

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

VOL. I.

జెన్నవట్టణము 1915 సం॥ మార్చినెల 27 వ తేది శనివారము

No. 327

సంపుటము. ౧.

రాక్షసనామ సంవత్సర చైత్ర మాసము శుద్ధ పంచమి ౧౧

సంచిక 32౭

గమనింపుడు.

ఫౌకల్ టెక్ కలములు (బంగారు పోలీసుగలవి) నెవ్ బ్యూస్, బ్లాక్ బక్స్, మొదలైన వాటిని కొద్దిరోజులవరకు చాకచేసినాము. నెవ్ బ్యూస్ రు 1-8-0 మొదలుకొనిగలవు. ట్రైసికల్స్ మావద్ద రు 55-0-0 లు మొదలు కొని గలవు. హార్మోనియములు అతిసరసము రు 17-8-0 మాత్రమే. (సా) సీను పాయింట్లు 6-0-0 మొదలు రకములు గలవు.

వాతనోస్పి తలనోస్పి పల్లీపులకు నాణ్యమైన మందు బుడ్డి 6 అణాలుమాత్రమే. ప్రతియింట నుండకగినది.

గురువు లేకనే అనేకపాటలను హార్మోనియమునై నాయించనేరెదరు రు 3 లు వెలగల కాకితో తైండు పుస్తకములు మాత్రము కొద్దిప్రతు లున్నవి. గనుక యీసమయమున పోగొట్టుకొనకుడు. చెన్న పట్టణమునుండి మీ కేకస్తువులు కా కలసినను వెంటనే పంపగలము. ముందుగా ధరలను తెలుసు కొన గోరినవారు రిప్లయికార్డు వ్రాయకలెను.

మద్రాసు స్ట్రెయ్ సప్లయింగ్ ఏజెన్సీ
15 బ్రాడ్వే మద్రాసు.

గృహనిర్మాణములో అనవసరమైన ప్రయత్నము తగ్గింపుడు. **శ్రేకుమానులు.**

గృహము నిర్మించుటలో ముఖ్యమైన ఖర్చుకలవయే. అట్టి కలవకొనుటయందు కొంచెము జాగ్రూకతగా నుండిన చాలలాభము కలదు. వేయేల, మాణ్డ గృహమునకు కావల సిన రంగూను శ్రేకు కలవ చిన్న కిటికీలనుంచి దూలములువరకు పనికెచ్చు అన్నిరకములు; కమ్మలు, వాసములు, బల్లలు, దూలములు, పెద్దమానులు, చవుకగా వొరకును.

ఆర్. య్. ఆర్. బటన్సు.

శ్రీలుమార్కు పలకలు. రీఫరుబ్లబు మొదలుగాగల వన్ని మరియితర మార్కులకు పయిన్న మద్రాసు ధరలకంటె తక్కువ. బెజవాడ, తెనాలి, బండరు గుంటూరు, బాపట్ల తాలూకాలు నిజాము రాజ్యములో కొన్ని తాలూకాలన్ను మద్రాసుకంటె కాకినాడ, సామీప్యము; రయిలువాడీలు తక్కువ. కావలసినవారు యిట్లు వ్రాయుడు.

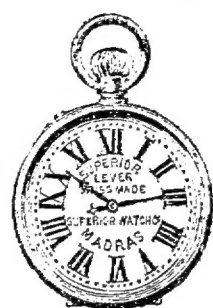
ఆచంట ను బ్యాంకాయుడుగారు.

కంట్లాక్టు, కల్పన వ్రతులు, కాకినాడ.

సుపీరియర్ తీవర్ జ్యూయల్స్ వాచ్.

గొలుసుతో సహా ధర రు 2.0-0. పోస్టేజి 0-4-0.

డివికి 5 సంవత్సరముల గ్యారెంటీ గలదు.

ఈగడియారము దయచేసి ది ముఖంపై శ్రేకు పట్టినది యొందును; ఇది గాముల కందమై తలచీ మును, డెప్టు ఫూఫ్ అను గ్లాసు దోమునుగలిగి మొరటుపనులకు దగియుండును. పెట్టెమాత్ర లా భాగమున గ్యారంటీ చీటి అతి కింది యొందును. సీను నుండి

మాకై తయారుచేయబడినది. కాన నెవరియొద్దను జీక్కె. ఒకరొక్కరును తీయదురను తలంపుతో తక్కువ వెలనంది తిది. చాల కాలము పనిచేయునట్టి, స్వల్ప ధరగల గడి యార మిదియొకటియేయని యనుభవమున దెలియును ఇదివల కనేక గడియారములు ఖర్చయి యోగ్యతాపత్రముల నంది యున్నది. ఒకటి తెప్పించి చూడుడు. మా పట్టణముం కనేకులు కొని నంతసిందిరినన, నేనుమాట లెందుట కీ సుపీరియర్ వాచ్ కంటెపెసి, పోస్టువాక్సు నెంబి7, మద్రాస్

యుద్ధ చరిత్రము

సంవత్సరాదినంచిక!

సంవత్సరాదినంచిక!

ఆంధ్రపత్రికయొక్క ఆరవసంవత్సరాదినంచిక సిద్ధమగుచున్నది. ఆసంచికయందు విద్యావంతులైన యాంధ్రమహాజనులచే వ్రాయబడిన నిర్బంధ సైన్యసేవ, ప్రాచీనతీతి, దేశ చరిత్ర, నవలలు, సంగీతము, సంస్కరణము, హీనజాత్యుద్ధరణము, యోగనిద్ర, భీరరాధన, మహమ్మదు, ఈశ్వరమిమాంస, రణగీతములు మొదలగు వివిధములైన వ్యాసములును, ఆంధ్ర మహాజనుల చిత్రపటములును పూర్వమువలె ప్రచురింపబడుచుండుటయొక్క నిపుడు లోకము నంతయును కలసరవరచుచున్న మహాసంగ్రామచరిత్రము సయిత మీక్రిందివిషయములతో ముద్రింపబడుచున్నది:-

1. జర్మని, ఫ్రాన్సు, రుష్యా, ఇంగ్లాడు, ఆస్ట్రీయా, తుర్కీ మొదలగు రాజ్యముల చరిత్రములు పటములు; 2 యుద్ధమునకు ప్రత్యక్షకారణములు పరోక్షకారణములు; 3 యుద్ధ వ్యూహములు, వాటిపటములు; 4 భిన్న రాజ్యముల సైన్యబలము, నౌకాబలము, విమానబల ము వాటిపటములు; 5 దుర్గగుల్మ నిర్మాణము వాటిపటములు; 6 నానారాజ్యముల సైన్యము ల ఖరంగుల పటములు; 7 రాజుల సేనాధ్యక్షుల మంత్రుల నౌకాధ్యక్షుల పటములు; 8 యుద్ధప్రదేశముల యుద్ధసామగ్రిల పటములు; 9 యుద్ధమునకు సంబంధించిన వివిధవిషయ ములను వెలుపు 400 పటములు దీనియందు బ్రచురింపబడి యాంధ్రప్రచురణములంద పూర్వ ముగ నుండగలను. పెద్దయోక్తతయందు 300 పుటలకు మించియుండును. రాక్షసనామ సంవ త్సర ముచారము రంగులపటములు కీర్తిశేఖరైన లోనినూస్య గోపాలకృష్ణ గోఖలేచార రంగులపటమును చేర్చబడియున్నది. ఇంత వ్యయముచేసి ముద్రింపబడినను,

ఆంధ్రదివ్యతీత సంవత్సర చుదాదారులకు	వెల	0	8	0
" అర్ధసంవత్సర "	"	0	12	0
ఆంధ్రవారపత్రిక సంవత్సర దినపత్రిక తిమోసముల చుదాదారులకు	"	1	0	0
ఇతరులకు	"	2	0	0

పోస్టుఖర్చులు వేరుగ వసూలుచేయబడును.

యుద్ధచరిత్రసంచికను గుడమగోరువా రిప్పటినుండియును (చందాదారులగు కొనినవారు) దరఖాస్తులకు బంపుకొనుట యుచితము. ఆలస్యమైన యాశాభంగము కలుగ నెచ్చును. దిన వారపత్రిక చందాదారులకు తగినన్ని ప్రతులుమాత్రము ముద్రింపబడుచున్నది.

ఆంధ్రపత్రికాకార్యాలయము, తంబుశెట్టిపేట, మద్రాసు.

గ్యాలీస్ మోటారు పాఠశాల.

మోటారుబండ్ల నడుపుటకున, వాటిని భాగుచేయ గలుగు లెహీయదు నిమ్మటకును మోటారుబండ్లు ఎట్లు నడు చునో యేదేభాగములు యేయేపనులచేయనో అని చెడి పోయినపుడు స్వల్పముగాచేయు రిపేరులను యీ నుంశముల నెల్ల ఆభ్యాసపూర్వకముగా ఈపాఠశాలలో, యూరోపియన్ మోటర్ల నేర్పించబడును. ఇది రెండు మాసములలో నేర్పించి వర్ష మెంటువారివద్దకుంచి సెన్సయిప్పించి పంపబడును. యిందులకు ఫీసు 40 రూపాయలు కట్టవలయును. ఏప్రిల్ నెల మొదటి 7 తేదిలోగా ధరకాపులుపంపుతూ 10 రూపాయలు ఆద్యాన్న పంపువారికి మాత్రము ఒకచోటు దొరకగలదు. ఈ క్రింద నడచారించువారికి వ్రాసికొనుడు.

గ్యాలీ అండ్ కో, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

Galley & Co, 149, Broadway, Madras.

సంస్కృతాంధ్ర గ్రంథములు.

ఆంధ్రభాషాశాస్త్రము, పద్యకావ్యము, అనేకపాఠాంతరము లతో చక్కని అచ్చుగుచున్నది. రు. ౮
అది, సభాపర్యవేక్షణ 1 సంపుటము 1 12
ఆరణ్యపర్వములు 2 సంపుటము 1 12
విరాటోద్వామముల 3 సంపుటము 1 12
తక్కిన సంపుటములు అచ్చుగుచున్నవి.

ఆంధ్రభాషాశాస్త్రము, చక్కనిచిహ్ను 8 0
ఆముక్తమాల్యద, సతీక, ప్రాత్రేయ్య 8 0
సోమనాథుల మాహావ్యాయము, వి. వెంకయ్యకృష్ణయ్య 0 14
రాజమోగి సారము లింగలింగ. వెంకయ్యకృష్ణయ్య 0 4
మాధుకావ్యము, సంస్కృతాంధ్ర వ్యాఖ్యానకర్త సమాస సహితము 2 0
మృగుసంక్షేపము. సంస్కృతాంధ్ర జీవసహితము 0 12
యోజనావర్ణము ప్రయాగంధిక, సర్వవర్ణము, శ్రీ 2 0
ఇది మొదలగు సంస్కృతాంధ్ర గ్రంథములు అనేకములు మాన్యుకొనుటకు. కోటిభాగకీ య్యటలాగులను పంపెదము. వానిని. రామయ్యమిశ్రాస్థులు అండ్ సన్స్, 192, ఎస్టేట్ బేట్, చెన్నై 8.

నూతన సనాతన ధర్మము

నూతనసంస్కారములను గాని యిది ఒక ఆయురబలముదేరి
ఒకానొక తెలుగు ప్రతికూల నూతనసంస్కారమును శీర్షిక
క్రింద ఇప్పుటికి ఆరువ్యాసములు ప్రయోగించినాడు. నాటినుంచు
నగా చదువగా, నూతనసనాతనధర్మాభిలాషియైన నాకు నా
యభిప్రాయములను ప్రతికాముఖమున వెల్లడించి సనాతనధర్మ
మును వృద్ధిచేయుటకు ప్రయత్నించుటయొనరి గతకాలములను
వించినది. ఇదియే ప్రథమప్రయత్నము.

ఈ లేవనలక్షణ! నడుమను కొల్లాయగుడ్డకట్టి బయలు
దేవనలకండ! అదేమిటియో లేవననుచుకొమ్మని కాస్త్రాలు
చెప్పినప్పుటికి కొంతకాలం నాటిని కట్టిపెట్టినది! యితరులు
చెప్పడానికి కాస్త్రాలుకాని మనకుకాదు కాస్త్రాలు! అట్లా
కట్టుకుంటే మనసేంజరుగుతుంది. ఈయలుదేరి బయలుదేర
డం, చదువులేంపట్టెట్లాగింద బడి, నేను పెద్దకాస్త్రులవారి
నిచెప్పేగాని, నన్ను క్రిశంకరాచార్యులవారు పంపినారు అని
గాని, రహస్యముగా నేనును నేనొక క్రమము చేయిస్తాననిగాని
చెప్పి నాకొకాడుపులుట్టుకొని, వోట్లునంపాయింది, వచ్చే
యెత్తుకుంటే కాసునిర్మాణసభకు మొదలు అయి తీరవలసిం
దె. అవుతూనే, మనవేదాలు, మనకాస్త్రాలు, అన్యువేదంబు
గాని, తర్జుమాచేయటంగానినాడెదననిన్ని, పూర్వపుత్రుల తాటి
ఆటలపునుకములకప్పు కొత్తపునుకములు రానుండను అనిన్ని
విల్లి పెట్టవలసిందె. సనాతన ధర్మమునకే పూర్వాచారము.
పూర్వము యీ అన్యుపునుకములేవు. అన్యువచ్చిన తర్వాత
గడండి తెనుగుమీరిపోయింది ప్రతివాళ్లు కాస్త్రాలుచదవడం
కల్ల యిన్ని అంశములుపుట్టుకున్నవి. అన్యుపునుకములు లేక
బోతే, యీమహాదేవకాస్త్రీ, యీశ్రీనివాసకాస్త్రీ, యీవీశేక
లింగంకేరాలు ఉన్నాయిగానికాస్త్రాలుచదవడమేనా!
పూర్వం యేకాస్త్రులవారికి గుడ్డలుపుత్రకలేనో, శక్త్యంనూలే
కనో, మడినంది మొయ్యతేనో, చేతులు బుజాలు కావలు
కావితే నివాసి ఒకటిన్నరగ్లంకం జుర్రేట్టుకట్టి గగనం
అయ్యేది. పిరి ఆల్ఫా కస్తూరికస్తూరిమొదలకాదు. అల్ఫాతోకూ
డాఅన్యువేదఅన్యువేదలే, ఎవడంబెనాడెదనందుకొన్నాడు,
గ్రంథం యీతెట్లునంది అతెట్లుకు తీరగలేనీ, వ్యాఖ్యానాలు
చెయ్యడమున్ను కాస్త్రాధికారుల నిగడమున్ను, కుండనాలు,
బోడుకాల్యం, సింహతిలాలుమురుగులు కేకుకొని, పట్టెడు
పిప్పూడి, పిడికెడుకుంకుమ ధరించిన కాస్త్రులుగూడా నీవెంత
అంటే నీవెంతఅని భిక్షురించడమున్ను ఆరంభించారు. పూ
ర్వంకాస్త్రాలుపున్నా లేకపోయినా, నాబోటివాడు ఒకమాట
చెప్పితే నీవెంతకొంచెవారు. ఇప్పుడు యేమాటచెప్పబోయి
నా యెందుకు? యెక్కడున్నది? యెవరుచెప్పినా? దానికి
అర్థమదా? నీకుతెలిసినదా? నీవు చదివినదా? నీవు అట్లా
చెప్పన్నదా? నీవు యిట్లా చేస్తున్నదా? అని చెప్పరాని
ప్రశ్నలుపుట్టుకున్నవి. పిరికల్ల యందు పునుకాలు అన్యువే
యించుకూడదు అ, అన్యుగూడదని యింకా నీవెంతయే
చదువగూడదనిగూడా చట్టమేర్పరచడమే. అట్లా చేస్తేగాని
పిండకోగం కుడదదు. కాసునిర్మాణసభవారు నామాట
వివరపోయిరా, సంధ్యలుతెంపుకుం! నాలిక పిక్కుండా?
ఉపవాసంపండుకుం!

కలి ముడిసికొట్టి వివరణ భిక్షాచారములు పుట్టుకున్నవి.
కులాలు పోయినాయి, గోత్రాలుపోయినాయి, దేశక్షేమము
అని ఒకటి పుట్టుకొచ్చింది. ఇల్లంత గుల్లచేతి దేశానికిని
దెబ్బ పంచిపెట్టుతున్నాడు. కంశంబిలకుంటే మానలే అని
దర్జులు చాలించుకొని పాకలాలు పెట్టిస్తున్నాడు. పరాయి
పిల్లకాయలు చదువుకుంటే మనమీ లాభములేదు. చదువు
కున్నతర్వాత నీవేమి తెలుసునని కొక్కిరిస్తారు. తన్నుమించిన
ధర్మంమొదలు చెడ్డచేరం వున్నదా. యితరులు యెవరెట్లాపోతే
యేమిపోయినా ఆ కలిమనియో ప్రతిమరికట్టడికి గొనావరికమ్మ
యికి భూదానం చేసుకొని జన్మతీరివరలేగాని దేశసేవయేంది
చేశనేన అని ప్రపంచమొలవాండ్లను చదువు, అడవాండ్లకు
స్వాతంత్ర్యము, విభవా వివాహములు, రజస్వలా
సంతకవివాహాలు, సముద్రయానాలు అడ్డవే
టు చేయడముల్లా పిరిగంటు పీరు కోసుకోడమేగా!
చదువుకున్న మాలవాడు తొలగమంటే తొలగడు. శ్రీలకు
స్వాతంత్ర్యమిస్తే మనకు బానిసలలాగ చాకిరేయరు. శ్రీలను
రజస్వలాసంతకవివాహము చేసుకోమంటే ముసలివాడునాకు
అవసరం లేదంటారు. అప్పుడు ద్వితీయమో తృతీయమో తప్పి
పోయిన ముసలివానికి పెండ్లికాదు.

పెద్దతనానెని పెండ్లాము పిన్నతనాన యెందుకు? ముసలి
వానికి ఉపచారం అవసరం. కాళ్లు పిసకవలె. కర్ర చేతపటు
కొని దొడ్లోకి తీసుకపోవలె బానో, సుంకటో చేసిపెట్టవలె.
ఇన్ని ఈస్టువోళ్లు శస్త్ర సామర్థ్యాలు ప్రేమానబంధాలు
చూచుకుంటే కుడిరపు. పిల్లలగన్న తిడికి అప్పున్న సొప్పన్న
సద్గుణాదానికే పీలుకాదు. ఇన్ని నష్టములున్న రజస్వలాసంతకం
వివాహం చేసుకోవచ్చునని విల్లిపెట్టు వారికి మన ఋషులకు
ఉన్న దూరదృష్టి లేదని స్పష్టమగు చున్నది. రజస్వలాసంతక
వివాహమెప్పుటికిని యథానిధిగా జరుగదు.

నాకలాంధ్రు పల్లకీమోయటంలేకుండా మంగళాండ్ల
పాటలేకుండా బోగంవాడ్ల ఆటలేకుండా సభస్యంలా తొర
ణాలు తెగకుండా, నిప్పుల్లా నేయ్యిపోయ్యకుండా, వచ్చే
వారికి పోయ్యివారికి భోజనానికి బ్రతెభర్తలు బండిభర్తలు
లేక మమ్మేవారి ముక్కులపక దొవలనోరు ముయ్యక,
కట్నాలులేక కానుకలులేక, వియ్యపరానికి అలకరాకుండా,
అప్పులూచెయ్యక సొప్పులూచెయ్యక అబద్ధాలు చెప్పక సుబ
ద్దాలు చెప్పక వివాహంసిద్ధికానెరదు. యిది అన్ని వివాహం
గములు. కాస్త్రాలలో వున్న లేకపోయినా ఆచారంవల్ల స్థిరప
డ్డాయి. అవి యిప్పుడు తప్పించుకుంచామంటే తప్పువు.
పెండ్లిండ్లల్లా వధూవరులకంటే పాశోహితుడు పెండ్లి మత్త
యిదువ అవసరము. తాళిబొట్టు గట్టడానికి ఆయన, పిల్లనిద్ర
పోతే పానుపునిద్ర గుర్తొట్టానికి ఈమెయిదిలేకుండా పెండ్లి
చెయ్యవలెనని దుర్బుద్ధి సంఘసంస్కర్తలకు పుట్టింది. దీనికి
చదువున్న వారెంత సహాయముచేస్తే మాత్రమేమీ చదువు
రాని మూగి మూక తిండిపకండాలుగావున్నది. అదిమేము
యెట్లాచెప్పితే అట్లా వింటుంది దాన్ని మోసంచేసి వశవర్చు
కోడం నులభం ఆవివయంలో, మాకాల్లలకు, కుండనాలకు,
పిచ్చాది పిండికట్టకు కుంకుమచేళలకు, విల్లగోచులకు మడిసం
చులకు, దర్బాసనములకు చిత్రాసనములకు బుడ్డి చెంబులకు,
కొల్లాయగుడ్డలకు వున్న శక్తిలో 100 వభాగంకూడ, వారి ఉప
న్యాసములకు సంస్కరణ సంభలకు లేదు. అబద్ధాలు
అడి మోసంచేసామంటారా. భాగవతం ఆధారంచూపిస్తాము.
ఆ అంటారా! శంకరాచార్యులతోచెప్పి వెలివేయిస్తాము.
ఈ అంటారా ముద్రక రత్నోచెప్పిడబ్బుకుదోయిస్తాము. ఇటు
కుండివలలో మాకున్న పట్టుదల సంఘసంస్కర్తలకు లేవు.
ప్రతిపల్లెట్లాగ్లో రజస్వలాసంతకవివాహాల్లిలునకువిరుద్ధముగా
మేముజరిగించేమాటింగులె యిందుకు నిదర్శనములు. గవర్న
మెంటువారిసహాయము యీసంస్కర్తలకు రానివ్వకూడదు.
మతాలపోయినాయనిగోలపెట్టవలె. కులాలుపోయినాయని
గోలపెట్టవలె. బ్రాహ్మణలేకాక వైశ్యులు, విశ్వబ్రాహ్మణు
లు, కర్మసాలీలు, దేవాంగులు, సాతానలు, జంగాలు, కుప్ప
రలు, మంగళ్లు, యెరికల, యానాది, మొండి బండ వాండ్లతో
గూడా పెద్దమనిషికాకముందే, గుడ్డకట్టుకోవడం తెలియక
ముందే, మట్టిలోపడిపాదాదేటప్పడే, బొడ్డాడకముందే, యిం
తెందుకు పురిటిలోనె, పెండ్లిండ్లుచేస్తేబాగుపడతారని, బొం
దితో కైలాసానికిపోతారని, బుఘల్ బుఘలమృమొగుల్లో
పుడతారని, నమ్మకున్నారనివున్నవి. నూతననివేయ్యిచెప్పి
అడాగుడిచేసి ప్రపంచం తల్లికిందు అవుతుందన్నట్లు చేస్తే
చానుగారిబిల్లుపోయినట్లు యీ రజస్వలాసంతక వివాహాల్లిలు
కూడా పోతుంది. ఇదుగో సంస్కర్తలమీద శంకు ఆరంభి
స్తున్నాము.

మాకున్నది బహిష్కారాయధం, దానిని ప్రయోగించ
డంలా బాగతగా వుండవలె. సారకాయలు కాయట
యందు దానికిగొత్తకి అసమానం. రాయదాకితె మొక్క
పోతుంది. కనుక ఎవడు భాగ్యవంతుడు, ఎవడు బీదవాడు,
ఎవడు బలంగలవాడు, ఎవడు బలంలేనివాడు, పదిమంది
ఎవరికి సహాయమువున్నాడు, ఎవరికి లేదు— అనే సంగతు
లు గమనించి ప్రయోగించవలె. మరి యీ రహస్యము
గా చూచి చూడకుండా తలవంచుకొని, పయికి మన
యందు గౌరమున్నట్లుకట్టూ, యెన్నితప్పులుచేసినా, యెన్ని
ద్రుణాహత్యలు జరిపినా, ఎన్ని క్రైమములు రూములకు
పోయినా, యేదెన్నట్లో, యేబన్నో, యేవరిలో యేరేమో,
యేసోదో, యేలిమ్మోదో, యేబాండో, యేవిస్కో, దేహ
రోగ్యంకోసరమనే మిషచే నేపించిన వారిజోలికపోకూడదు.
చేసిందిచేకామని చెప్పేవారిని సహించరాదు. సంధ్యవార్షిక
వార్షికపోయినా చెంబెడునీళ్లు పాకపోస్తేచాలు. పిత్తదేవతల
మీద భక్తివున్న లేకపోయినా యిద్దరుబ్రాహ్మణులకుపెట్టితే
చాలు. బ్రహ్మచర్యం జరిపినా జరుపకపోయినా వేదమునకు
విధగకావుంటే చాలు. ఉపవాసంవున్న లేకపోయినా గంధం

బొట్టు పెట్టుకుంటేచాలు. అతిభిక్షాజనేనీనా, చెయ్యక
పోయినా నిప్పుల్లో మూడు మెతుకులువేస్తే చాలు. హోమం
చేసినా చెయ్యకపోయినా చెండుకట్టెలు తెగలవేస్తే చాలు.
అగంతెరిగినా తెలియకపోయినా మంత్రాలని యేవో ఒకటి
వెళ్ళజాడితెచాలు. యిదేనూతనసనాతనధర్మం. దీనివల్లజనులకు
హింసాత్రిసి వస్తుందని మేమునమ్ము. క్రమక్రమముగా సనా
తన ధర్మాభిలాషులొచ్చి నానాటికపోయిన సహగమనాలు,
నరమేధాలు, గోమేధాలు, అశ్వమేధాలు, శిశుమేధాలు,
నరమేధాలు, గోమేధాలు, అశ్వమేధాలు, శిశుమేధాలు,
మాంసభక్షణాలు, మధ్యపానాలువస్తాయి. శ్రీలంతా పతి
త్రతలవుతారు. శ్రేష్ఠులు సూఫోత్పన్నులుగా వుండతారు
వేయల లేవు ప్రాద్దుటినుంచి కృతయుగ మారంభమయి వై
ధర్మాలన్ని స్థూలుగుపాదాల నడుస్తాయి. దీనికందరు పాటుపడ
వలె. సనాతన ధర్మాభిలాషులకు, మతాధిపతులకు, సీతాధి
పతులకు, సభాకతులకు, ముద్రకర్తలకు ఇద్దే ప్రథమము.
తెండి! బహిష్కారాయధమును కన్నురింపికిపోయి నేనువచ్చిరదే.
మంగలింపికిపోయి సానబెట్టించడి. కొరికవరకు యేలా తెగక
పోతుందో చూస్తాము. ఒకసనాతన ధర్మాభిలాషి, ఒంగోలు.

వివాదాంశములను
తీర్మానించుటకు సమన్లు.

(సివిల్ ప్రొసీజరుకోడు 5 వుత్తర్వు 1,5 నిబంధనలు)

స్వామికాసు కోర్టు రంగూను.
దావా నె 4886 య of 1914.

పి. యల్. ఆర్. యం.) ఎదిరి { 1. కరీషత్తిరాజు
చెట్టికొట్టు, వాది } 2. కరీరామసామి
ప్రతివాదులు.

ప్రతివాదులు ప్రస్తుతము కాపురమీందుసభము. ఎచ్చట
వుండేది తెలియదు.

ఒక ప్రామిసరనోటువైది యవ్వనలగిన రు 1476-8-0
టికి వాది, మీమీదదావా దాఖలుచేసియున్నాడు. కనుక
మీరు యీకోర్టులో నేరుగాగాని, లేక న్యాయప్రకారం అధి
కారముపొందిన యీ కోర్టుస్థితికల్లగాని యీ దావా
సంబంధమైన ముఖ్యవిషయముల ప్రశ్నలకు బదులుచెప్పేటటు
వంటిన్ని, లేక అన్నిప్రశ్నలకు బదులుచెప్పేటటువంటి, మరిక
మనిషిద్వారాగాని ఏవెలెనెల 30 వ తారీఖు ప్రార్థన 11 ఘం
టలకు హాజరు కావలెను. మీకు యిప్పుడు తెలియజేయడం
యేమనగా వైచెప్పిన తారీఖున హాజరుఅవుటకు తప్పినయెడల
మీరులేకనే వివాదాంశములు తీర్మానము చేయబడును.

మీయెదురుకట్టి వాదమునకు ఆధారముగా నమ్మియుం
డు యేదైనా ప్రత్యుత్తరమివ్వడమేమిటా మీకోర్కూడాతీసుకరావ
లయును లేక ప్రిడరుములముగా పంపవలసినది. ఏవెలెనెల
30 వ దాఖురీఖునగాని లేక అంతకుముందుగా గాని రిటకోస్తేటు
మెంటు దాఖలుచేయుదని కోరడమైనది.

ఫిబరరి 19 వ తారీఖున నాచేరాలుముద్ర వేయడ
మైనది.

By order
(Sd.) Mg Thaug
Chief Clerk.
M. Subramaniam
Translator

నోటీసు.

తిరుమల తిరుపతివైరా దేవస్థానములలో
1915 సంవత్సరం జనవరి & ఫిబ్రవరి నెలల్లో రాబ
డిన బంగారు వెండి వగైరాలను యీనెల 29 తేదీని
మరుగోజులలోను మధ్యాహ్నము 11 ఘంటలు
మొదలు తిరుపతిలో దేవస్థానం ఖజానావద్ద
వేలం వేయబడును. కొనగోరువారు దేవస్థానం
కచ్చేరిలో ముందాడిగా రూ. 100/- లు డిఫా
జట్టుకట్టి వేలములో సవాలు చేయవలసినది.

- సూచన మొత్తం.
- 1. బంగారు (దఫాకు 30 కులంకం) 537-కులాలు
  - 2. బంగారు నాణ్యములు (ఒకలాటుగా) 15-రకములు
  - 3. వెండి (దఫాకు 1000-కులాలు కంతు) 5230-కులాలు
  - 4. వెండినాణ్యములు (ఒకలాటుగా) 8-రకములు
  - 5. కొత్తహరిదును (ఒకలాటుగా) 7513-రూప్యలు
  - 6. తేగడ రూపులు (దఫాకు 1000/కంతు) 2350 ,,
  - 7. తాంబ్రము (ఒకలాటుగా) 541-శేర్లు
  - 8. తేగడపైసాలు (,,) 288-రూప్యలు
  - 9. వస్త్రాలు వగైరాలు
  - 10. జీనిక సామానాలు వస్త్రాలు.

(Sd) శ్రీమహాంతు ప్రయాగ దాసుజీవారు.
విచారణకర్త.

గయ్యగిగంప.

[చింతా శంకరదేవులుగారు.]

అత్తయ్య ప్రకరణము.

మధ్యకాలలో రత్నయ్యమిదగంటలకంటే కెల్లరును స్వచ్ఛాప్రసంగమును గావించిన తర్వాత, భోజనమునకు సిద్ధమగుటకై నారాయణస్వామియను, సుదర్శనరావును తమ గదికిరి. ముందుగా సుదర్శనరావు గదిని బ్రవేశించి, దీపారాధనకునై యగ్నిపుల్ల నొకదానిని వెలిగింపయత్నించుచు, "మేల్మొట్ట, యేదొకరిచిద. ఆమోయి" అమోయి అని బిగ్గరగా రోదన మొనర్చుచు, నాడేమి కలవెకావలెను. నారాయణస్వామి, గలగల పరుగులొకటిపోయి, మల్లిరెడ్డిని పిలువకొని దీపమును, రెండ మాడుకట్టలను దెచ్చెను. వాను దీపయ్యగాను, యింటిలోని మిగిలినపురుషులను వెన్నంటవచ్చుర. ఆసుదర్శనరావుకాలనకుదుల్లకొని, యొకసంఖ్యత్రాచువాముండెను. పిరలనుజూచితోడ నీ, యయ్యడివానకాజును విడిచిపోవయత్నించెను కాని, వెంటనే వచ్చినవారలు దానిని తమదండమున కావాలిగా నొనర్చుర. విషవైద్యునకై మనుజులు పరుగెత్తించిన భాగమునకు, వైద్యు, కంధన, గట్టిగట్టునగట్టి వాసుదేవయ్య విషమెక్కితుండవలయు ప్రయత్నించు లొనర్చెను. విషవైద్యుడగుదెంచెను. చివరకు రెండుగంటల కాలమునకు సుదర్శనరావునకు తిరిగి స్పృహకలగెను. ఆయనవాడుదయనునకాతడు పూర్ణముగా తెప్పరి, తనగండమును గురించి విచ్చలవిడిగా నారాయణస్వామితో ముచ్చటించ నారంభించెను. గది కిటికీ తీసియుండుట చేతనో, మతేకారణముననో, యాపాపముగదని బ్రవేశించినదని, యింటిలోని వారలను కొనిరి. నారాయణస్వామి మాత్ర మేదియో యితరాభిప్రాయముతో నుండెను.

"నాదర్శనరావు! అది నాప్రాణములను దీయటకై యుచ్చట వదిలి వేయబడి యుండును. సిహెడ్రణముగా నాకై నీవుకూడ చిత్తులపాలన చేయవచ్చు ఇది మాగయ్యగిగంప దియయే" అని పదపదే అలడనుచుండెను. సుదర్శనరావునాని మందలించు చుండెను.

"వెట్టిపాపాలు వెల్లుకొనకుము. నాకు త్రాచువాము గండమున్నదని మావారు చెప్పెడివారు. అది యారితగా నెరించినది."

"నీవెన్నిసారులు చెప్పినను, నాకామెను గుజించి సదభిప్రాయ ముద్యవించుటలేదు. ఆమె మా గృహమును మెట్లుటాడగా నెడయో యెక్కడో మేకానీ, వీటేమియు లభించుట లేకున్నది. దీనిదనుము గండముగానే గన్నించుచున్నది"

"ఏంతి యాస్తియుండిన నేమి, ఎన్ని సుపాదాయములుండిన నేమి, నీకు చిన్నతనమునండీ నేటివఱకును, సౌఖ్యముగా నొక్క దినమేనియు గడచెనా" అని ఆలోచించుచున్నాను. సారెనారకు నేగయో యొక విషయమును గుజించి విచారించుచునే యుండువు. నీవెన్నడైన నుభయముగా, నిర్వచారముగా కాలమును బుచ్చియుంటివా?"

"మాలిగారు జీవించి యున్నంతకాలమును, నాకను మా నెరసమృదుల తలలులేక జరిగినది. మాలిగారు పోయిన తర్వాత, నాకును మాతండ్రిగారికినీ, వివాదియు ప్రారంభించెను. ఆ వైద, గయ్యగిగంప నాపాలిటి యుమతారత సంధి విందినది నాకేమి; పురుషుడైతే! తనకమును సంపాదించుకొన గలదు. మా నెరసమృది రాధారూరైపోవును! సుదర్శనరావు! నీవామెను వివాహమాడి నుభునెట్టివా? నాకేయైనను, నీవాప్రయత్న మొనర్చి, మాతండ్రిగారి యనుమతి బడచి, యామెను గయ్యగిగంప బారివండి లక్షించవలయును."

"అలామెకు తగిన భర్తయగుదువా" యని అలాగని శంకించుచున్న సుదర్శనరావుప్రయత్నమునొనర్చదని చెప్పి వాగ్దానము నొనర్చెను. ఈ విషయములన్నియు, సంగమున నిల్చి వినుచుండెన విరూపాక్షి ముఖమున సాదిత్రమృ యెఱింగెను. కన్నుల నెల్లజేసి; యామె యేదియో రహస్యము నాదాని చెబిలోన చెల్లి.

"మాచెడముగాక! తన పోయిన మే నిల్చుకొన ప్రయత్నించునని, ఈ మూడు దినాని నావారివండి కెప్పించుకొన గలదా! తలపడిననుననే గదా, వాసుదేవయ్యగారు కుమారులకు త్రొత్తిగా నెనకటివారి మరుదెంచిన తుక్కానీ బహుమతిగా నొసగి, సుదర్శనరావుతోకూడి, వెటకేగుట" అని వికటముగా నవ్వెను.

ఆయన నాడుదయముననే, వేటకు గవనం. పొదుగిగంత యు సరితేసికొని, వాసుదేవయ్య, తనకుమారుడును, సుదర్శన

రావును, మల్లిరెడ్డియు శివ్వంటిరూ నాప్రాంతములయందన్న యడవిలోనికి మృగయాచిహ్నార్థము బయలుదేరిపోయెను. సావిత్రిమ్మ మనకొండగించిట్లుకైయాత్రై తువారీ నాతడు తన సుమారునకు బహుమతిగానొసంగెను.

వెటప్రాంతమాయన. మృగములను వెన్నంటించుచు, వారలెగురుండిరి. వాసుదేవయ్య రుద్రదేవపర్వతమున కధించెను. సుదర్శనరావుకూడ యొక మృగమును చంపితిని. ఇంట్లో మతియునవారిజము నారాయణస్వామిగారుప్పండియన్న వృత్తిమున కరుకలంకుల దట్టముగా వెంగయన్న దుబ్బలలో మెలగుచుండెను. గురిమాచి, యాతడిదా. నీ లంతువాంతో కాన్ప బోయెను. అయ్యెక్క మోకానీ, యయ్యడి వెనకట తిన్నగా నాగుం డాచినిభుజమునదూరెను. దేహములయొ రక్తము ప్రవహించ నాతికన శ్వేషండ్ల నెలవెలదెను. ఆలసిచుం వచ్చునజూచి, మిగిలినవారలరుదెంచి,వానినితమహస్తములయందరికెంచుకొని, పాపాపమునొకదానిని సమకూర్చుకొని, తమ యింటి కేగిరి; దారిలో మల్లిరెడ్డిమాత్ర మొకటిరంది. నాలు తిరిగిగా నులుగుకొనెను.

"అనల్కొని చేసి; పర్వతయందరచ్చు. నిన్నరాత్రి ఆయంభాళ నామెప్రవేశించినట్లు నా కనుమూసన్నది. ప్రయత్నించి కనగొనవలయును." దీని య మేమయో మాకంతగా గోచరముకాలెను.

ఘనవైద్యునితోద్దాల్చుచే, నాగుండ వెకెలాగబడెను ఎ.మి.ర.జులకు లదిగి నారాయణస్వామి యందుక యారోగ్యనిరంతరదాయన. విసిగినవెనుతే, నాతికొండకాలము సుదర్శనరావుతో రహస్యముగా మాట్లాడి, ఆయనవాడు సాయంకాలమున నిర్వయను వాసుదేవయ్యగారి యనుమతి బడచి శకటారూఢులై లక్ష్మీమండెర్రగామమునకుప్రయాణమైరి.

దక్షిణు వారి న్నరు పత్త.

[యమిల్లి సూర్యనారాయణగారు.]

ప్రస్తుతము మనదేశమునందు న్యాయవాదవృత్తి నెలలంబిందుచున్న నాంగ్లేయ ప్రాంతకవాదములలోని జాలమంది లండనుగరిమందలి విశ్వవిద్యాలయములలోని పేక్షలందుఁ గృతార్థులైనవారు. ఈవాదములు బ్రూలనొసగుటకగకారముగల విద్యాలయములు లండనులో నాలుగుగలవు. ఆవిమిడిలో లెంకిల్ ఇన్నర్ లెంకిల్ లింకెన్స్ యిన్ గ్రేస్ యిన్ మిలబరును చున్నవి. వీరికి "ఇన్స్ట్రుమెంటు" యనవేయి. అవి ప్రస్తుతము 20 వ శతాబ్దమునండి వర్తిల్లుచున్న పురాతనమైన కళాశాలలు. ఒక్కొక్క కళాశాలకు జరిపివైద్యులుగల కార్యనిర్వాహకులు లుండురు. వారికి వేండ్లెన్న యనవేయి. విద్యార్థుల నాయాకళాశాలలలో శిష్యుకొనుట వారు దున్నుచు గలవారైనయడల వారికి జరుపుచుండి తోలగించుట, వారికి బ్రూలనొసగుట, మొదల కవలంబులను పుటలో వారు స్వచ్ఛాన్ని కంట్రులు. కొన్ని సంవత్సరములకిం బూర్వాముః పిన్నతొన్ను కళాశాలల శిష్యుకొమ్మనియడెను. వారు చెప్పకొనునది. అప్పుడా విద్యార్థి అట్లు చెప్పకొనక పోవుట తుకారణమిడిగెను. దానికి వారు మేము గుర్తిస్తవలెను. మితి సమాధానముః కెల్లలనెనెన యంసంము లేదని. దానిమాద ఆవిద్యార్థి దావాతెచ్చెను. అప్పుడు ప్రభుత్వ న్యాయాధికారికారులు కొన్ని నిబంధనల నెల్లించి, వారి ప్రకారము నియమికోవలసినదంబు చెప్పెను. ఇప్పుడు కూడ వారు స్వచ్ఛతంత్రులు. వీరు పూర్వము హిందూదేశపు విశ్వవిద్యాలయములలోని ప్రవేశ పరీక్షలలో గృహీతులైన వారల పాఠ్యము పరీక్షకుఁ జరుపుటకుఁ ద్రోవెప్పిన నాలుగు కళాశాలలలోను శిష్యుకొనచుండెదవారు రెండు సంవత్సరములకుండి ప్రాంతక విశ్వవిద్యాలయములలోని ప్రవేశ పరీక్షలందుఁ గడతేనె వారిని శిష్యుకొనుమియి, ప్రస్తుతము యందుగాని, లేక బ్రిటిషు దీవులలోని యే విశ్వవిద్యాలయములోని ప్రవేశ పరీక్షయందుగాని నెగ్గవారిని మాప్రముచున్నకొ నెదవని నిబంధనల నెల్లించిరి. ఈ నిబంధనలను పరిప్రాంతక విశ్వ విద్యాలయములలోని ప్రవేశ పరీక్షకుండుఁ గడతేనె వారిని పాఠ్యము పరీక్షకు శిష్యుకొని స్వయముచున్నది. ఇకముందెవరైన వాకెచ్చురు కావలసిన యడల ప్రాంతకెప్పిన నిబంధనలకు లొంగడి లండనులోని నాలుగు విద్యాలయములలో నేనిలాగైన నొక దానిలోఁ కడ జరువలసినదేనా లేక యిట్టి వారిమీద పట్టానొసంగుట కధికారముగల విద్యాలయములు బ్రిటిషుదీవులలో నెవరునైన గలవోయను సందేహ మునకునుండక కలగవచ్చును.

ఇటీవలిద్యాలయములు లండనునందేగాక నెల్లండునకు రాజధానియైన బ్రిటిషునగరమందుకూడ గలవు. వానికన్నిటికిని గూడ "ఇన్స్ట్రుమెంటు" అనవేయి. అకళాశాలలలో, లండనునందలి వానికలెనె పూర్వము ప్రాంతక విశ్వవిద్యాలయములలోని ప్రవేశపరీక్షలో గృహీతులైనవారినిగూడ శిష్యుకొనచుండెదవారు. ఆవిద్యాలయముల కార్యనిర్వాహకులు 1913 వ సంవత్సరమున నిబంధనలను మాన్పుచేసిరి. అమాన్పుచేసిన నిబంధనలలోనొకటి ఇండియన్ మెట్రిక్యులేషన్సు శిష్యుకొనకుండుట. అప్పుడచట చదువుకొనుచుండె ప్రాంతక విద్యార్థుల ప్రాగ్ నమోద 1915 వ సంవత్సరం జనవరి నెలవరకు ప్రాంతక విశ్వవిద్యాలయపు ప్రవేశపరీక్షకుండు గడతేనెవారిని శిష్యుకొనుట కంగీకరించి, ఆవిద్యార్థులలో చాలమంది యాంధ్రులు 1914 ఆగష్టు 26 వ తారీఖున కింగ్స్ ఇన్స్ట్రుమెంటు వేండ్లెన్న సభచేసినప్పుడు ప్రాంతక విద్యార్థులు ఇంకొకసారి హిందూదేశములోనివారు యుదమూలమున రాతేసోయిరిని యు, 1916 వ సంవత్సరము జనవరి నెలవరకు హిందూవిద్యార్థులను శిష్యుకొనుట కంగీకరించుని ప్రాంతక విద్యార్థులలోని వారికి వారిం గీకరించిరి. కాబట్టి వారిమీద పరీక్షకు జరువగోరవారు మెట్రిక్యులేషన్ సర్టిఫికేటునందెసికొని 1916 వ జనవరిలో పుగా కేరె శిష్యుకొనవలయు.

ఈపరీక్షకు మూడుసంవత్సరములు చదువ వలయును. లండనులోని విద్యాలయములందు జేరదె మొదలు మూడుసంవత్సరములకుఁ బడినవారు. కింగ్స్ ఇన్స్ట్రుమెంటు ఆక్టోబరు 20 వ తారీఖున జేరవారు మూడుసంవత్సరములను, డిశంబరు, నవంబరు నెలలో జేరవారు మరుసటిసంవత్సరము ఆక్టోబరు, 20 వ తేదీ మొదలు మూడుసంవత్సరములను కండవలసినవచ్చును. ఆలస్యముగా చేరినయడల నొక సంవత్సరమున్నరాయగును. కాబట్టి జేరగోరవారు 1916 వ జనవరినకు గడువున్నను ఆక్టోబరు 20 వ తేదీన జేరినయడల భగ్యయును, కాంక్షయునును అకనవయుగా చేయువలసిన పదేయ. పుత్రిసంపత్తియను నాలుగుమాసములు నెలవుండును కనక మూడు సంవత్సరములు సింహవాడ కుంభకర్పితము. 2 సం॥ రిమా సములండి బాలుకు. ఈయాలయములలో లండనునందు వానివలె గాక ఆలయములు తెలియిన్నుగోజులలో నూటికి డెన్నుయొకవంతున హిందూకాలయము లండనులోని వానియందట్లుగాదు. ఆయాలయములలో జేరిన విద్యార్థులు ఆగ్నేపూర్వ కండ్రిక్టి, ఎడింబరో, డబ్లిన్, మొదలగు పట్టణములందు వీడి, ఎల్, ఎల్, డి, ఎం, ఎ. మొదలగు పరీక్షలకుఁ జరుపుకొనుచు సంవత్సరమునకు నాలుగుసారులు లండనునచ్చి, ఒక్కొక్కసారి కళాశాలలో జరుగు విదులవ మూడుగోజులు పరీక్షగుదురు. కింగ్స్ ఇన్స్ట్రుమెంటు హానరు మధ్యము గాత్రక న్యాయశాస్త్రమునందు లండను విద్యార్థులకన్న దక్షిణ విద్యార్థుల కెక్కున సాంధ్యముండుటకూడ కనకశముండును. హిందూదేశమునలి యున్నత న్యాయశాస్త్రములన్నియు, బ్రిటిషుదీవులలో పరిసంవత్సరములు న్యాయశాస్త్రవృత్తి నవలంబించుచున్న హిందూదేశపు నొకసంవత్సరము పరి నెక్కొన్న వారుమాత్రమే "అన్వెన్సు"గా శిష్యుకొనకుట కర్హులని నిబంధన లేప్పడినది. అహింసా ఈ రెండుసంవత్సరముల యెరిమిమాసములలోనే శిష్యుకొనవచ్చును. దీనికి(Chamber's Counsel యని వేర.

మొత్తము క్యయు 7.00 రూపాయలు చేయవలసి యుండును. కళాశాలలో ప్రవేశించువంతు 750 రూపాయలు నిమగ్నతలయియు మిగిలిన కేరెము 1700 రూపాయలు చదువు పూర్తియైన తరువాత చెల్లించవచ్చును. ఆవిసామ్మ ఒక్కమాంకనవయలేన. మూల్యులైనవి విద్యార్థుల కారితలలోజేరి మెట్రిక్యులేషన్ సర్టిఫికేటునుపొందవలసినను ఎగ్గియున్న యే వేర్వెముగిడదగది యును మందిడంగలవాడని యోగ్యతా కత్రమును బడయవలయును. యువసమయముగాన మండరాధికారికవచ్చించి అకగా బ్రిటిషురొమ్మములోఁ బుట్టిన మనుషివే గర్భిణిని తీరికోవలయును. ఆక్టోబరు 20 తారీఖునకు దక్షిణలో వాస్తవీరీరవలయును. మెమోరియల్ మితి సంతక ముక్కిడమ వేర్వెయవారి వివిధవారస్థులచేత చేయించనచ్చును. ఇప్పుడు గర్భిణి కేరెయియుండు బంధనకర్తలేను. వేఖులప్పుడు తీసికొనవెల్లినవచ్చును ఈమెకువారస్థులకు, ఇంగ్లీషు వాస్తవ్యులకుగా లండనునందు చదువుకొన్న వారికెట్టి యధికారములుకలెనో, యని మన్ని ము కలవు.

బ్రిటిషుదీవులలోని ప్రవేశపరీక్షలో గృహీతరీతిం దులి కెల్లము. ఎలలని వానక లాటిక్ మొదలగు విదేశభాషల యందు సాంధ్యయందలయియు. అసాంధ్యయందుకథను మునన వత్తిని మొందుట్లును. కాబట్టి భగ్యయునును, కాలవ్యయమును కనవయుగా జేయక విరమింపు పరీక్షకు జరుపుకొనవలయుకొనిన వారందరూ ఈకడపరీక్ష తిరుచుమును బోగట్టుకొనక వల్లి నినువుకొనురుగాక !

కలగారగంప కొకముట్ట.

(బంపరు)

ఈమధ్య మిషన్లలో పక్షగంపలు నాచేటప్పటికి అవి రెండో గుంటూరు జిల్లా క్షేత్రములోయినవి. మాకృష్ణాజిల్లా మాత్రము అంత తీసిపోయినదా యే నని ఆలోచిస్తే సంగతి యేమి వుంటుంది కాదు. పత్రికలో పదాలని తొందరపట్టి మున్నరాలి నాటకానికి వెళ్ళినా. అక్కడ నాలుగుగురుకలు వారికినానా. ఆ తురికిలను మీటట్టలో కొంచెము పడవేయ నకురా!

మున్నటి నాటకముండి నామాధ్య నాటకాలంటివాళ్ళు కాదంటే వేసినది. చిత్రక రాధివర్ణనీసంఘముంటుంది. అందులో మొదలైంది కాస్తోమాస్తో చెయ్యవలెనన్నారండి. ప్రస్తుతము రంగ సలము హిస్టరీలో నన్నదిటండి దాని నిట మీరు చెప్పిచేయాలని సంఘంగా యేర్పడారట. ఆ నెడ యేమిటో యివ్వజ్జటి కరకు కాలేదు. రెండు యేమవుతుందో మరి.

వాసువేసి నాటక మొట్టొ చిత్రించాం. సంఘ నాశ్వమేధమట! అంటే 'కుశి లు' రెండో యేమిటో అనకు నేను. ఈనాటకము యింకా అయ్యుపడలేదట. అయ్యుపడని నాటకంగా అడిగే ఎలావుంటుందో అనడన్నాను. చెయ్యలేనివాళ్ళు ఆది నాటకాలకాడికి వచ్చివాని తిమ్మవ గానె వుంది. అయితే అందులోమాత్రము వచ్చిపోయిందో లెప్పు పుచ్చాను.

ఈమధ్య కేంద్రలో నాటకాల ఎలావుంటే బాగుం టుందా అని వ్రాసాను. సంగీతం అంతగా విశేషంకాదని, సందర్భానికి లెగిన భావి మండాలని అదని యదని వ్రా సాను. ఇదివేళాకి మీకు ముగుపుట్టుతుండేమో రెండు నెడ వేమలవారిసంగతులు రెండుచెప్పి మునిశస్తాన.

కథానాయకుడు రాముడు వున్నదా అండి. ఆవేమము వేసిక ఆయన. బాబూ, అదేమి పాపమోగాని ఏకిసంగీతం పాడారండి. చదివినపద్యాలలో వచ్చిదాస్తే నా అర్థంకా లేదు. పోనీ అసంగీతము మాత్రము స్వారిస్యముగా వున్నదా? వుంటే యింగ్లీషు యెందుకు? నాటకము చూచినందుకు నేనూ సంతోషించేవాడినే!

ఆయన లెమ్మకు లత్తులుకు వున్నాడు చాచాను. రాముడికి సకలతల్లికొడుకనో ఏమో ఆయనకాకి చాలా నయమనిపించాడు. ఆలత్తులకు వేసిన ఆయన కాస్త ఆనాట కంటా వున్నాడు గనుకనే ఎవరన్నా నాటకమునకు వెళ్ళి నానా అని అడిగితే వెళ్ళానని చెప్పే వీలావుంది. అచిన్నవాడు కాస్త కాదం కాస్త దాఖం అన్నివలికించాడు. సంగీతం అంత యే మ్మకవలెకుందా మర్నా లేదనిపించకుండా పాడారు. పాటకు తోడు ఆట్రో కూడా చేసాడు. ఆకంపెనీలో కల్లా ఈయన మెనులేవుంది చూస్తే.

ఏమోనాయనా కాలం మంచిదికాదు. బాగుండుంటే మళ్ళీ కచ్చేనాటకము ఎమిపాడుచేస్తాడో. అబ్బాయీ, లత్తు లుంటా! గొప్పపడక వెద్దరాని చెప్పిపట్టువని యింకాతాగా వుండనిపిస్తోవుండ. మీ అన్నయ్య రాముడు చెప్పినట్లు యీ విషయంలోమాత్రం వివేచకు. రాముడుగారూ! నాటకముకు వచ్చి నలుగురూ సంతోషించే పని చేయరాదా? ఆసంగీతం మీకు వస్తోంది. అం, నటన ముఖ్యమనుకుందూ.

చిత్రక రాధివర్ణనీ సభ్యులారా! మీరవ్రాసిన పనిచే యాలంటే కాస్త నలుగురి అభిప్రాయాలు విన్నాలే. మీవేష ధారులకు ఆప్రకారం చెప్పాలి. నేనుచేప్పానని కోమలము నునుండి. నాటకము నిలిచిపోకముగా నుండనియండి. ఇంతటి తో నాకుకలవా!

గంగంపక్షి భారము.

వై. హనుమంతరావుగారు రచించిన హాస్య వాంఛ నెలకరికము మాకాకృష్ణాసము చేరినది.

మంగిళ్ళాడే వేంకట కర్మగారు రచించిన సుకన్య యుగెడి చిన్ననకలము, చిలుకూరి వీరభద్రరావుగారు రచించిన రాజమహేంద్రపుర చరిత్ర సంగ్రహము మా కార్యా లయము చేరినవి.

జూ యి లు.

గుంటూరుమండల సనాతనధర్మసభ.

అయ్యా, వైశిష్టి క్రింద మోక్షసాధన వేణుగోపాలరావుగారు మార్చి 24 తేదీ పత్రికలో వ్రాసిన మనవి చూచినాము. ఈ టూహ ఎవరికైతే తొలగితగిన్నించినదో వారిపేరుపెట్టక పాప ము ప్రతిదానికి గోపాలరావుగారిచే సంతకముచేయించి ప్రచు రించుట సమర్జనము కాదని నడచుచున్నాము. చాటునుండి కత్తెలను ఎగత్రోయచు అమాంకున బయలుపెట్టుట మంచిది యగునా? నీజముగా మీరు సనాతనధర్మములను నిజపట్టె నెం చిన యివ్వజ్జనంచి ఎందుకు ఊరకున్నారో? రెండు గుంటూరు మండలసభలు, సంఘసంస్కరణసభలు మున్నాయన్నవనిగదా. ఇప్పుడు ఈసభను వెల్లుమని ప్రాధేయపడుచున్నది. అక్కడ సంగ్రహసభ జరుగుచుంటే ఇక్కడ ఈసభ జరిగదలచినది. ఇది అల్లరకపించుకొనదా, తోక వెంబడి నారాయణాని మీరు గూడ మండలసభలు జరుగుచున్నచోట నేపంచక లిలానో నూర్చుండి గుడుగుడు గుంటాబయట నిజముగా సనాతన ధర్మముల నుద్ధరింపడానికి లేక అల్లరికా? కొంచెమింగిజ్జాన మున్నవారి కిందకి ఇది తిగువులములమని స్ఫురింపకపోదు. నాను వితింతువివాహం చెయ్యాలి అని పందిలోనంటే వీరి పంచపోలిలో గూర్చుండి వితింతువులను బట్టుకొరిగి నున్నపు టొట్టుపెట్టి వంటంటిముల పడవేయాలి. తెల్లముడిగుడ్డ కట్టాలి, ఒక్కపూటకూతు వెయ్యాలి అని అంటారు. వారు కయిసున్నచిన్ని బాటకలకు వివాహంచేయవలెనంటే, మీరు ఎసిమిడయేడ్లలోపుగా చేయవలెన. మంచి సంబంధంహాకితే నాయనమ్మ చిచ్చేనీతిలోనుంటే యేడాడిల్లకై, లేక కడు పులాడిడ్డకై (అడుజిల్లపుట్టేయడల) వెండ్లియవచ్చును. అని అంటారు. వారు బోగించారని కార్యాలకు పిలువవచ్చు అంటే లెప్పక పిలువవలెనూ అంటారు. ఈవిధముగా అల్లరియేగాని వేణులాభంలేదు. సంగ్రహ జట్టు బొట్టుకట్టువిషయమై సభలలో చెప్పరుకాని, మీమాత్ర నిలుపుటనీ అడ్డాపెట్టాలి మీసాలు గొరిగించాలి, బిళ్లగోచిలు పెట్టాలి. మీసాడుంచే యెడల గడ్డాలుకూడ వెంచవలసివస్తుంది. అని సభలలోనొక్కి నొక్కి చెప్పాచారు. కావున నార్పారావుపేటకారు సనాతన ధర్మసభలు జరిపేయెడల మండలసభలకుముందో లేక నేను కనో జరిపిఎల్లరి నే లేక ఉభయలకు సంతోషముగా నుం డును. లేక ఆదినమే జరిపేయెడల నిజముగానది అల్లరి. ఆగం కొరకు ఏర్పరిచినారని ప్రజలకు స్ఫురింపజేస్తాను. కానముం దుగా జాగ్రత్తపడ కోరుచున్నాము.

గుంటూరు నివాసి.

II

ఒక గుంటూరువార్త.

అయ్యా, గుంటూరుపురంబున కడుపువృత్తికే జీవ సాధారము గా నమ్మకొనియున్న వేళ్ళలయొక్కయు ఇతరులంబు వారి యొక్కయు గృహములు సుమారు 5000లవు. ఈవృత్తియొక్క వృద్ధికి కారణమేమన గ్రామ వాస్తవ్యులకు వైశ్యులును, బ్రా హ్మణులును నాయకులును చుట్టుపట్లల వారు కొందరును వీరి వృత్తికి తోడ్పడి వీరిల కవార్తగా ధనం బాసంగటయే. ఈ పురంబునక గల ఘోరపంక మనందకు ఈ పడుపువృత్తి యే యితరజిల్లాలయందను గానము. దేశోదారకులగు కొందరు ఎహనీయులు దేశాధిపతులు ఈ పాపువృత్తిని నిర్మూలము చేయ నుమట్టియుండ, ఈ దేశ ద్రోహులు దీనిని వృద్ధిచేయుట కుశోచినియము. సకలలోక నాయకుండగు సర్వేశ్వరుడు ఈ దుష్ట ప్రవృత్తులను సత్త్వవర్తలుగాజేసి రక్షించుగాక! ఈ పురంబున ప్రతివారమును కొందరు కలసి యీ వేళ్ళల కల్ల సంగీత వృత్తాభినయంబులు సన్నియమందురు. ఈ నెల ఇప్పటిలోగా మీరు రెండు కచ్చేరీలు చేయించిరి. అనాటి చిత్ర పేమని వర్ణింతున? వారి సంతోషమేమి; ఆహా; అబ్బగల పొడిమింకొనటయేమి? అబ్బా! వ్రాయు నీగ్రవున్నది. ఈ సరసులందరు నోకవేళ్ళకన్యకు వరుసక్రమముగా వారివారి తొడలమీద కూర్చుండ బెట్టుకొనిరి. అప్పటి చప్పుట్లు ఆక సంబు పిలువవాయనో యనుజ్జుండెను. కలకలంబెక్కు వయ్యె. అప్పుడు సభానాయకులు తమ వేషంబు సకరించు కొనుచు లేచి పిలువబడని వారందఱును, వైశి పోవలసిందిగా ఆజ్ఞాపించిరి. ఎవరును వెళ్లలేదు. ఇటులే ముమ్మారాజ్ఞాపించిరి. అంతట పాపాణనము మరియ నారంభించెను. అక్కడ

మ్యాకేజుమెంటు చేయుచున్నట్టియు ఆ వేళ్ళలకు చేతులు మొదలైనవి త్రిప్పట కేప్పట్టియు నొకరు కేకలిడిరి. అంత టిలో ఈ రంగము మగి నెను. అయ్యలారా, యీ సభానాయకులు సుప్రసిద్ధ ధనికలు. ఒకానొకప్పుడు ప్రభుపాలినిధ్య పనవియందుండిరి. వా! వ్యవహారవిధానిమిక్కిల వ్రాయబూన నందుకు చింతిలైద మీ క్రస్తుమకూడ గౌరవాన్వమైన యుద్ధోగముం నున్నవారు. మీ యనుచరులలో ప్రధానులు మీ తాబేదారులే. ఈ పురములో వీరకుంగని వేళ్ళలు చాల తక్కువ. ఓ సభాసదలారా! దయచేసి నా మొరాలకిం పుండు. దేశము నెడ దయచూపుడు. లోకాధిపతులు ఈ వేళ్ళా వృత్తిని నణగద్రొక్క ప్రయత్నింపుడు. ఆంగ్లమాత పుత్రు లను, మున్నుండు దేశోదారకులను కారగల కట్టలలో కొంద అను మీరు మార్గదర్శకులయ్యెదరు నుడి.

యథార్థవాది.

III

శ్రీమతి సరోజినీదేవి యాగమునము

అయ్యా, ఈ నెల 20 తేదీ శనివారము సాయంకాలమున ఆం ధ్రనాటియ కలకాలయొక్క వార్షికోత్సవము జరుపబడెను. ఆనాడున న్యాయమూర్తులగు సర్. సి. శంకరనాయుడుగారు అగ్రాసనాధిపత్యమునువహించిరి ఆసభ్యేసకల జనమనోహ్లాస ముగాను జయప్రదముగాను జరిగినది తత్సందర్భమున వ్రాదరా బాద్ నివాసినియ లోకవిఖ్యాతయైన గు కవయిత్రి శ్రీమతి సరోజినీదేవిగారు "యవవల ధర్మము"ను గార్చి యావస్య నింపిరి. ఆసభకు శ్రీపురుషులు సుమారు 5, 6 వందలమంది వెక్కు పట్టణములనుంచి పల్లెలనుంచి ఆవిసోదమును చూచు టకు వచ్చిరి ఆకలకాలా చుండిరము వెక్కు చిత్రిపటముల తోను ధ్యజములతోను తోరణములతోను నలంకరింపబడి కనులపండువుగా నుండెను. ఆమె ఘనమౌళిక ఆరఘంటసేపు ఆంగ్లభాషలో నుపన్యసించిరి. ఆమె మృదుమధుర గాంభీర్య వాక్యములు వీసల సోకగానే అప్పటి నున్న విద్యానంతు లగు శ్రీపురుషులందరు మెరుదరి అనందాభిసేలలాడిరి. ఆమె వాక్కుధారసముగోలి తీరవలెనేగాని వర్ణించుట కాది శేషు నక్షన తరముగాదు. ఇదివరలో నీట్టణమున చేతెంచిన యే విద్యావలీయు నింత దృఢముగా నింత మాధుర్యముగా నుపన్య సించి యుండలేదు. అపరసరస్వత్యకారము చెప్పదగును. ఈ భారతమాత గర్భంబున విద్యావతులును ను గుణవతు లును నగు నిట్టి పుత్రికా రత్నంబులు అద్భుతించిన నీ ఆర్వాచర్య ము స్వస్థకాలములోనే పూర్వోన్మతస్థిని పాడవండునో? ఈ నెల 21 తేదీ ఆదివారము ఉదయమున లేడిమాం పిల్లు హిందూబాలికా పాఠశాలలోని బాలికలకుపాఠశాలములిప్పు టకునున్న, బృందావనపురశ్రీ సమాజముయొక్క, కదియవ సునత్సరోత్సవమున శ్రీమతి సరోజినీదేవిగారి ఆధిపత్యముక్రింద జన్మప్రదముగాజరుపబడెను. ఆసభకు ఘమారు 11వందలమంది వారిమణులును బాలికలును హాజరైరి. వెక్కు జనానాశ్రీలు నాసభ నలంకరించిరి. ముందుగా దైవపూర్ణ చేయబడెను. పిమ్మట కొందరు వారిమణులచేతను సంగీతము మనోహరముగా పాడబడెను. తరువాత బృందావనపురశ్రీ సమాజము సెక్రటెరి ఆ శ్రీ సమాజముయొక్కయు ఆ బాలికాపాఠశాలయొక్కయు రిపోర్టులను చదివెను. అంతట నగ్రాసనాధిపురాలు బాలికలకు వెండిగిన్నెలను కొండపల్లిబొమ్మలను పుస్తకములను పంచి వెట్టిరి ఈసమాజమువారు పరస్పరానురాగముకలిగి శ్రీ విద్యాభివృద్ధి విషయములో మిక్కిలి ఐకమత్యముతో పాటు పడుట భావిశుభకూలకము పొడగట్టుచున్నదని అగ్రాసనా ధిపురాలు నొక్కిచెప్పిరి. మరియు శ్రీవిద్యోల్ల గలుగులాభ ములను కృప్తముగా విశదీకరించిరి. పిమ్మటను బాలికలకు లక్షలు శ్రీలకు పండుతాంబూలములు మొదలగునవి భారా శముగా పంచిపెట్టబడినవి. ఆ మధ్యబాలికలకు స్వేషలో బహుమానము లిచ్చిపరచెను. నాగేశ్వరరావు పంతులుగారికిని సోమంచి నీలకంఠంపంతులుగారికిని మేము కృతజ్ఞతాపూర్వక ముగా వందనము లర్పించుచున్నాము.

మా శ్రీ సమాజమునకు రాజాపోషకులుగాను పోష కులుగాను సహాయకులుగాను నుండి మమ్ము సర్వవిధముల కాపాడుచున్న శ్రీ విద్యాభిమానులందలకు విషయసమతలతో వందనము లర్పించుచున్నాము. అపరసరస్వతి యు, సుగుణవలీయు, నిగర్వమాదామణి యు పత్రికతాశోమణియు నగు శ్రీమతి సరోజినీ దేవిగారు స్వభాత్యభిమాన ముంచి తన సోదరీ మణుల దురవస్థను తొలగించి వారలకు విద్య యనుజ్ఞాననైత్రమును కలుగ జేయవలె నో సదుద్దేశ్యముతో తాను జబ్బుగా నున్నను లత్తెట్ట పెట్టక మా కోరిక ప్రకారము అగ్రాసనాధిపత్యమును వహించి సకల జన మనోరంజకము గావించి శ్రీలును మావపులే యనియు విద్య యందుగాని జ్ఞానమునందుగాని వాగ్దారణియుందుగాని శ్రీలు పురుషులకు వెనుక జంకరనియు, తన స్వంత దృష్టాంతమును జూపి భారతమాతకు పేరు ప్రతిష్ఠలు తెప్పించుచున్న పుత్రికా రత్నమై యున్నది.

అగ్రాసనాధిపురాలి వందనములతోను సభాసభ్యులయిన వారిమణుల వందనములతోను సభ ముగిసెను.

మోటుపల్లి-రాజాబాయయ్య.

చెన్న పురి నిటి పారుదల పంచాయతీ చట్టము.

(పూర్వసంచికాబంధము.)

(2) ఏ. బి. నియమముల ప్రకారము అదనములేకు విధించుటకును...

(3) 11 ఏ. బి. నియమముల ప్రకారము విధింపబడిన ధనదండము...

(2) నిబంధన (1) ప్రకారము పంచాయతీవారి యంత్ర...

(3) పంచాయతీవారి శక్తిను ప్రకారము పినాల్లి విధించిన...

(4) ఈశక్తిను ప్రకారము పినాల్లి చేసినవారు చేయబడిన...

11 (1) ఈచట్టము ప్రకారము పంచాయతీ నిర్వహణ...

(2) ఈచట్టములోని 10 వ శక్తిను ప్రకారము పంచాయతీ...

(3) 7 వ శక్తిను ప్రకారము జలాశయ సమావేశమునందు...

(4) జలాశయమునకు మరామత్తుచేయుటకు గవర్నరు...

(5) పంచాయతీవారి పరిపాలనము క్రిందనున్న జలాశయ...

(6) రాజకీయ విషయము పూర్తియై యుక్తిమాసములో...

12 (1) ఏ పంచాయతీవారుగాని ఈ చట్టము ప్రకారము...

(2) 1-వ సభు నే పంచాయతీవారు చేయబడినయెడల...

(3) ఆవాయదాలోపున వాటల అసలు చేసికొని యెడల...

(4) ఒకపంచాయతీ విధాన మొనర్పబడుట నుత్తర...

నిరధికారు లగుదురు. అప్పటికి ఇరవేమనవనావతి...

మూడవ ప్రకరణము, వివిధవిషయములు.

13. ఈ చట్టములోనివిధుల ననుసరించి సభ్యులము...

14. ఈశాసనసభ రెండు జిల్లాకలెక్టరుకుగల అధికారము...

15. గవర్నరుసభవారు ఈచట్టము యొక్క నిబంధనలను...

మొట్టమొదట విషయములందు ఈ శక్తి ప్రాయశఃపానికి...

(1) శక్తిను 5. (2) ప్రకారము పంచాయతీలకు సభ్యులు...

(2) సభ్యులను నియమించుట నియోజక కాలనిర్ణయము...

(3) నియోజకుల యొక్కయు నియోజంప బడినవారు...

(4) పంచాయతీలవారు పనిచేయవలసిన విధానము...

(5) 5 (2) శక్తిను ప్రకారము పంచాయతీ కన్యకులను...

(6) 8 (1) శక్తిను ప్రకారము జిల్లాకలెక్టరుకు కెర్పరు...

(7) 14 (1) శక్తిను ప్రకారము పంచాయతీలు చేయవలసిన...

(8) 12 వ శక్తిను ప్రకార మొనర్పబడిన ఇరవేమన...

(9) 18 (1) శక్తిను ప్రకారము పంచాయతీని విధులు...

(10) 18 (2) శక్తిను ప్రకారము గవర్నరు సభవారికి...

ఈ శక్తియులు, కారణములను తెలుపు వివరణము.

పెద్ద పెద్ద జలాశయములను నిర్మించుటకు పాండును...

నీటిసమయమును పొందుచున్న జిల్లాలో వ్యయ మొనర్చు...

ఈ పంచాయతీలను ప్రతిష్ఠించుటకు నీటిసమయము పంపక...

2. 1892 సంవత్సరమున రాసిన సభాధికారము విరివియొంది...

(1) 23-11-1909 తేదీన 468-1 గవర్నరు మెంటు ఆర్డరు...

(2) వెరియరు ఏర్పాటు క్రిందనున్న యవరణను గూర్చి...

(3) 8-1-1914 వ తేదీన 6-1 గవర్నరు మెంటు ఆర్డరు...

ప్రస్తుతియును పరిపాలన పద్ధతి ప్రకారము ఈవిషయము...

8. అక్రమకారము డి. పి. డబ్బూ కాళివొక్కల కలెక్టరు...

ఆంధ్రపత్రిక

1915-వ సం॥ మార్చి నెల 27-తేది

శనివారము.

రైల్వేల కార్యనిర్వాహకత్వము.

మన దేశమున వైదిక న్యాయములకు తరువాత మహాత్మమైన రీతిని కర్చునకు కారణమైన శాఖ "రైల్వేలు". వీని విషయమున జరిగిన చరిత్రను తయను వ్రాయుట ఇచ్చట చేయ తగినపనికాదు. వ్రాయనెంచిన వారికినైన తగినంత యాధారమున్నదని చెప్పుటకుకూడ నీలులేదు. కానికడచిన ఇండియా శాసననిర్మాణ సభాసమావేశ సమయమున ౧౮౯౨ ఇబ్రహము రహీమత్ ఉల్లాగారు కొని తెచ్చిన తీర్మానమును అర్థము చేసికొనుటకు కొంచెముగా నైనను సంశయపడదగ్గము తెలుగుట యవసరము. హైందవభూమిలో రైల్వే నిర్మాణ మారంభ మయినది 1848 వ సంవత్సర ప్రాంతము ననని చెప్పవచ్చును. గెవర్నరు జనరలు డాల్ హౌసీ గారి యధికార కాలమున ఆంగ్ల వ్యాపార సంఘమును హైందవ భూమిలో రైల్వేలను నిర్మించుటకు ప్రారంభించెను. ఆకంపెనీలకు నప్పటి ప్రభుత్వమువారు నూటికి రైదురూపాయలవఱకున వడ్డీ వసూలీచేసిరి అనగా వడ్డీ ఆరేటుకు తగ్గినయెడల కట్టి ఇచ్చుటకు నొప్పకొనిరి. దేశముయొక్క పదియెడలగుటకును వ్యాపించి ఎల్లవ్యాపారమును పెంచి కొనుటయే యాదగ్గముగాగలవాడే రాజ్యకార్య సుసంధ్యులను నడపుటచేతను కంపెనీలకు తగ్గవడిన వడ్డీ ఇండియా ప్రజలెచ్చి పన్నులలోనుండి వచ్చుచు కంపెనీలవారికి నప్పము కలిగించకపోవుటచేతను, రైల్వేలభివృద్ధియై నెల్లల కంపెనీలలోని వారివారికి నుద్వేగాలు కల్గులుగా పొరకుటచేతను, హైందవజాతియును నోరెత్తి విషయములను వాక్రుచ్చువారు చేకపోవుట చేతను మొదటి కంపెనీలు సహజముగా రైల్వేలను ఊరిక పెంచనారంభించిరి. ఉద్యోగిస్తులను పూర్వముగా నేర్పరుప మొదలుపెట్టిరి. సంవత్సరము సంవత్సరమును భాగము భాగము చేయునకు తగ్గినదని ఇండియా ప్రభుత్వము వారినుండి ద్రవ్యము తీసికొనుచుండిరి. 1860 వ సంవత్సరము నెక్కువ వచ్చునప్పటికి మన ప్రభుత్వమునా విషయముగా వచ్చుకొనిన మొత్తము 51,64 కోట్ల రూపాయలు. అనగా సంవత్సరమున కొక కోటివఱకున దొడుగ నిచ్చుచువచ్చిరి. ఇట్లు జరుగగా జరుగగా విదొడుగ నిచ్చుకంటె ప్రభుత్వమువారు రైల్వేలను కొనివేయుచు ముందదని ఖోచెను అప్పటికి కొనుటకు తగినవైకము రైల్వేల ఆదాయమునుండి తీసిపెట్టి యుండలేదు. కావున మన ప్రభుత్వమువారు ఆపూ వుచ్చుకొని రైల్వేలను కొనవలసినవైనను. అట్లయినను ప్రాతకంపెనీలనుండి రైల్వేలను పూర్తిగా తీసికొనిన వారు గారు. రైల్వేల వాణికి మరల కొన్ని పేరులను వాడవలసి భావము ప్రాచీన దేశముననుండు ధర కనునెంచి ఇచ్చివేసి తాము రైల్వేల యజమానులుగాను ఆకంపెనీలు లాభములొకంత భాగమును తీసికొని పనిచేయునట్టి పంటలులుగను నుండు

నట్లేర్పరచికొనిరి. ఇటీవలకొన్ని రైల్వేలను తమ యధికారములోనికి తీసికొనినారు. మైన వివరించిన యాయన్ని కారణములను బట్టియే ౧౮౯౨. విల్లియముమేయరుగారు మన దేశమునకు గల అప్పును గురించి చెప్పుచు అందులో విశేషభాగము ఫలవంతముగా మూలధనమని నుడివిరి. మొన్నటి సమావేశములో ౧౮౯౨. ఇబ్రహీంరహీమత్ ఉల్లాగారు మనదేశమున మొత్తముమీద 25,000 మైళ్ల రైల్వేలు కలవనియుచుండులో 6,800 మైళ్లు ప్రభుత్వమువారి పరిపాలనలో నున్నవనియు తక్కిన 18,200 మైళ్లు కంపెనీల పరిపాలనలో నున్నవనియు జెప్పిరి క్రమక్రమముగా కంపెనీల నాయకత్వము రైల్వేల విషయమున తగ్గుచువచ్చుచున్నను క్రమక్రమముగా మొదలునుండి సంవత్సరమునకు కోటిరూపాయల నష్టముపోయి నూటికి ఒకటి ఒకటిన్నరవఱకున లాభము గిట్టుచున్నను నేటికి కంపెనీలుపెట్టిన మూలధనము రైల్వేలలో నూటికి నెడింటికిన్న నెక్కువ లేకున్నను నింకను కంపెనీల ప్రాజాపత్యము మాత్రము తప్పులేదు. ఇంకను హైందవ వ్యాపారవర్తకముల యనుకూలములలో చింతపడుట తటస్థింపలేదు. ఇంకను వ్యయపర్వము తగ్గలేదు. ఇంకను రైల్వేలలో నున్న మరుగు నోకరీలు హైందవుల మేలునకై వినియోగపడుకొని కలుపలేదు. ఇంకను దిగుమతియగు పక్షనస్తువులకు చూపబడు నారవము దేశములోని వస్తుజాలమునకు జూపబడు చుండలేదు. ప్రభుత్వమువారు దేశీయ ప్రజలకు దేశీయవర్తకములకు దేశీయ వస్తువులకు సదుపాయము చేసరదలచి కొనినను కంపెనీలవారి సలహా లేక ఆమోదము లేక చేయుటకు లేకున్నది ఇంతేకాక కంపెనీలను నడుపు భాగ్యవంతులు ఇంగ్లండులో హాయికూర్చుకొనువారు. ఉత్తమజాలలో తిరుగువారు. వేలమైళ్లుపైనుండి కాగ్యజాలమును నడుపజూచువారు. అందుచేత నొక వైపున వారికిని మరొక వైపున ఇండియాలోని ప్రభుత్వమువారి రైల్వే యధికారులకును నుత్తరప్రభుత్వత్తరములు జరిగిపరస్పరము విషయములు సంగ్రహించుకొనుటకూడ దుష్కరమే యగుచున్నదనుటకు సందేహము లేదు. ఈ విషయములన్నిటి నాలోచించియే ౧౮౯౨. ఇబ్రహీంరహీమత్ ఉల్లాగారు మొన్నటిదినము తీర్మానము పెట్టినది. రైల్వేల కార్యనిర్వాహకత్వమును ప్రభుత్వము వాడే సంపూర్ణముగా స్వీకరింపవలసివదని సలహా యిచ్చినది. ఈవిషయములన్నిటిని నాలోచించియే కాబోలును నిప్పటి యదార ప్రభుత్వమువారు మొన్నటి ప్రశంసరాకముండే ఆవిషయ మాలోచించుటకు తగిన ఏర్పాటు చేసినవైయుండవచ్చును. 1910 వ సంవత్సరముననే రైల్వే కమిషనరుగారు రిపోర్టు ప్రకటించిరి. దానిపై గోఖలేగారు ఇండియా శాసననిర్మాణసభలో నొక గొప్పచర్చను ప్రవేశపెట్టిరి. ఆచర్చులో ప్రారంభమయిన యాందోళన కొంచెమించుమించు ఈయన్ని సంవత్సరములును జరుగుచునేవచ్చుచున్నది. రైల్వేవర్గము, పరిపాలన యుప్రతిదినమును విమర్శింప బడుచునేయున్నది. ఈ విమర్శయంతయు ప్రభుత్వమువారి మనస్సున కెక్కినదనుటకు సందేహము లేదు. అందుకనియే మరల రైదు సంవత్సరముల లోపుగనే విచారణప్రారంభమయినది. ప్రభుత్వమువారు సానుభూతి ఖోనుపక్రమించినారు. ప్రభుత్వముననుపన్యసించిన వారు బహుభాగమంతటో తాము పర్యవసానము నెక్కరచేసినట్లు తలంపరాదని హెచ్చరించినను నివిచారణ నెలవ హెచ్చరికప్రభుగారి యాజమాన్యమే యుండేనని తప్పకఫలము గలుగునని నమ్ముచున్నాము.

పట్టణ వాసముల డికి పాలెక్కువ కావలసి వచ్చుచున్నది. కాని యవి దొరకుటయే దుర్లభమగుచున్నది. నొరకనను నిర్మలముగా నుండుట కలగొనిమాట యగుచున్నది. కావున నగరముల పాల సరఫరాను సంస్కరించుటకు ననేక విధములగు సలహా లొసంగబడు చున్నవి. అందులో ముఖ్యమయినది గొల్లలలో పరపతి పెంచుట. మా. నగరపాలకులును నిటీవల నొకటి రెండు పర్యాయములు పాల ప్రశంస నెత్తిరిగారి ఏలొకో మరల మానధారులయినారు. మధ్య పరగాణలలోని నాగపురము కీరాలయపరపతి సంఘపు చరిత్ర కొంచెము వివినచో మానగర పాలకులకు మాత్రమేకాక అందరికనుకొంచెము వికాసము కలుగునేమో. ఆసంఘమున 13 ముగ్గురు గోవాలాలను గొల్లలున్నారు. వారివద్ద 131 పాలిచ్చు పశువులును, 90 దూడలును కలవు. వారికొక బ్యాంకు రు 2000 అడ్వాన్సు ఇచ్చుటకాక నెలకొక రు 100 ల వఱకున పిచ్చిచ్చుచు వచ్చినది. సరియైన అధికారుల యెదుట నీ గొల్లలు పాలుపితుకుదురు. ఒక కంట్రాక్టరునకు రు 1-కి 8 1/2 శేర్లలేచిన నమ్ముదురు. అతడు 6 శేర్ల వఱకున విక్రయించు చున్నాడు. ఈ విధముగా నొక్క సంవత్సరములో నీ సంఘము 1,38 ముగుల పాలమ్మినది. భోజనాదు లన్నిటితో కర్చు రు 3,630 లయినది. ఆదాయము రు 6,772 లయినది. నికరము రు 3,141 లు నిలవ యెడదట. తనభక్తిద్రవ్యము పెట్టలేదట! కట్టడములు మున్నగువానికైన నెలపు వ్యయములలో చేరలేదు. ఎట్లైనను పనిమాత్రము సంతృప్తిరముగా జరిగినదనుటకు సందేహములేదు. ఇతర ప్రాంతములలో నిట్టిపరిశ్రమ ఏలమెట్లనే ప్రారంభము కారాడు?

యుద్ధమువలన కలిగిన ఆర్థికస్థితులను ఆధారముచేసికొని ఇండియాలోని వ్యాపారము సంతవరకు నభివృద్ధిపరుచు కొనవచ్చునని ఆలోచించుటకయి జపానుండి ప్రతినిధి ఈ దేశపు ముఖ్య నగరములలో నిటీవల ప్రవాసముచేయుట మాచునవరులు వార్తలలో చూచియే యుందురు. ఆతని రాకవలన బాంబయులో నెక్కువయూ నోరకకలిగినదనుట నేటివార్తలలో నొకదానినిబట్టి వ్యక్తమగుచున్నది. అనగరములోని వ్యాపారస్తులకేకులు జపానులోని వ్యాపారము విషయమున నెక్కువ శ్రద్ధపుచ్చు కొనుటకాక అందులో నెందరో కొందరు జపానునకువెళ్లి సంగతి సందర్భములనెరిగి కొని తెగిన ఏర్పాటులు స్వయముగా చేసికొని వచ్చుటకు వెంటనేబయలుదేరి నారని వినుచున్నాము. ఇంతకాలముగా విదేశవ్యాపార సానకుగు బాంబయు వంటిదేవునందు ఇట్టిచలనము కలిగి యుండుటలో హాస్యర్యమేమియును లేదుకాని ఈచలనము యొక్కఫలము మాత్రము అంతయు దేశాను కూలముగా నండునని చెప్పలేకున్నాము. దూరపుజర్జనీ ఆఫ్ యాలే మనవిక్రయాం గణమును మనకులేకుండజేసి యాక్రమించి యుండెను. ధగ్గరిజపానంతకంటె నెన్నిమటులు విజృంభించునో యెవ్వరు చెప్పగలరు.

హాల్లింజి ప్రభువుగారిని యుద్ధావసానమునరకై నను మాపాలకులుగా నుండునట్లు ప్రసానింపవలసినదని శ్రీచక్రవర్తిగారికి మహాజనుసంఘటకుగాను ఢిల్లీలోని పురపాధమునందు మహాత్మాహాధితమగు సభజరిగినని వినుటకు సంతసింపచున్నాము. మానగర మేపనికైనను కడపటింగకును మేర్కొనునది కాదుగాన నివిషయమున త్వరలో పనిబూనునని నమ్మజాలకున్నాము. అయినను నాయకులను హెచ్చరించుటకు మాధర్మముకావున నట్లొనర్చుచున్నాము.

బరోపా మహాసంగ్రహము

ఇంగ్లండు

మందు గుండు సామాను తయారు చేయుట

అండను మార్చి 25:— లండన్ బార్నింగ్ గారను ఆమెల్ల మేల్ కట్టిన పైటి ఆఫ్ ఇంజనీరుస్ సంఘమువారును నేటి రాత్రి సమావేశమై పురుషుల మందు గుండు సామాను నెక్కువగా దయారు కాయటను గూర్చి తగిన యేర్పాటుల చేసిరి.

జార్జి చక్రవర్తి గారు.

యుద్ధపుటోడలను తనిఖీ చేయుట.

అండను మార్చి 26:— వార్నింగ్ చక్రవర్తి గారు గురువారము నాడు హార్వర్డు సందర్శించి, యుద్ధపుటోడలను తనిఖీ చేసిరి. వీరు తనిఖీ చేసిన వానిలో నూతన పద్ధతుల మీద కట్టిన నలు మేరైనను, ఉత్తరము ద్రములో జర్మను వానలతో యుద్ధము చేసిన ఒక డిప్రామరును కూడ ఉన్నది. ఈ డిప్రామరు మీదకు చక్రవర్తి గారు దయచేసి 20 నిమిషములు గడిపిరి. కళాశాలతో సంభాషించగా, యుద్ధమునందు దానికి తగిన దెబ్బలను వారు త్యాహముతో గాఢానికి చూపించిరి. సముద్రవిమానములు ఎగురుచుండగా చక్రవర్తి గారు దిలకించిరి.

ఫ్రాన్సు

పైనిక సామగ్రిని వాడుకొనుట.

జ్యోర్జ్ లు దండింపబడుట.

పారిసు మార్చి 26:— పైనిక సామగ్రి స్వంతయు పయోగము చేసికొనినందులకు డెక్లాయను నైస్యును నందలి పేషెన్స్ రుసువు 7 సెంటిమెన్టులకు గాక యుద్ధోగమునందలి దొంగిలించి లెజియన్ ఆఫ్ ఆనరను బిరుదును దీసికొనిరి. ఈ తీరుచు కొనిన ముగ్గురికి రెండేండ్లు కఠిన పరిశ్రమ జేయవలెనని ఒక సెంటిమెన్టు జేయబడెను.

ఫ్రెంచి వారి నైస్యు.

ఫ్రెంచియుద్ధోగములు యుద్ధమును గూర్చి వ్రాయుచు నట్లు తెలుపుచున్నారు. యుద్ధారంభమునందుకు పై నిష్పాదు ఫ్రెంచి వారి నైస్యును సంఖ్యయందేమి, పరాక్రమమునందేమి, సాధనమునందుమనంజేమి యత్యంత శ్రేష్టముగ నున్నది. పెద్ద యుద్ధోగములన్నియు దానితో నుండును. కియ్యబడెను. ముసలివారలగు నేనా. నాయకులందరు క్రిమీయా దొంగింపబడిరి. ఈ మాత్రు కస్తాను మొదలు నేనానివరకును జరిగినది మునుపటి నాయకులకుంజేయిప్పటివారు సగటున 10 యేండ్లు చిన్నవారు. నేనానాయకులలో మూడువంతులు 60 యేండ్లు కంటే జడి యున్నారు. కొంతమంది యింకను చిన్నవారు. ఆర్థిక ఫిరంగిదళములందు యుద్ధోగములు తెప్పవగనున్నారు. కాల్యంబుల కుద్ధోగములు లేరనుకొంతలేదు. నవము కలుగుచున్నను 25 లక్షల ఫ్రెంచి వారి పైనికు లిపుడు నేనాముఖము నున్నారు. ప్రతిపక్షాలమును దీసిపోవకుండ యుంచబడుచున్నది. స్వచ్ఛందపుత్తి నేక యొనర్చుచున్న వారలుగాక డిపోలయందు మరమ్మతు వల్ల రాచేయుచున్న వారలు మరి 12½ లక్షలమంది యున్నారు. పైనికుల యోగ్యమును దేవావార్తమును పెంపొందినవి.

పరాసు అధికారుల ప్రకటన.

పారిసు మార్చి 26:— ఈరోజు శాంతిముగనుండెను. నాటర్ డెండిలారటికర్డు జర్మనీవారు మనమెడగా వెళుకకు కొట్టితిమి. అని నేటి నాయం కాలమున ప్రకటించబడెను.

పారిసు మార్చి 26:— పరాసు అధికారులు మధ్యాహ్నము ట్టు ప్రకటించుచున్నారు:— ఎడతెగక వర్షము కురియుచున్నది. నేనాముఖమునందలి చాలభాగము శాంతముగా నున్నది. కొద్దిగ పోరాటములు జరిగినవి. మేము సులభముగ శత్రువులను కనుకకు నెట్టితిమి.

అండను మార్చి 26:— పాడ్డు కార్మికులలోని ప్రేతుకు డిల్లు వ్రాయుచున్నాడు. నూవెనా వెల్ యుద్ధము జరుగుచున్నపుడు జర్మనీవారు బొయడు పీనుండి ప్రతికారముల నెరపిరి. అప్పుడు నవ మెక్కువగా గలిగెను. మనవారు తుపాకులతో శత్రుభటువర్గమును వరుసలకు వరుసలు సంపిరి. శత్రువులనువరి కొనినట్లుల నురుమాడితిమని యొకభటుడు చెప్పెను. శత్రువులను బాగుగ గురిచూచుటకు మనపైనికులు గోడలపై కెగ్రాకరి. వారికంత యుద్దము కలిగెను. మనపటాలములలో నొకటి జర్మనీవారు 50 గజముల దూరమునకు వచ్చుదనుక యూ

రథుండి యిప్పుడు ఫిరంగులతోను తుపాకులతోను నిష్పాదులను గురిపించెను. జర్మనీవారి యుద్ధోగములు ఎమిత ఫయర్స్ మునుచూపిరి. తమవారిని మనమీదబడునట్లు కేయటకై వారిలో కొంతమంది గుర్తులులమీద నెక్కు ము సయ్యుముఖముం కొకటి రెండువందల గజముల వరకు వచ్చుడివారు. వీరిలో నెవ్వరును దప్పించుకొని పోలే. వైమానికులు మనఫిరంగులకు క్రాసునియుగదోడ్పడిరి. బొయడులనుకర్త దానికి వెళుక ప్రాంతమునను మనఫిరంగులచే నెక్కువ నష్టము కలిగియుండవలెను. జర్మనీవారు హతులైనవానిని వనమునకు వెళుక భాగమును తూడ్చుచున్నారని నై వానిరులు దెల్పుచున్నారు. ఈ విషయము వలన హైందవుల మిత్ర సంతోషమునొందిరి. మరలయుప్పుడు యుద్ధము జరుగునని వారడుగుచున్నారు. వీరిపరాక్రమమును గూర్చి వింతయగు కథల నుడువుచున్నారు. ఒక్కఘూర్గా నైకు డైమగురు జర్మనీవారల బట్టెనట.

రుస్సా

రుస్సావారు విజయము నొందుట.

అండను మార్చి 26:— రోము లుక్సో ఉజాక్ కును మలమధ్య హంగేరిలో నున్న ప్లాకోస్కో వద్ద మూడుదినములు పోరాడి రుస్సావారు విజయాలైరని దెలియుచున్నది. ఆ సమయముననే రుస్సావారి నైస్యునూహములు గూఢముగ ఉజాక్ కనుమయందు జొచ్చి ఆస్ట్రియా వారిపైబడి వారిని దక్షిణ దిక్కుగ తరిమెను. పోరాటమింకను ముగియలేదు. రుస్సావారి కడతెగక నూతన సైనికులు వచ్చుచుండుటవలన రుస్సావారికి తప్పక జయము కలుగునని దోచుచున్నది. ఈ కలహములందు నష్టమెక్కువగా గలిగెను.

కాల్దే తియూ షర్వతములందు

రుస్సావారు ఆస్ట్రియా వారిపై బడుట.

అండను మార్చి 26:— వెల్ట్రో గ్రేకు-నీ మెన్ ఓ పర్వము ననుమధ్యభాగమునను మనము ముందుకు బోవుచు నేయున్నాము. కారు ఫెల్లు ఉజాక్కులమధ్య మనము ఆస్ట్రియా వారిపై బడుట జయప్రదముగ సాగుచున్నది. లుక్సో-ఫ్ కనుమయందు మ.కు స్థిరపడయుము కలిగెను. ఇహ్వో పై నెడ్ ఫర్వతి ముఖ్య శిఖరమున నాస్ట్రియా వారి పానములలో నెల్లముఖ్యస్థానమును కళపరచుకొంటిమి. తీగలతో రక్షింపబడియున్న కందకములు గల వనప్రదేశమున మనకాల్పుంటులు కళపరచుకొనిరి. దీనికి 600 గజములదూరమునకు ఫిరంగుల నీడ్చి కొనివచ్చి వారిని బ్రయోగించి కందకములదాటి, డిట్టముగ నాయుధములచే రక్షింపబడుచున్న యాస్థానమును వశపరచుకొనిరి. ఆస్ట్రియా వారి లనేకపర్యాయముల తీవ్రగతిని ప్రతికారములకల్పింకాని మనవారువారిని సన్నీలతోడను తుపాకుల బ్రయోగించి యు వెళుకకు గొట్టిరి. బుధవారమునాటి యుద్ధమున ఆస్ట్రియా వారు వెళుకకు మరల నారంభించిరి. 6700 కైడిలును ఆనేక డజనుల పొట్టిఫిరంగులును మనకు జెక్కినది.

బెలియము

ఆంగ్లేయ నైమానికులు.

ఆంధ్రరాం మార్చి 26:— బ్రిటీషు వైమానికులు గనబరచు నైర్వహాపములకు ఆంగ్లేయు ప్రజలు మెచ్చుకొనుచున్నారు. వారిపైని తుపాకుల మిత్రముగ బ్రయోగింపబడినను వారు ఫిరంగిలలై తమ విమానముల నడపుచు బట్టణమునకు ప్రదక్షను కలుగజేయకుండిరి. వైమానికులు తప్పించుకొని పోవుట యాశ్చర్యకరము. జర్మనీ వారి ఫిరంగుల నుండి గుండ్లు కొన్ని పట్టణముపైబడెను. అని వైమానికులు వదలినవని పురుషులు నమ్మించుటకు జర్మనీవారు ప్రయత్నించిరి. పొగమంచు దట్టముగ కప్పియున్నపుడు జర్మనీవారి కర్మాగారముల గురుకు గట్టుట ఘనకార్యముగ గణించుచున్నారు. ఆంధ్రరాం కర్మాగారముల 4 జర్మనీవారలు హతులైరని యు 15 రికి గాయములయ్యెననియు మరి నెక్కువమందికి దెబ్బలు తగినవనియు దెలియుచున్నదని నెడ్లాండు బ్రతీకలు వ్రాయుచున్నవి.

జర్మనీ

జర్మనీవారి యంత్రామి మునిగిపోవుట

అండను మార్చి 26:— నెం యు 29 రు జర్మనీవారి యంత్రామి నావికులతో సహా మునిగిపోయినట్లుకు తగిన కారణము లున్నవని నాకా సంఘమువారు దలంచుచున్నారు. ఈయంత్రామి యిటీవల నీల్స్ సుద్వీక సమీపమున నుండెను. ఆలాకో, హోగ్, క్రెస్సీలను ముంచివేసిన లె. వెడ్డింజెక్ దీనికి నాయకుడగునండెను. అని ఈవాల్త్రాకటన సంఘము వారు దెల్పుచున్నారు.

జర్మను చక్రవర్తి గారు.

మనునడు కలుగుట.

అండను మార్చి 27:— జర్మను చక్రవర్తి గారు కుమారులకు పుత్రోదయమైనది. ఈయమ కంబులలాండు మ్యుకును పరిణయమైనది.

ఆస్ట్రియా

జెమ్మిలుకోల పడుట.

అండను మార్చి 26:— లెండెన్ రుస్సావారు జెమ్మిలునందు బ్రవేశించునట్టి కొక్క యం గడి మాత్రమే దెచ్చియుండెను. అక్కడ తేయాకును కాఫీయును యిచ్చిరి. రుస్సావారు భోజన నామగ్రుల నెక్కువగా దెచ్చిరి. శైలిలను మూడు దిక్కులకు బంపుచున్నారు. 20 వేలమంది లెండెన్ నకు కాలినడకను వచ్చుచున్నారు.

క్రాకోవట్టణములోని ప్రజలు.

ఆస్ట్రియా వారు వెల్లిపోవుచున్నట్లు.

వెను మార్చి 27:— ఒకవేళ రుస్సా సేనలువచ్చి కోశో పట్టణమును మట్టడించునోమోయని, ప్రజలు ఆస్ట్రియా వారు పట్టణమునందలి వెల్లిపోవలసినదని ఉత్తయిచేసిరి.

టర్కీ

ఆస్తియా మెనరులోని నితీగతులు.

అండను మార్చి 26:— కయూ-ఈ వారాంతమున ఆమెరికావారి హెన్రీ సీయనోడ ఆల్బెర్గాండ్రియాకు వచ్చును. మిత్రమండలివారి పాలికుల యెడల తురుష్కులకు ప్రేమ హెచ్చినట్లుల గనబడుచున్నందున నీయోడలో శంకాగతులెవ్వరును వచ్చుటలేదు.

డార్జి నెల్సునై ఫిరంగుల బ్రయోగించుట.

తురుష్కుల నష్టము.

అండను మార్చి 26:— టెనిడాన్-డార్జి నెల్సు నుండి వచ్చిన శంకాగతులు ఈ నెల 15 తేదీకి ఫిరంగుల బ్రయోగించివచ్చుడు. తురుష్కుల కిమిసినము కలిగినయు కొటలలో చాలభాగము కథిలము లయ్యెననియు చెప్పుచున్నారు.

జలసంధియందు యుద్ధపుటోడలు ప్రవేశించుట.

నిన్నటిదినమున జలసంధియందు చాలమూము వరకు రెండు యుద్ధపుటోడలు బోయినని దెలియుచున్నది.

నెవెల్లు మునుగులు.

అండను మార్చి 26:— బట్టు మునుగు నపుడు నాయకుడును యుద్ధోగములును మిక్కిలి శైర్వములతో నుండిరి. వారు ఫ్రెంచివారి ఒకామునకు సలాముజేయుచు నిలచుండిరి. ఓడ మునుగు నపుడు ప్రాన్సు యాచుర్రతారాగ్గమగుగాక యని నావికు లరచిరి. బట్టు నకుదెబ్బ తగులుటకు ముందే నీళ్లపై దోచుచున్న పండుగనుల రెంటిని యుద్ధపుటోడలు ప్రేల్చినవి.

హాలండు

జర్మను నయమెచ్చెను.

హాలండు దేశపు స్త్రీమరును ముంచుట.

అండను మార్చి 26:— జోహన్-మిడియానును దచ్చి వారియోడను బీల్స్ హెడ్డుసమీపమున జర్మనీవారి యంత్రామి ముంచివేసెనని లాయడున్వికెంటు చెప్పుచున్నాడు. నావికులను గాపాడిరి.

మరి కొన్ని వివరములు.

అండను మార్చి 27:— నాకాదశాధికారు లిట్లు ప్రకటించుచున్నారు:— బీల్స్ హెడ్డుకు అనంతల గురువారమునాడు, మీడా' అను స్త్రీమరును యూ 281 సబుమెరైను ఆ: టూర్నిడో చేసి ముంచింది. ఈ స్త్రీ మరు దచ్చి వారిది.

ప్రస్తుతమునా ది 'మోడ' అను నెత్త ఆత్మ రములు కనపించుచున్నవి. కిర్రానులను ప్రేమకాగితములను తనవద్దకు ఒకపదములలో పట్టికొని కచ్చుటకు నడుమేరైన ఉత్తరపుచేసి తరువాత ప్రేమను ముంచివేసిరి. నలుమేరైనవారు ప్రేమకు కాగితముల నిష్కారము. ఇది వారి నొక ప్రేమ దీప్తియను, కిర్రానులను నడుమ పట్టికొనివచ్చినది.

జపాను

జపానినాసినుండి రాగిపేసికొనుట

పారిసు, మార్చి 26 :— జపానులోనున్న జపాని వర్తకమువారినుండి గొల్కలను బహుళ రాగిని పట్టుకు ప్రాసిన్యాటరు లాగికొనినారు.

అమెరికా

సంయుక్త రాష్ట్రముల యంత్రామి మునిగి పోవుట.

పారిసు, మార్చి 26 :— గురిమాచి వేయటవద్ద సింపుమంద సంయుక్త రాష్ట్రములవారి నెం యాఫ్ 1 రు యం త్రామిమునిగి మరలగనుబడలేదు. నిన్నటి రాత్రి వెనుకగాలాతు స్త్రీయందు మునిగియుండెను. మరల వైకవచ్చుటకు జేసిన ప్రయత్నములన్నియు వ్యర్థముయ్యెను. ఆందున్న 25 నావికులు మృతులైయున్నారు.

బొంబాయి

జపానుదేశపు వర్తకము.

బొంబాయి మార్చి 26 :— హిందూదేశములో జపాను దేశపు వర్తకమును వ్యాపకముచేయుటకై స్థితిగతులను విచారించుటకు జపాను ప్రభుత్వమువారి వారివర్తక ప్రవీణుని పంపించిరి. వీరు బొంబాయిలోని స్థితిగతులను విచారించినవారి ఫలితముగ, జపానువర్తకము గురించి బొంబాయి వర్తక లక్షణము కనుగొనుచున్నారు. బొంబాయిలోని వర్తకము ఏ జపానులను సంబాధించుటకై స్వయముగ జపానుకు వెళ్లుట నుంచినదియెంచి కొందరు వెళ్లియున్నారు. కొద్ది కొద్దిగా మరకొందరు వెళ్లుదురు.

కర్ణాటక గోధుమలధర.

కర్ణాటక మార్చి 26 :— వారతనమువారు గోధుమల యెగు మతిని తగ్గించుటవలన, ఫలము తగ్గినది. గోధుమలు ఇదివరకు పుట్టి రూ. 50-55 లు అమ్మునది. ఇప్పుడే ధర 19-20 రూపాయలకు తగ్గినది. అనగా ఈ ఏట 22 శతములు దిగిపోయినది.

సి. వి. హామిల్టనుగారు.

జపానుకు బయలుదేరుట.

బొంబాయి మార్చి 26 :— ప్రాప్తమగు హామిల్టనుగారు, కలకత్తానుండి పానుబయలుదేరి, ఇటీవల వృద్ధియైన పరిశ్రమలను గురించి వీరు విచారణ చేయుదురు. జపాను దొరతనమునా కేవిధముగ ప్రాప్తమౌచునది (క్రొత్త సరకులను తయారు చేయుచున్నారో) అనియును, వీరు ముఖ్యముగ కనుగొందురు.

ప్రతివ్యాపారము

బొంబాయి మార్చి 26 :— జపానుసారంభమున రామచంద్ర రావు ధూర్జయ్య ఇరానును మార్చానీ వర్తకుడు ధారాళముగ ప్రతినిధిగాను కొరంభించెను. ఇతడు ఫతేపూరు, ఇందూరుపట్టణములలో వ్యాపారముచేయును. సామ్యువులుట కష్టముగ నున్నది. ప్రతినిధిగా కర్గినది. యంత్రకాలలకు సప్తయిది తెల్లయెను, యెగుమతివారును కొనుటలేదు. పంట విశేషముగ నున్నది. ఈ కారణములవలన కొందరు వర్తకులు ముందు ఫలము చూచుచున్న ఇప్పుడే ధారాళముగ నమ్ముట కొరంభించిరి. తాము మార్చి 26 తేదీ ఆగ్రహంతములందు ఖరీదుచేయుట కొరంభించిరి. 110,000 రూపాయల కొనినది. మరలచంద్రరావుగారు చెప్పినట్లుగా, మామూలుగ, మార్చి నెలవరకు ప్రతినిధి నుండి 100,000 నుండి 150,000 వేళ్ల బొంబాయిక, పంపబడుచుండెడిది. ఈ ఏటా సంవత్సరము 70 వేలవేళ్ల మాత్రమే వచ్చుట, ఈ సుఖము చాలబాగును నవ్వాన, ఇంగండు దేశమునా మునిగి పోయినది. బొంబాయిలోని యంత్రకాలలకు సరకులను కొనుట కొనక, రామచంద్రరావుగారు చేయుట మునుపటి యెత్తవెల్లుట విధానము చేసికొనెనట. రామచంద్రరావుగారు కొనిన 110,000 వేళ్లలోను 30,000 వేళ్ల

సరకును ఎత్తివెట్టెదమని వర్తకులు తెలిపిరట. కాని, 32800 వేళ్ల కాదాదాకా వచ్చివేయబడినది. 15200 వేళ్లు దిగుమతి కాలేదు. తాముసామ్యు వెల్లించెదమనియు సరకును దిగుమతిచేసి కొనుచున్నది. వీరిము ఇచ్చిన వారికి రామచంద్రరావుగారు నోటీసును పంపించి, వీరింతవరకు 40 లక్షల రూపాయలను చెల్లించిరి. ప్రతిధర ముందు వృద్ధియగుననియు, తమకు వీలు కలుగునంత వరకు కొనెదమనియు వీరు చెప్పినట్లు. ధరలు వృద్ధిచేసి డబ్బుచేసికొను తలంపుతో వీరిట్లు చేయుటలేదు. సరకును దిగుమతిచేసికొను నుద్దేశముతో వేరమును పుచ్చుకొనుచున్నారట.

ఆగ్రానానుగారు.

బొంబాయి మార్చి 26 :— వీరు రేపు సీమ వెళ్లుచున్న సార్ నెట్టి అనుష్ఠిమనుమీద ఇంగ్లండుకు వెళ్లుచున్నారు.

కలకత్తా

మనదేశపు తేయాకువర్తకము.

కలకత్తా మార్చి 26 :— ఎం. వెను కుత్తికలో నిట్లు తెలియజేయుచున్నది :— హిందూదేశములోని తేయాకును, రవ్వ దొరితెనువారు గు తమ తివీకొనుట కొలొంచుచున్నారు. 80645 టన్నుల తేయాకు ప్రతిసంవత్సరము హిందూదేశమున కొనుటకును, వాదావుగ వీరు రేపుతలపానులందునకై ఖర్చు చేయుదురు. ఖర్చులు, కమ్యూనికేషన్లను, రవాణాదొరతెనువారు రకములవలన, పాను డిల్లీలగు రివెన్యూ మొదలు, డిల్లీలగు 7 వెలెవలను చుట్టలనుబడి యింపజేసిన 25,750,000 పానుల లాభము వచ్చును.

లాహోరు

ఒక గొప్ప బుదిపోటు.

లక్షరూపాయలను దోచుకొనుట.

లాహోరు మార్చి 26 :— బ్రిట్యూను ప్రతిక యెల్లు వ్రాయుచున్నది :— 21, 22 వ తేదీలందు ధ్వంసకరాత్రి సియాల్ కా, జిల్లా రాయతానాలో బురాల్ అనుచోట నొక బుదిపోటు జరిగినది. బ్యాలానహా యు గొప్పసామాకారి యింటిలో 60 మంది దొంగలుదూరి, లక్షరూపాయల ఆస్తిని దోచుకొనిపోయిరి. ఈ సామాకారి జమాఖర్చు పుస్తకములను దొంగలు నూతిలో పారవేసిపోయిరి.

కొలంబొ

టీసి ఆఫ్ మెను" రుస్సీమరు

కొలంబొ మార్చి 26 :— టీసి ఆఫ్ మెనురు అను స్త్రీ మరు కొమారిగుట్టలవద్ద ఒడ్డుపట్టినది. సముద్రములో ప్రయాణములు చేయు ప్రముఖ కీగుట్టులు స్వప్నముగ కనపించుటకు అనుకూలమగు దీపపు మేర్పాటులను చేయించవలసిగదని సింహాళము వాణిజ్యసంఘమువారు దొరతనమువారికి తెలియజేసిరి. ఈ స్త్రీమరులోని సరకులు చాలవరకు తీసివేయబడినది. స్త్రీమరును తిరిగి, తేలతీసి రక్షించ వచ్చును. కాని దీనినుండి వచ్చుచున్న యర్జాయువుల వలన ఇద్దరు కూలివాండ్లుచనిపోయిరి. అందుచే తక్కినవారు పనిచేయుటకు రాలేదు.

బర్మా

రంగూను వార్తలు.

రంగూను మార్చి 26 :— గాంధీగారును వారి భార్య యు "ఇదేదానా" యును స్త్రీయ నుండి హిందూదేశమునకు బయలుదేరిరి.

వైద్యశాఖకు సాహాయ్యాధికారియగు కర్నలు డైసను వి. ఎం. ఎస్. గారు ఇక్కడి క్లినికములను తనిఖీచేయుటకై హిందూదేశమునుండి వచ్చిరి.

దీప్తి

రాజప్రతినిధిగారి వర్తకులము.

దీప్తి మార్చి 26 :— రాజప్రతినిధిగారు నేటిసాయం కాలము దీప్తిలో బయలుదేరి, జమ్మ, గ్వాలియరు, ధేరాధూరు పట్టణములను దర్శించి మేనెల ఒకటవతేదీకి సిమ్లానగరము చేరుదురు. రాజప్రతినిధిగారి చాలమైన చికోలు, అడవిలు జే. వై. కె. వద్ద, వర్ డేము రాబర్టును మెక్లూడ్, కెన్డెయి ఆర్. వి. ప్రాస, డెప్టిసెంటు కర్నలు మాక్సువెల్లు, వై. కె. ఇంగ్లండునా, ఆరెబిల్ హార్డింజి గార్లున్నారు.

భోపాలు బిగముగారు.

నైనికలకు సాహాయ్యము చేయుట.

దీప్తి మార్చి 26 :— హిందూదేశ సేవల సౌకర్యము నిమిత్తమే నిద్రవరకిచ్చినది భోపాలు బిగముగారుగాక తిరిగి 25 వేలరూపాయ నిచ్చెదమని తెలిపిరి.

అధికారులకు వచ్చిన యుద్ధవార్తలు.

హిందూదేశపు మంత్రిగారు పంపుట.

దీప్తి మార్చి 26 :— హిందూదేశపు మంత్రిగారు రాజప్రతినిధిగారి క్లినిక యుద్ధవార్తలను పంపించి :— ఆంట్వర్పు సమావేశమున జర్మనీవారు నలు మేరైనలను నిర్మించుచున్న ప్రదేశముమీద, ఆంగ్లేయ వైమానికులు తిరిగి జయప్రథముగ బాంబులను వేసిరి. 12 బాంబులు వేయబడినవి. ఈ పనులను చేయుచున్న స్థలములో నివృత్తు ముట్టుకొని మంద నారంభించినది. వీరికిని 2 నలు మేరైనలను చాలవలయు కలిగినదట, మరి మూడు నలు మేరైనలు మరమ్మతు చేయబడెను. ఆరు విమానములు వేలి బాంబులను వేసిరి. ప్రచండముగ వాయువు వీచుటవలన, రెండువిమానములు తిరిగివచ్చినవి. బాంబులు వేసిన తరువాత నొక వైమానికుడు దారి తప్పిపోయి హాల్ందులో దిగెను. వీరి తిరిగి బంధించిరి. ఒకనలుమేరైన ధ్వంసమైనట్లును, తక్కినవానికి చాలవలయు కలిగినట్లును, హాల్ందునుండి తెలియవచ్చుచున్నది.

హాల్ందుముక్త ఉత్తరభాగమునందు, అక్కడక్కడ నున్న కొన్ని ప్రదేశముల నుమితము, పోరాటము జరుగుచున్నది. ఈ పోరాటము అతి తీవ్రముగ వరిమించుచున్నది. జర్మనీవారు సాహాయ్యము నిమిత్తము చాలమంది నైనికులను తీసికొనివచ్చిరి. వీరు పట్టుదలతో, తమసానులను రక్షించుకొనుచున్నారు. వీరు రవ్వనునైనికులమీద, అగ్నివర్షము కురిపించిరి. క్రొత్తనైనికులను తీసికొనివచ్చి రవ్వవామీద పడిరి. ఆయినప్పటికి రవ్వవావారు మెల్ల మెల్లగ కందకములను, ఉన్నతస్థలమును పట్టుకొనుచున్నారు.

కార్పెట్రయా మధ్యప్రాంతములందు కూడ రవ్వను సేనలు ముందుపోవుచున్నవి. ఆస్ట్రీయావారు వీరిమీద తిరిగి పడినప్పు డెల్లను వెనుకకుగొట్టి, దుర్గములగు నిర్మింప బడిన సెన్సియో యున్నత స్థానములను రవ్వవారు పట్టుకొనిరి.

కార్పెట్రయాలో నిట్లుముగ రవ్వసేనలలో యుద్ధము చేసి జెమ్మిలు మట్టిడి ఒత్తిడిని తగ్గించుటకై ఆస్ట్రీయావారు ప్రయత్నించిరి. ఈ ప్రయత్నములను చేసిన ఆస్ట్రీయా సైనికులలో 200,000 మంది చనిపోయిరి. 100,000 మంది ఖయిదీలుగ దొరికిరి. జెమ్మిలు పట్టణమును రక్షించుటకు కావలసిన సైనికుల కంటే కొట్లలో మూడు రెంట్లు సైనికులుండుటచే వీరు లాంగిపోవుట చాల అశక్యకరముగ నున్నది. ఈ కొట్లు పడుటవలన ఆస్ట్రీయాహంగరీలో చాల నిరుత్సాహము కలిగినది. సేనలక్కడవచ్చిపడిపోవునో యని హంగరీ ప్రజలు భయపడుచున్నారు. జెమ్మిలు కొట్లు పడుటవలన వీరికి మరింత నిరుత్సాహకరముగ నున్నది.

ప్రాప్తవెల్లియము రణరంగము లండేమియు జరిగినట్లు తెలియలేదు.

డాడ్లిన్లులో తుపాను తగ్గినది. గనులుతీసివేయబడుచున్నది. కానివాయువు ప్రచండముగ నున్నందున, తిరిగి ముట్టడి ప్రారంభము కాలేదు.

ఇండియాగ జెట్

దీప్తి మార్చి 26 :— కొత్తగా ప్రకటించిన ఇండియాగ జెట్ లో ఈ క్రిందివిషయములున్నవి :— రైలువేళాఖా :— సేలంజిల్లా బోర్డువారి పత్యమున నుర్మంకులందుండి సేలంవరకు నెద్దపట్టాల రైలువేళాఖాను నేయుటకు రైలువేళాఖావారు యస్. వి. ఆర్. కంపెనీవారికి అనుభవిచ్చినారు.

ఎల్ హరదయాల్ ఉరుగు, గురుముఖభావలలో వ్రాసిన "కొత్తకమునకు కొత్త అదర్శములు" అను చిన్న పుస్తకము, హిందూదేశపు క్రైస్తవ సమస్యలను గురించి గవర్నమెంటు వారు నిషేధించిరి.

ఏప్రియల్ 11 కు తారీఖునుండి సర్ హాకోర్టు బట్టరు గారికి 5 నెలల జైలు ముంసారు చేయబడెనది.

కలకత్తా హాకోర్టుమామూలు :— క్రిశ్మలకు సర్ హాకోర్టుకారవద్దపు గారి బదులు సి. డి. వీడిక్రావుగారిని ఆడివ మహల్ జడ్జిగనియమించబడునది. వీడిక్రావుగారి బదులు హంస్ గిగ్గిని పంపారే. ఆడివలో జడ్జిగానియమించబడునది. జడ్జిహాన్సు, ట్యూనన్ గార్లు సెలవుతీసికొనినందున వీరి బదులు న్యాయబోర్డుగారిని నియమించబడునది.

సామ్రాజ్యశాసనసభవారి విందు.

ధర్మి మార్చి 26:— ఈవిందు నిన్నరాత్రి ధర్మిగరము నందలి మెట్ కోఫ భవనములో జరిగినది. ఇట్టివిందు ప్రతిసంవత్సరము జరుగుచుండును. ఈవిందునందు సభాధ్యక్షులు, అధ్యక్షకార్యదర్శిలు, ఆంధ్రబుల్ మహారాజు గంజిత సింగుబహదూరు, ఆంధ్రబుల్ పండిత మహారాజులమహారాజు, ఆంధ్రబుల్ భిషక్ నాగయజ్ఞధర్, ఆంధ్రబుల్ రామారాయ సింగారు, ఆంధ్రబుల్ డాక్టర్ సుందరలాల్, ఆంధ్రబుల్ ఘన శ్యామబాహువా, కాశీంబహుద్దాయహారాజుగారు విందు అయిన ఇల్లవార వచ్చిరి. వీరు, వైస్రాయిగారు తప్ప తక్కిన అధికారి, రాధికార సభ్యులందరూ విందు వారగించిరి. ఈవిందుకు ఆంధ్రబుల్ సర్ గంగాధరచిట్టావీరుగారు ప్రసిద్ధులుగను, ఆంధ్రబుల్ ఏ. కె. గజ్జెనీగారు సెక్రటరీగను నుండిరి. సెక్రటరీ తెలివివేటలవల అనేకవిధములగు సంగీతములతోను, అనేకవిధములగు పండితవలతోను విందు ఆనందముగ జరిగినది. బాల్ సార్వభౌమునికి యము కలుగుగాక! బ్రిటిషు సేనలకు జయము కలుగుగాక! అ! జయ జయ ధ్యానములతో విందువారగించిరి. మిత్రమండలికి జయము గాక! సామ్రాజ్యసభ్యుల స్వేచ్ఛాము కలిగియుండురు గాక! బాల్ సార్వభౌమి దీర్ఘాయువుతుడుగు గాక, యను కీర్తనలను బాల్ సార్వభౌమి అందకరముగపాడిరి. రాజుగారికి జయము కలుగుగాక యను విషయమునగూర్చి ఉపసభ్యులు సంగీతము వారసామ్రాజ్య సేనలకు జయము కలుగుగాక, యను విషయము నగూర్చి సర్ గంగాధరచిట్టావీరుగారు ఈక్రిందిమాటలను చెప్పిరి:— ఆర్యులారా! సామ్రాజ్య సేనల యిప్పుడు తమదేశము కొరకును, సామ్రాజ్యముకొరకును ప్రాణములు ధారపోయుచున్నవి. సామ్రాజ్య సేనల తమదైర్ఘ్యరాక్రమముల కన్నభూతదయవలనను, శిక్షణవలనను స్నేహితులయొక్కయు, విరోధులయొక్కయు పాక్షికము పాత్రులైరి. సేనల బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమునకు వెట్టినికోటలు, జర్మనులు ట్రాన్స్వాల్ మచే ప్రవాహమువల సేనలను యుద్ధభూమికి పంపి బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమును కదలించినను, మహా పాపగా, నిర్భయముగా, ఆనందముగాకాలము గడపుటకు సామ్రాజ్య సేనలే కారణము. యుద్ధము త్వరలో అనిపించినది మన మందరము కొరుచున్నాము. యుద్ధము పూర్తియగుటకు గూడ సామ్రాజ్య సేనల యుద్ధసాహసములు సార్వభౌమి కారణమగును. పోరాడుచున్న సామ్రాజ్య సేనలలో మన దేశపు నైపుణులు, రాజులు కూడ పోరాడుచుండుట మనకు చాల సంతోషము. ఆర్యులారా ఆ సామ్రాజ్య సేనల ఆకోగ్యము, విజయము, కలం గలందుకు మీరందరూ ఆయాసమయమున ఆకీర్తనలను వీనికి జవాబుగా హిందూదేశ సర్వ సేనాధిపతిగారు మాట్లాడిరి. వీరి ప్రసంగము సభ్యులకు ఆనందమును కలిగించినది.

హార్డింజిగారి ప్రభుత్వకాలమును వృద్ధిచేయుట ధర్మిలో మహాజనసభ

ధర్మి మార్చి 26:— కనీసము యుద్ధము పూర్తియగు వరకున హార్డింజిగారి హిందూదేశమునకు వైస్రాయిగ నుండువలసిందిగా రాజుగారిని కోరుటకు నిన్న ధర్మిగరమందలి మహాజనసభ జరిగినది. లాహోరు నివాసులగు ఆంధ్రబుల్ రాయబహదూర్ లాలా రామచరణబాహుగారు అధ్యక్షులుగ నుండిరి. సభకు హిందూదేశమునందలి అన్ని రాజధానుల ప్రతినిధులు వచ్చిరి. వచ్చిన వారిలో పండిత మదన మోహనమాలవియా, డాక్టర్ సుందరలాల్, సర్ ఫజల్ ఖాన్ కరీంఖాన్, సర్ గంగాధర చిట్టావీరు, దాదాభాయ్, మహమ్మదాబాదురాజా, కాశీంబహుద్దాయ మహారాజా, రాజాకులూపాల్ సింగు, రామారాయసింగారు, మహానాదకదాసుగారును, ధర్మిగరమునందలి గొప్పవారసేతులును కలరు. సభాధ్యక్షులగు రామచరణబాహు సభను ప్రారంభించుచు హార్డింజి ప్రభువు హిందూదేశ షేమునుకు చేసిన పాప నిన్నిటిని చెప్పుచు ఈక్రింది విషయములను తెలిపిరి:— దేశము అల్లకల్లాడలముగ నున్నదోజులలో హార్డింజి ప్రభు జయప్రదముగ పరిపాలించినందుకు వాని అందలు కొనియాడుచున్నాను. హార్డింజి ప్రభువు హిందూదేశమునకు వచ్చినప్పుడు కొన్ని రాజధానులలోని ప్రజల కృపితులనడమో యెరుగకుండెను. ప్రభువుగారు తమ తెలివివేటలవలన బంగారు ప్రజలను సమాధానపరచిరి. దీక్షిలో గొప్ప దర్బారునుచేసి, హిందూదేశపు రాజులను ప్రజలను, బాల్ సార్వభౌమి దీర్ఘాయువు కలుగుగాక! ఇందువలన బ్రిటిషు సేనలకు యందు యుద్ధములే ధర్మి ప్రభువు దేశమునందలి ప్రజల కంటకి కలిగినది. పరిపాలనను సులభముచేసి, దేశములకు యిది

వరకున్న హేమభ్యుక్తమును కలుగజేసిరి. హిందూదేశములకు ముఖ్యముగ ఉత్తర హిందూదేశములకు హార్డింజి ప్రభువు కార్యకర్తలగు సామ్రాజ్యముల సెన్సిటెవ్ కలుగజేసిరి. ఉత్తర హిందూదేశ ప్రజలు వారి భావక మందుకొనినను, హిందూదేశ ప్రజలు వారి భావక మందుకొనినను, యాసాకర్యములను కలుగజేసిందుకైన చాలకాలమునకును భావక మందుకొనిన కలెయిద్ద సమయములో కూడ మన మీద కొత్తపన్నులను వేయక పోవుట చాల ప్రశంసనీయును. హార్డింజిగారికన్న తక్కువ అధికము కలిగియున్న వారికన్న మన మందు తక్కువ అభిమానము కలిగినట్టియు వైస్రాయి యీ సమయములో మనకు పరిపాలించు మండిన యెడల మనము యెన్ని పాపల పాలై యుండుమో! అను విషయమును గ్రహించుటకు గొప్ప రాజకీయత్రుత్వ ఆక్కరలేదు. పెడత్రోవల పడిన మనదేశపు చలచిత్తునొకనివలన వారికి బాధ కలిగినప్పుడు ఆయన ఆపాధును తీరువలె ఆయనచెప్పెను. మనకు అప్పటినుండి హార్డింజిగారియందు ప్రేమ ఆధికమై పోయినది. మనసేనలను జర్మను సేనలతో పోరాడుటకు పంపి హార్డింజిగారు తమ యసమానరాజనీతిని తిరిగి వెల్లడిచేసిరి. ఇందువలన బ్రిటిషు కాలనీలలో హిందూదేశములపై నున్న ద్వేషమునకుండునని నానమ్మకము. నిర్భయాత్ములగు విదేశీయులను విమర్శించు మన హిందూదేశ సేనలకు పంపుటకు కొద్దిధర్మమును చాలదు. విలియముసిట్టుఅప్పమహారాజుగారు హిందూదేశపు సేనలను యూరోపుదేశములతో పోరాడుటకు పంపరాదని ఒకతాబ్దుమునకు పూర్వము ఖండితముగా చెప్పియుండెను. అప్పటి నుండి యీ పద్ధతి నే అవలంబించుచుండిరి. అందుకు అంగీకరించి యంతకాలమునుండి ఆయనలోనున్న పద్ధతిని మార్చుట సామర్థ్యములకు తరమా! హార్డింజిగారు దక్షిణ ఆఫ్రికా చిట్టలను తీర్చిరి. చక్రవర్తిగారు మన ప్రాంత సాలకించి దక్షుడలచి వారిని యీ దేశములో మరొకత కాలము ఉంచు నెడల దక్షిణ ఆఫ్రికా చిట్టలనుంటి చిట్టలను, అంతకు మించి చిట్టలను, చాల తీర్చుదురు. గొప్పరాజనీతికొనినదగుహార్డింజి ప్రభువు అనవరముగ నింకొకదేశములో కాపలనీయున్నాడని బ్రిటిషుమంత్రివర్గమువారు అనవచ్చును. కాని, బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమునకు కోమటిగానున్న హిందూదేశములో హార్డింజిగారిని మరొకతకాలము ఉంచుదని మంత్రివర్గమువారిని విషయపూర్వకముగ కోరుచున్నాము. మహాదృష్టి, మంచియోచనకలిగియున్న హార్డింజి ప్రభువునంటి రాజకీయదురు యిప్పుడు హిందూదేశమునకు చాల అవసరము. హిందూదేశములో నెల్ల కార్యరంతుగు పంజాబురాజధాని ప్రజలు, యుద్ధ సమయములోను, యుద్ధము పూర్తియైన తరువాత కొంతకాలమువరకును, వైస్రాయిని మార్చుకూడదని చెప్పుచున్నాడు. ఇతరరాజధానులకూడ యీ అభిప్రాయము నే కలిగియున్నవని నా నమ్మకము. మన అభిప్రాయములు, కోరికలు, బ్రిటిషు ప్రజలకును, బ్రిటిషు దొరతనమువారు అవలంబించదలచిన మార్గములను మనకును చెప్పగల గొప్ప వైస్రాయి మనకు యిప్పుడు కావలెను. ఇప్పుడున్న బ్రిటిషు రాజకీయత్రుత్వములో మనకు ప్రేమాస్పదులగు హార్డింజిగారికన్న ఆపరిచేయగలవారు యింకొకరు నారు అగపడుటలేదు.

చక్రవర్తిగారికి మహాజయ పంపవలెనని తీర్మానించిరి. మహాజయ తయారుచేసిపంపుటకు ఒక సంఘమును ఏర్పరచిరి.

ఈసభలో మాలవియా, మహమ్మదాల్, పండిత కిందయాల్ కర్మగార్లుకూడ ఉపన్యసించిరి.

దక్షిణహిందూస్థానము చెబ్బలు తిరిగి కోలుకొనుచున్న నైనికులు.

వెక్కింగుటకు చేరుట. కూనూరు మార్చి 26:— సికింద్రాబాదులోని సేనకు సంబంధించి ఆరోగ్యవృద్ధి కన్పించునట్లు ఉంది నుది బ్రిటిషు నైనికులు అంతకేది వెల్లించుటకుకు నానైయున్నాడు.

మార్చి 26:— సికింద్రాబాదులోని సేనకు సంబంధించి ఆరోగ్యవృద్ధి కన్పించునట్లు ఉంది నుది బ్రిటిషు నైనికులు అంతకేది వెల్లించుటకుకు నానైయున్నాడు.

కీర్తిశేషులైన సడింపల్లి నారాయణ రాజుగారు. (ఒక విలేజుకునికడనుండి.)

బోడం బ్రహ్మ మార్చి 27:— కోల్కతా పాడు బాద్ల వ్యవసాయ, సడింపల్లి నారాయణరాజుగారు 26వ తేదీ కీర్తిశేషులయిరి. కోల్కతా పాడు అమలాపురము తాలూకాలో నున్నది. వీరు ధర్మముల కొదవరకుండు, శ్రుతియును.

బొంబాయి వాలంటరీ సహాయము.

బొంబాయి మార్చి 26:— బొంబాయి వాలంటరీ సహాయముకు బహుమానములు పంచివెట్టెను నేటిరాత్రి కమేండెంటు లెఫ్టెనెంటు కన్నల్ కాబెర్ గారు సహాయము యొక్క అభివృద్ధినిగూర్చి ఈక్రిందివిషయములను చెప్పిరి:— నిరుత్తికన్న యాయెడు మనవలములలో తక్కినైన నైనికులు 400 మంది హేమభ్యుక్తరు. మనవలములలో నూటికి 91 మంది తక్కినైన నైనికులు గను న్నారు. ఈ పటాలములో పోరుట్రుస్తు కంపెనీ, మోటారు రిజిమెంటులములు చేర్చలేదు. కొంతమంది ఉద్యోగులు, 32 రు నైనికులు ప్రాక్సుకు మోటారు నైనికుల నైనికులను అగ్రీకాకు ఫీరంగి సునికులుగను వెల్లడి. మనవలము 170 మోటారు బండ్లుగాని, ప్రత్యేకముగ నిలవయున్న సేనగాని సేను చేర్చి చెప్పలేదు. ఆఫ్రికావెల్లిన వారిలో ఇద్దరు దేశసేనచేయుచు పనిచేయిరి. ప్రాక్సుకు వెల్లిన నైనికుల నైనికులలో ఒకరికి సామ్రాజ్య సేన లన్నిటిలోను, యెవరికి రాని పతకము ఒకటి వచ్చినది. మనవలములలోని ముగ్గురు ఉద్యోగులు ముగ్గురు నైనికులు యిది వరకు యొక్కడ కమేండెంటుగనున్న డవల్ గారి నాయకత్వముక్రింద యేర్పడిన కొత్తసేనలో ఆఫీసర్లుగ చేరిరి. మనవలములలోని యిద్దరు ఉద్యోగులకు 10 మంది నైనికులకు ఇషియూ కొనివెట్టెను సేనలో ఉద్యోగులు దొరకినవి, తరువాత బొంబాయి బ్రిగేడుకు కమేండరుగనున్న జనరల్ నైటుగారు బహుమానములను పంచివెట్టి పటాలము తక్కినైన నైనికులకు నున్నందుకు మెచ్చుకొనిరి.

స్థానికవార్తలు.

విద్యావిషయక దానము:— తిరిచినపల్లిలోని యస్. పి. జి. కాలేజీకి నూతనముగ నొక విద్యార్థిగణావాసము నిర్మించుటకు కాగల భూముకై దొరతనమువారు 85045 రూపాయలు సహాయము చేసెదరు.

ప్రసంగము:— కేపు సాయంకాలము 8 గంటలకు రాయపురము నున్నారస్వామి గుడిపేర్, 41 వ నెంబరు ధవనమున నుండరమూర్తి సెట్టిగారు వ్యాయామమును గుఱించి ప్రసంగించురు.

మదరాసు మహాజనసభకార సభ్యులు:— ఈసంఘమువారి ప్రాప్తన పండిత లోక వాదమొదలియారు గారు ఏనుగవెదిరి పోలీసుస్టేషనుచెంది మాలవాడ లో సద్వర్తనమును గుఱించి ప్రసంగించెదరు.

నిన్ను నాత్మ్యుద్దరణ సభ్యులు:— కేపురయము 8 గంటలకు ఈ సభ్యులు ప్రాప్తన ప్రాప్తేలోని పాతకాలలో స్వామిబ్రహ్మనందగారును, మెయ్యూరునందలి పాతకాలలో వి. వెంకటసుబ్బయ్య బి. పి. గారును పరస్పరసహాయ పరపతి సంఘముల ఉద్దేశములను గుఱించి ప్రసంగించురు.

విక్టోరియా కెప్టెన్ లెఫ్టెనెంటు:— ఈసభ్యులలో చేరిన సభ్యులు కడచిన యిథవారము సాయంకాలము 5-30కి సభగూడిరి. లెఫ్టెనెంటుగారు సాంకేతికీక ప్రతిష్ఠాస్థానమునుండి. ఈసభ్యులతో సంబంధించిన గతకు రావు బహదూరు నారాయణస్వామి సెట్టిగారిసహాయమున నీ. రామానుజాచార్యగారు మెంబరుగ సెల్లకొనినది.

హాస్యతీ స్థానస్థుల సమావేశము:— ఈ సమావేశము వారి స్థానస్థుల అలంకారమునందలి బాధ్యతావికా పాతకాలయందు చేపుసాయంకాలము 5-30కి రామానుజాచార్యగారు వేయి, డాక్టర్ కిరీము, మ. శ్రీనివాస ఆంధ్రములను గుఱించి ప్రసంగించురు. వీరి ప్రసంగములకు మెంబరుగారు సభాధ్యక్షులను వహించురు.

(అయిదవపుట శేషము)

గాన నీటిసాగుదల విషయమున మొదట దానిని ప్రారంభించుటకు కారణ మేమి యను కనబడదు. ఎటులైన నావిషయము పరిశీలించుట దగిన దగును. పిమ్మట దీనినియందు లోపముగలదని తోచినచో దాని నపుడు పరిశోధించవచ్చును. అట్టి నియమము లేకుండునట్లైతే మూలమున వాని ననుసరింప వలెనను విధానము మేల్పడబోదు. అట్టి ప్రయత్నము చేసిన పిమ్మట నది నిష్ఫలమైనదని తోచినచో దానిని పరిశోధించ వచ్చును. ఎటులైన నీ విషయముననే కొంత చేయుట యావశ్యక మనట వినితముగాన నే నిపుడు నూచించిరితని పరిశీలించిచూచినచో దానికలన నెట్టి హానియును కలుగ నేరదు" నీటి సుపయోగించువారును (రైతులు) నీటినిచ్చువారును (ఇంజనీరులు) గూడ సహకారులగు నుండి సహకారములేని శాసనములయందు నాశమయిన విశ్వాసములేదు. కనడా ప్రాంత ఆమెరికా సుయుక్తిరాష్ట్రములు మున్నగు విదేశములలో నీటిసాగుదల శాసనము లనుకూలముగ పనిచేయుట కిట్టిపద్ధతియే ప్రధానముగ నున్నదని ఈరాజధానిలో నెట్టిపద్ధతుల పద్ధతులవిషయమున చాల ననుభవముగల మర్యాదక నూ పరింపెండిం గు ఇంజనీరు గారు నడిచియున్నారు. కాననే ఆయన ఇటుల నూచించియున్నారు. "ఒకకాల్యయొక్కగాని చెరువుయొక్కగాని నీటిని పంచివెట్టువని నిర్దేశించుటకు ఇదిగోమనబోర్డులను పంచాయితీలను లేక సంఘములను ఏర్పరుపవలెను. నీటిపంపకమునగూర్చిన పరిశీలనయు నాసంఘములకేయొసంగవలెను. అట్టిచో ఇంజనీరులు ప్రతికూలుగ నేర్పడిపోరు. ఇంజనీరుల గుంపుతో బాధపడ నక్కరలేకుండ నేదోయొక సంఘమునకుత్రమే సమాధాన మియ్యవలసిన వారగుదురు." సహకారమున సహాయమును బడయుటకు, స్థానిక సంఘములు నేర్పరుచుటయు క్రమనితానికాభివృద్ధిగోల్కలలోమరికొందరు గూడనడిచియున్నారు. పెరయూల్ డెయివిషయమునగూ॥ గిల్లెను గానినరించిన విచారణయందుగూడ గ్రామమునందుబయటి యొత్తిడిగ్రామములగు సాధ్యమగునంతవరకు తగ్గించుట ముఖ్య సాధనములలో నొకటిగ నూచించబడినది. కాన పరిపాలనా విధానమున నూర్పరసరమునట నెక్కువయి యట్టిప్రాయముని దీనివలన తెలియగలదు. ప్రభుత్వాధికారమున కెట్టియధ్యంతరమును గలిగించకుండ నీటిసాగుదలవిషయమున నాజిల్లాలలోని రైతులకును ప్రభుత్వోద్యోగములకును సహకార మధికముగ కలుగజేయుటయే ఈ చట్టముయొక్క ముఖ్యోద్దేశము ముగ నున్నది.

గోదావరిజిల్లా రామచంద్రపురంతాలూకా.
గ్రామకాపురములు మోక్షోర్వవారికి పంపుకొన్న మహాజను.
మాతాలూకాకు ప్రత్యేకముగామునముకొర్రు ఏర్పాటు చేయించవలసినదని 1912 సంవత్సరములో దాదాపుగా యీ తాలూకా అన్ని గ్రామములనుండి యంగీకృత మహాజనులపట్టిలు ప్రేక్షితులగు గోదావరి మోక్షోర్వవారికి పంపుకొనిఉన్నాము. మాప్రాంత ఆలోచిస్తామని 1912 సంవత్సరము నవంబరు 19 తేదీన నె20 రియ మోక్షోర్వవారు యందాత్ముమెంటు యిచ్చి యున్నారు. (2) 1913, 1914 సంవత్సరములలో పెద్దాపురం గాజమండ్ర మకాములలో అడిషను మునసబు, కొర్రులు స్థాపించియున్నారు. మాతాలూకా 117 గ్రామములలో, 27 పెద్దాపురము మునసబుకొర్రుకొంద, 36 రాజమండ్ర మునసబు కొర్రుకొంద, 54 కాకినాడమునసబుకొర్రుకొంద చేరియున్నది. (3) ఇప్పుడు కాకినాడ మునసబు కొర్రులో వ్యాజ్యములు యెక్కువగా నిలయున్నవని యెంచి కొన్నిటిని పెద్దాపురము అనుకాపురము కొర్రులకు బాగ్మిస్తుపరచేసివారని తెలియుచున్నది. సివిల్సర్జనవారములకొర్రుకు మేము యిప్పుడు నాలుగు తాలూకాలకు తీరుగ వలసినచున్నది. (4) దీనివలన యీ తాలూకా ప్రజల యిబ్బంది యెట్టిదో తమకు బోధపడగలదు. గామచంద్రపురము మకాములో ఒకకొర్రు నెట్టి పక్షమున రెండు అడిషనుల కొర్రుల అవసరము తప్పిపోగలదు. రాజమండ్ర, పెద్దాపురము మకాములలో నున్న ఒక తెంపారరి కొర్రును రామచంద్రపురమునకుమార్చి యీ తాలూకా దానా లన్నిటిని యిక్కడ విచారించు లాగున ఆజ్ఞాపించుట ముఖ్యమని న్యాయమని తీరిగి విన్నవించుకొనుచున్నాము. రామచంద్రపురం తాలూకాకు ప్రత్యేక కొర్రు వుండవలసిన ఆవశ్యకమున వివరించుచు అక్టోబరు 30 తేదీగల ఆంధ్రప్రదేశ్లో ప్రచురించబడిన "గోదావరిజిల్లాలోని మునసబు కొర్రులు—రామచంద్రపురం తాలూకాకు జరుగుచున్న అన్యాయము" అను జాబున తాము యిదవరకే చిత్రించియుండుదు. అందలి విషయములన్నియు యదాత్తముగలవలన మేము దానితో నేకీభవింపుచు, మా తాలూకాకు ప్రత్యేకముగా మునసబుకొర్రు నెట్టించేలాగు వుత్తర్య చేయగలండులకు మిక్కిలి ప్రార్థించుచున్నాము.

గాంధీగారివ్యవస్థనము.

రంగూను స్వాగతము.

(ఒక ఆంధ్రము)

ఈమార్చి నెల 17 వ తేదీ ఉదయము 8 గంటలకు 'లంకా' యను నోడ పాటుచేయుగుటచే రంగూనుకు రాక విరావతీ సాగరసంగమం దే విడిసియుండెను. తారమునుంచి ఎ. కె. ఎస్. జమాలుగాడును, పి. జె. మెహతాగాడును, గౌరవనీయులైన యుపేగాడును, కట్టి చిన్న వెంకటరెడ్డిగారు మొదలయిన భారతీయప్రముఖులు ఓడకడదగ్గరే, దక్షిణ ఆఫ్రికా సీమలకు వలసపోయిన నిరవధానమును, కష్టజీవులును, దీక్షకులు, అనాథులైన భాగ్యదీయుల పాలిటిదైన మయిరట్టియు, శుద్ధసాత్విక స్వరూపియునైన శ్రీయుతగాంధీ గారిని, వారి సహధర్మచారిణిని, వారి తృతీయపుత్రుని స్త్రీములాంచితో వెంటబెట్టుకొని తీరుమునకువచ్చిరి. వ్యాండువాయిం చుబడెను. "వందేమాతరం" "జై" అని తీరమందలి జనులు ఘోషించుచుండ వారలు లాంచించిండిగిరి. వారికిపుష్పహారములవేసి, రక్షగా కుంకుమబొట్టు ముఖముననిడిరి. అలంకరింపబడిన యొకకుటీరమున నున్న తాసమునునిచ్చిరి. ఆతరుణమునకుగాను రచింపబడ్డ స్వాగతమాతకపద్యముల పాటల బాలికా బాలకులు పాడిరి. గాంధీగారు రెండుగుట్టులు సారలుబండి నెక్కినతరువాత భారతీయులు గుట్టులులనువదలించి, తమ స్వహస్తములతో బండిని బాగుకొనుచు వక్రకులపీఠి, మొగలుపీఠి, పగోదా వీధులలో నూరేగింపు జరిగించిరి. దారిలో నచ్చట చచ్చట కొందరు పుష్పహారములవేసిరి; కొందరు కన్నావహారము లిచ్చిరి; మరికొందరు పుష్పవర్షము వారినిద కురిపించిరి. ఇచ్చట డాక్టరు మెహతాగారి అతిథులగా నున్నవారలు. గురువారమునాటిరాత్రి వారికి గొప్పవిందు చేయబడెను. భారతీయులు సుమారు 1500 గురువచ్చి గాంధీ గారిదర్శనమునకు వచ్చియుండిరి. వారు తమ దేశీయ దస్తుల ధరించి, నగుమోముతో వచ్చినవారందరితో కొంత తడవు ముచ్చటించి ఆపుకు లక్ష్మీపతి నాయుడుగారు వీణ వాయించి జనలకందరికి సంతోషమును కలుగజేసిరి.

[కే. మీరయ్య]

వీరరాజు, నేడు రంగూణ్ పురవాసుల నానందాబ్ధిసోల లాడజేసిరి. ఎచ్చటజూచినను "క్రియంత గాంధీగారికిని వీరధర్మపత్నికిని స్వాగతము" అను వాక్యములు పతాకములపై చెక్కబడి రంగూణ్ పురవీధుల నలంకరించుచుండెను. లాటరువీధి రేపుసానమునండి, లూయిస్వీధి రేపుసానము వరకున్న వీధులు కలవిధములగు పతాకములతోను, పోస్టములతోను కోట్లెరుచుండెను. లూయిస్వీధి జటికద వీరికొకకై పెద్దపందిరి, వివిధములగు రంగులబట్టలతోను, పూచెట్లతోను అలంకరింపబడియుండెను. వీరికొకకై నియోగింపబడిన గద్దె బహుశృంగగముగా నలంకరింపబడి రాజదండకుల గద్దెయో యుచునట్లు రంజితుండెను. అంతయు సునిధిపర్యుకొని వీరిని వీడ్కొనుటకై "మక్కా" అహలాంచితై, డాక్టరు మెహతా గారు, కొందలపుముఖులతో వెళ్లిరి. వీరిలాంచి రేపుచేరిన తోడనే జనులందరు నేకగ్రీవముతో" వందేమాతరధ్వజలతోను, జనుజనుశబ్దములతోను వీరికిస్వాగతమిచ్చిరి భారతమాత పుత్రరత్నమును, దేశభాంధవుడును నగు గాంధీగారును వీరి సహచారిణియు స్వల్పమైన స్వదేశీయ దుస్తులనే ధరించి యుండిరి. వీరు చాలా శుష్కించియుండిరి. దండకులిద్దరు గద్దె నలంకరించిన తోడనే మార్వాడీబాలికలు వీరిని పుష్పములంకితులుగా చేసి, వీరి నడుట తలకంబు దిద్ది వీరిని సత్కరించిరి. వీరప కొందలు మార్వాడీలు మృదు మధురగాన మొనర్చిరి. గాంధీగారు, కొందలు ప్రముఖులతో కొంతసేపు ముచ్చటించినపిదప, వీరిని తోడ్కొని వీరికై సిద్ధపరచబడియున్న గుట్టుపుబడిపై వీరిని కూర్చుండ నియోగించి, గుట్టుములకుమారుగా పట్టుత్రాగ్లతో బండిని జనులందరు వీధులగుండానీర్చిరి. మొగలుపీఠిలో వీరికొకకై పెద్ద పందిళ్లకేయబడెను. వీధులలో వీరికి నేకులు హారతిచ్చిరి. కొందలు వీరివెపుష్పములను, కొందరు రత్నవస్త్రములు, ముత్యములను, మణులనుజల్లిరి. ఇట్లు వీరిని పురివీధులగుండా సత్కరించుచు డాక్టరు మెహతాగారిగృహమునకు గొంపోయిరి. గోష్ఠిమహానీయుని అకాలముజనరాత్రుచే, చుఖముజెంది అర్ధర్యముగొనిన రంగూణ్ పురవాసులకు వీరరాజు, అత్యానంద గాయకమైనది. ఆ నేక వేల బాలురకు వీరి గౌరవాగ్ధమై మితాయిలు, వీరిచిత్తపు అచ్చునదైన పట్టురమాళ్లు, బొత్తములు, పుస్తకములు, సుచితముగా పంచివెట్టబడెను. వీరిచటకు, గోష్ఠీకర్తమగు" హిందూదేశ సేవక సమాజవిషయమై విచ్చేసిరి. వీరినెల 20-వ తేదీ శనివారం విజ్ఞోదయా హాల్లో తద్విషయమై ఉపన్యసించెదరు.

క్రొత్తపం తెన:—బల్లారిజిల్లాలో పడమటి ట్రంకు కోడ్డునందలి గోశురంవంకమీనుగ నొకవం తెనను నిర్మించుటకు 32600 రూపాయల అంచనను అంగీకరించి, అట్టిపనులకని ప్రత్యేకపరచియుండు ఆజులట్ల రూపాయల మొత్తమునుండి నై 32600 రూపాయలను ఆజిల్లాబోర్డువారి కిచ్చుటకుగూడ వారతనముచా రంగీకరించిరి.

రాజమండ్ర: దేశీయ విద్యాలయము. — మొన్న శనివారమునాడు దేశీయవిద్యాలయములోని బాలురకు పట్టును తియ్యచేయు విధమును గురించి క. సాంబశివరావుగారు ఉపన్యసించిరి. పట్టుపురగులు కాయలు, వారములు, రంగులు, పట్టుబట్టలు మొదలగు ననుప్రస్తుతము, ఎదుట చూపించి ఉపన్యసించుట వలన బాలురుఎల్లరు ఆయా విషయములను చక్కగగ్రహించిరి. ఇట్టియపన్యాసములు బాలరకుమూత్రమే గాక జనులకు ఎల్లరకును గూడ మిక్కిలి ఉపయోగకరములు. బహుజనులు, ఇట్టివృత్తివ్యాపారములను గురించియు, అంగు వలనగలుగు లాభములనుగురించియు, ఎరుగనేరకయుంన్నారు.

కావలెను

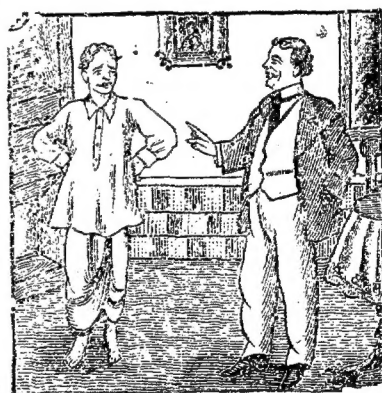
నమ్మక మైనట్టియు క్రొత్తతూపులతో కూడినట్టియు వ్యాపారమును కొనసాగించుటకు ప్రధాన ఏజెంటును, జిల్లా ఏజెంటును, డివిజను ఏజెంటును కావలెను. వారికి నెలకు రూ. 20 లు మొదలు రూ. 50 లు వరకును జీతములు ఇయ్యబడును. వైగా అలవెప్పులకూడా యియ్యబడును. పరిచేయు సమర్థతనశ్రద్ధనము కలిగినట్లు సర్టిఫికెటు లుండవలెను. కొద్దియందిమూత్రమే కావలెను. ఇష్ట మున్నవారు నెంటునే ఈవిధున చిరునామాకు వ్రాయవలెను.

ఏ. యస్. రంగను,
కార్యదర్శి.

ఇండియా ప్రావిడెంటు కంపెనీ,
81-వ. తేకుపీఠి, తిరువల్లిక్కేణి, చెన్నపట్టణము.

వజ్రగుళికలు

20 మాత్రలగుల డబ్బీ 1-కి రు. 1-0-0.

ధాతుపుష్టికి, బలముగక్కు, ప్రాణమునకు రక్తపుష్టియు, సరపటుత్వము కారణములు. రక్తపుష్టిమంచి ఆరోగ్యము మూలము. ఆరోగ్యము

బహిరంగశరీర వ్యాయామమువలనను, జీతేంద్రియ త్వమువలనను గలుగును.

తామర తైలము

మాతామర తైలము ఒక్కడబ్బా ను ఆరు లగాలకు కొని నాలుగైదు సారులు రాచినయెడల తామర నిర్మూలమగును. నయముకాని యెడల మీ ఆరులగాలు పిరిగి తీసికొన వచ్చును.

తీట, నురద, ఏనుగుగజ్జ మొదలగువానికి మంచి మందు. అనేక సంవత్సరములు, మానములు బాధపడినవారు దీనివలన తత్తణమే సుఖమును పొందిరి. వేలకువేలు డబ్బాలు విక్రయము. నెల 1-కి 0-6-0 అమ్మతాంజనము డిప్లో, 10%, ఫ్రీకోడ్, బొబాయి 6, 7-తంబుకెట్టిపీఠి, నడరాక

FOREIGN TELEGRAMS.

(REUTERS' AGENCY).

THE GREAT EUROPEAN WAR.

GREAT BRITAIN.

The King Visits Harwich.
Inspects Battleships.

LONDON, March 27.
The King visited Harwich on Thursday and inspected the warships there including one of the latest submarines and a destroyer which had taken part in the North Sea battles. The King spent twenty minutes in the destroyer's stokehold talking to men some of whom proudly pointed out her battle marks. The King also witnessed flights by seaplanes.

Cutting Germans Like Cutting Grain.
A Terrible Holocaust.

LONDON, March 24.
The "Eye-witness" with Headquarters writes:—German counter-attacks from Bois Dubiez during the Neuve Chapelle battle entailed enormous losses. Line after line went down before our rifles. In the phraseology of a sepooy, shooting the enemy was like cutting grain. Our men were so excited that they clambered on to parapets to obtain greater freedom of aim. One battalion reserved its fire till the Germans were fifty yards away and then fusiladed with rifles and machine guns. German officers displayed most reckless courage. Some invited certain death by advancing on horseback to direct the attack within a few hundred yards of our line. None escaped. The "Eye-witness" pays a tribute to the airmen and their co-operation with the artillery. Our guns must have caused great losses in both Bois Dubiez and in the rear of it. Aviators report that the Germans are burying numbers of dead behind the wood. The Indians are especially elated with the success and eagerly ask when there is going to be another fight. Many stories are told of their prowess. One Gurkha captured five Germans single-handed.

British Aviators Praised.
For Suberb Airmanship.

LONDON, March 27.
AMSTERDAM.—The Netherlands newspapers state that the bravery of British airmen won the sympathy and admiration of the inhabitants of Antwerp. Faced by a terrible fire they cruised calmly above the works and did no harm to the town. It was a miracle that the airmen escaped. Some shells from German guns landed in the town and the Germans unflinching tried to convince the inhabitants that they came from the aeroplanes. It is considered that it must have been a great feat to find the works in mist. It is reported that four Germans were killed and sixteen wounded at the submarine works and many received slight injuries.

German Submarine U 29.
Sunk with all Hands.

LONDON, March 26.
The Press Bureau announces that the Admiralty has good reason to believe that the German submarine U 29 has been sunk with all hands. U 29 was recently active off the Scillies and was commanded by the notorious Lieutenant Weddigen, who sank the "Aboukir," "Hogue" and "Crassey".

Dutch Steamer Sunk.
By German Submarine.

LONDON, March 25.
DOVER.—An Agent of Lloyd's states that a German submarine sank the Dutch steamer "Medea" off Beachy Head. The crew were rescued.

Further Particulars.

LONDON, March 27.
The admiralty announces that U 23 stopped a Dutch steamer "Medea" whose name was painted in large letters on her side at ten on Thursday morning off Beachy Head. The "Medea" was ordered to send a boat with crew and ships papers. The ship was then sunk by gun fire. The submarine refused to return the papers. A British destroyer brought the crew to Dover.

Labour and Munitions.
An Agreement Arrived At.

LONDON, March 25.
The Conference to-night between Mr. Lloyd George and the Amalgamated Society of Engineers reached a complete agreement regarding the output of munitions.

FRANCE.

Vive La France.

The Last Words Heard on the "Bouvet".

LONDON, March 27.
When the "Bouvet" sank the commander and officers were most brave. They stood saluting the flag and the whole crew shouted "Vive la France" as the ship sank. Destroyers had exploded two floating mines near the "Bouvet" just prior to the fatal explosion.

Confiscation of Copper.
Belonging to Germans.

LONDON, March 25.
PARIS.—The Public Prosecutor has confiscated 2,042 copper ingots weighing fifty tons belonging to a German firm in Yokohama.

TELEGRAMS.

Misappropriation of Army Stores.
Delinquents Court-Martialled.

LONDON, March 26.
PARIS.—A Court-martial has sentenced the Principal Army Paymaster Descaux to seven years' imprisonment military degradation and expulsion from the Legion of Honour for misappropriating Army stores. His mistress was sentenced to two years imprisonment, and a private soldier to one year.

The French Army.
An Official Estimate.

PARIS, March 26.
A French official review of the war says:—The French Army is now markedly superior to what it was at the beginning of the war in numbers, quality and equipment. The higher command has been rejuvenated, and all old generals have been gradually eliminated. The rejuvenation has been very far-reaching, embracing all grades from Brigade to army commanders. The average age of generals is ten years lower. Three-quarters of the army commanders are to-day under sixty, and some are considerably younger. There is an excess of officers in the cavalry and artillery and nothing like a want of officers in the infantry. Despite losses, France has now over two and half millions at the front and every unit is at full strength. There are one and quarter millions in depots available to repair wastage, excluding numerous volunteers. The quality and health of the troops have improved.

Quiet Day In France.

LONDON, March 26.
PARIS.—This evening's communique said: The day has been quiet, the only thing noteworthy was the repulse of a German attack at Notre Dame De Lorette.

A Paris Communique.

LONDON, March 26.
PARIS.—The afternoon communique says:—Calm prevails over the greater part of the front with continuous rain. We have easily repulsed a number of minor attacks.

RUSSIA.

Another Great Russian Victory.

LONDON, March 25.
ROME.—It is reported here that the Russians have won a great victory at Starostyna in Hungary between the Luknow and Uzsook passes after a three days' battle. Simultaneously large Russian forces arrived secretly in the Uzsook pass and violently attacked the Austrians, driving them southward. Fighting is not yet finished, but the Russians triumph seems certain, as Russian reinforcements are constantly arriving. The battles have entailed enormous losses.

Russian Offensive in the
Carpathians.

Developing with Complete Success.

LONDON, March 26.
PETROGRAD.—The communique says:—We continue to progress on the west and middle Niemen. Our offensive in the Carpathians between Cartfelt and Usjok is developing with complete success. We gained a decisive victory in the region of the Lupkoff Pass, where we stormed the most important Austrian position on the main crest of the Teesked mountains. Infantry forced the wood, which was a perfect maze of wire and surrounded by layers of trenches, manhandled guns to six hundred yards of the principal position, bombarded it, then crossed deep ditches defended by palisades, and stormed the works, which were heavily armoured. Several furious Austrian counter-attacks were repulsed by fusilades and bayonets, and the Austrians on Wednesday morning began to retreat. We captured five thousand seven hundred prisoners and several dozens of mitrailleuses.

Russian State Monopoly For Tea.

CALCUTTA, March 26.
The following appears in the "Empire":—
Calcutta tea merchants and indeed the whole of the tea trade in India will probably be interested in the proposals for the establishment of a state monopoly for tea with is said to be contemplated by the Russian Ministry for finance. It is estimated that the Russian Government will require to purchase annually about £5,000,000 (80, 645 tons) of tea at an average price of about 10 roubles a pound about £65 10s per ton. After allowing for the cost of carriage, sorting, blending, packing and commission to vendors, it is estimated that tea could be retailed according to quality at about 1s. 8d., 2s. 6d. and 4s. 7d. per Russian lb (about 14-13 ozs. Avoirdupois) leaving an annual net revenue to the Government of about £25 750,000.—

TURKEY.

The Dardanelles.

Turkish Losses in Bombardment.

LONDON, March 25.
TENEDOS.—According to information from refugees from the Dardanelles, the Turks suffered enormous losses during the bombardment on the 18th instant, and the greater part of the fortresses were reduced to ruins.

Destroyers in the Straits.

Two destroyers are reported to have penetrated the Straits for a considerable distance yesterday.

Situation in Asia Minor.

LONDON, March 25.
CAIRO.—The American cruiser "Jennesse" is expected at Alexandria at the end of the week. It is believed that

TELEGRAMS.

she is not bringing refugees as the attitude of the Turkish Government towards subjects of the Triple Entente has somewhat improved.

AUSTRIA.

Russians Supply Provisions.

LONDON, March 25.
LEMBERG.—The Russians, on marching into Przemysl, found all the shops closed except one cafe, where tea and coffee were served.

Disposal of Prisoners.

The Russians brought in much provisions. The prisoners are being despatched in three directions, thirty thousand are being sent to Lemberg, mostly on foot.

Civilians Ordered to Leave Cracow.

LONDON, March 27.
VENICE.—The Civilian population of Cracow has been ordered to leave immediately in expectation of a siege.

GERMANY.

A Grand Son Born to the Kaiser.

LONDON, March 27.
The Kaiser's daughter the Duchess of Brunswick has given birth to a son. (The Kaiser's daughter married the son of the Duke of Cumberland of England.)

UNITED STATES.

A. U. S. Submarine Submerged.

LONDON, March 26.
HONOLULU.—The United States submarine "F 4" was submerged yesterday at target practice and did not appear again. A search last night revealed that she had sunk in deep water and all attempts to raise her failed. It is feared that the crew of twenty-five have been suffocated.

INDIAN TELEGRAMS

(Associated Press Agency.)

DELHI.

H. E. The Viceroy.

DELHI, March 26.
H. E. the Viceroy leaves Delhi this evening, visiting Jammu, Gwalior and Dehra Dun, and arrives at Simla on 1st May. The party will consist of Sir V. Chitt, the Hon. Mr. J. B. Wood, Lieutenant-Col. Maxwell, Lieut-Col Sir James Roberts, Mr. Metcalfe, Captain R. A. Brown, Viscount Errington and Hon. A. Hardinge.

IMPERIAL COUNCIL DINNER.
A Brilliant Function.

DELHI, March 26.
Last night the Annual Imperial Council Dinner was held at Metcalfe House, the non-official members of the Council acting as hosts. The dinner is styled "Le Diner du Conseil Imperial—Entente Cordiale", the Hon'ble Sir Gangadhar Chitnavis acting as President and the Hon'ble Mr. A. K. Ghuznavi as Secretary. The hosts were the Hon. Nawab Sayyid Mahammad Sahib Bahadur, the Hon. Mr. Setalvad, the Hon. Sir Ibrahim Rahimtolla, the Hon. Raja Muhammad Ali of Mahammadabad, the Hon. Mr. M. B. Dadabhoi, the Hon. Sir G. M. Chitnavis, the Hon. Khan Bahadur Asad Ali, the Hon. Sir Fszulbhoi Carrimbhoi, the Hon. Mr. A. K. Ghuznavi (Secretary), the Hon. Mr. Madhu Sudan Das, the Hon. Mr. R. G. Monteith, the Hon. Mr. Quamral Huda, the Hon. Mr. M. F. Reid, the Hon. Raja Saiyid Abu Jaffer, the Hon. Lt.-Col. Raja Jay-Chand, the Hon. Mr. J. H. Abbot, the Hon. Mr. Manngoye, and the Hon. Babu Surendra Nath Banerjee. The following hosts attended after dinner:—The Hon. Maharaja Ranjit Singh of Nashipur, the Hon. Pandit Bishan Narayan Dar, the Hon. Rai Ghanasyam Barua Bahadur, the Hon. Mr. Rama Rayanagar Venkataranga Rao Bahadur, the Hon. Maharaja M. C. Nandi of Cossimbazar, the Hon. Pandit Madan Mohan Malaviya and the Hon. Dr. Sunderlal. The following is a list of the hosts and guests who attended:—

H. E. the Commander-in-Chief, A. D. C., the Hon. Sir R. Calyle, Hon. Sir H. Butler, Hon. Sir Ali Imam, Hon. W. H. Clark, Hon. Sir R. Craddock, Hon. Sir W. Meyer, Hon. W. H. Hailey, Hon. R. C. C. Carr, Hon. J. Macneil, Hon. J. Donald, Hon. R. E. V. Arbuthnot, Hon. J. Walker, Hon. Colonel Gordon, Hon. Mr. Kenrick, Hon. Mr. C. H. Kesteven, Hon. Mr. H. Sharp, Hon. Sir W. Vincent, Hon. Mr. H. Wheeler, Hon. Mr. Maxwell, Hon. Mr. W. H. Michael, Hon. Brig-Gen. Holloway, Hon. Mr. Russell, Hon. Mr. J. B. Brunyate, Hon. Mr. J. B. Wood, Hon. Mr. J. L. Kershaw, Sir James Deboulay, Hon. Sir Charles Cleaveland, Capt. the Hon. A. Hardinge, Mr. A. P. Muddiman, Mr. C. W. E. Cotton, Mr. J. W. Nelson, Colonel T. Scot, Mr. F. A. M. Vincent, Kunwar Maharaj Singh, Mr. B. N. Mitra and Mr. S. C. Gupta.

One or two of the members of the Council were unavoidably absent owing to previous engagements. The function was a brilliant ceremony, and there were only two toasts, namely, the "King Emperor" and the "Imperial Forces at the Front," whose success and victory were heartily drunk. The popular Secretary was responsible both for the music programme and menu and was ably assisted by the Hon'ble Mr. Donald. The orchestra began with "Marche L'Entente Cordiale" and ended with "Aux Conseillers Imperiaux." The menu was of a recherche style, and the sentiment it conveyed was found in the words "Gloire à la Triple Entente," "Entente Cordiale entre tous Conseillers Imperiaux," "Vive le Roi-Empereur" printed in large type and meaning Glory to the Triple Entente. Friendship and Cordiality between all the Imperial Councilors, Long live the

TELEGRAMS.

King-Emperor. The music programme had also reference to the Allies and our heroes fighting at the front and was followed by a war music programme. The Hon. Mr. Gh. Zaveri was likewise responsible for this.

After the Royal Toast, Sir Gangadhar proposed the toast of the Imperial Forces and said:—

"YOUNG MEN AND GENTLEMEN.—The Imperial Forces are now shedding their life's blood for their country and the Empire. They have by their humanity and discipline, even more than by their valour and heroism, secured the admiration of friend and foe alike. They are the backbone of the Empire. It is to them that we owe this security, this safety, that immunity from danger which enables us to pass our time in merriment at a price when this glorious British Empire is shaken by the mad onslaught of German militarism. If the war comes to a speedy end, as we all fervently hope, it will be through the prowess, the strength and the self-sacrifice of the Imperial Forces. It is to us a peculiarly gratifying circumstance that these forces include some of our best Indian troops and Princes, and in honour of these forces I ask you, gentlemen, to fill your glasses and drink to their health, success and victory. I now give you the Toast of the Imperial Forces."

His Excellency the Commander-in-Chief responded in a speech which was full of humour and was an excellent dinner speech.

Extension of Lord Hardinge's Term of Office.

Public Meeting to Memorialise the King.

DELHI, March 26.

A largely crowded meeting was held last evening in the Town Hall, when it was resolved to submit a memorial to His Majesty the King-Emperor to extend the term of office of His Excellency the Viceroy for a further period, at least till the termination of the war. The Hon. Rai Bahadur Lala Rama Saran Das of Lahore presided. Among those present were representatives of all parts of India, including Pandit Malaviya, Dr. Sunderlal, Sir Fazlulbhoj Currimbhoj, Sir G. M. Chitnavis, Mr. M. B. Dadabhoj, Raja of Mahumadabad, Maharaja of Coimbatore, Raja Kumbhal Singh, Messrs. Rama Rayarinar and Madhu Sudhan Das. There were also present all leading men of the various communities of Delhi. Lala Rumsardas, in opening the meeting, spoke of His Excellency's labours for the welfare of India. He said:—"Lord Hardinge's signal success as Governor-General, in spite of the great storm and stress through which this country has passed, and is passing, just now, has won unstinted admiration and praise from every quarter. When Lord Hardinge came to India, some provinces of our Empire were far removed from a state of contentment. He conciliated Bengal by a masterly stroke and by holding the great 'darbar' brought princess and people of India in close personal touch with His Imperial Majesty, giving rise to a wave of devotion and loyalty unparalleled in the history of this country. He has liberalised the administration and has tried to associate the people of the soil in the task of Government to an extent greater than before. He has conferred so many and such lasting boons on the people of Northern India in particular, that he deserves to be remembered by us for this fact alone for many long years to come. His recent resolve not to add to our burden of taxation is most commendable. It does not require a statesman's mind to perceive what great hardships we might have suffered at this time of war under a less experienced and less sympathetic Viceroy. His heroic sufferings partly brought about by a misguided mania from our own country have brought forth our still greater attachment to him. Another of his most far-sighted stroke of policy is the employment of Indian troops in the war against Germany, which, from time to time, knocks the unfortunate anti-Indian attitude of some of the British colonies right down on the head. It required no small courage of statesmanship to send over Indian troops to fight a relentless European foe. No less a politician than William Pitt, Earl of Chatham, had strongly disapproved of their employment against a European State over a century ago. No ordinary man dare change the policy of such long standing and reputed acceptability. The South African knot is untied, and we feel sure that he will be able to unite many more of equally difficult and, may perhaps be, of still more difficult nature if His Majesty will be graciously pleased to accept our earnest prayer for extension of his term. It is possible the British Cabinet may perhaps think that other parts of the world stand in urgent need of Lord Hardinge's statesmanship, but we would crave permission respectfully to urge on their attention the claims of India, a diadem in the British Crown. She stands in the greatest need of his wise statesmanship and breadth of outlook. The people of the Punjab, which is justly called the Sword hand of India, appear to me to be firmly of opinion that a change of Viceroy at this time of war, and some time to come after its conclusion, would be open to serious objection, and I am sure other provinces of India are of the same opinion. A wise Viceroy is now required to interpret our sentiments and aspirations to the British people and explain their policy to us, and I know of no other British statesman of the present day who could do both these things better than our beloved Viceroy."

A Resolution was adopted to memorialise His Majesty, and a Committee was appointed to give effect to the subject of the meeting.

Among the speakers were Pandit Malaviya Mr. Mahomed Ali and Pandit Din Dayal Sarma.

War Cable to H. E. The Viceroy.

DELHI, March 26.

The Viceroy has received the following from the Secretary of State dated March 25:—

Submarine Base Attacked.

British forces made another successful raid upon the engineering works near Antwerp which the Germans are at present constructing submarines. 12 bombs were dropped and the works were observed to be on fire and considerable damage is believed to have been done to the plant and two submarines. Three more submarines were observed on slips and 5 aeroplanes engaged in the

TELEGRAMS.

raid. Heavy weather compelled two of them to return and one airman after dropping bombs lost the way and landing on Dutch territory was interned. Report from Holland says that one submarine was destroyed and others seriously damaged.

The Eastern Battlefield.

In north Poland fights for the possession of isolated vantage points assumed extremely desperate character. The Germans brought up strong reinforcements and are stubbornly defending their positions. They subject Russians to a perfect hurricane of fire and make vigorous counter-attacks with numerous fresh troops. The Russians however are making slow but sure progress and capturing trenches and heights. The Russians are also advancing in Central Carpathians. They have repelled several counter-attacks and seized several fortified heights.

It is estimated in Petrograd that the enemy's efforts to relieve Przemyśl by attacks on Carpathians since the end of January cost them 200,000 killed and 100,000 prisoners. The siege of Przemyśl garrison which surrendered caused astonishment being nearly treble of what was required to defend the town. The fall has had most depressing effects in Austria-Hungary and especially Hungary where the danger of Russian invasion is now greatly increased.

Nothing notable is reported from the western front. In the Dardanelles the gale abated and mines-sweeper is again at work but wind is still too high for the resumption of operations.

The Neuve Chapelle Fight.

Sir J. French's Message.

SIMLA, March 26.

The following message from Field Marshal Sir John French is published under orders of the Commander-in-Chief in India:—

The following report has been received from Lieutenant-General Sir James Willcocks:—All units of the Indian corps engaged in the recent fighting at Neuve Chapelle did well. The Indian units which specially distinguished themselves were: 7th Meerut Division, Garhwal Brigade, 1st Battalion 39th Garhwal Rifles, 2nd Battalion 39th Garhwal Rifles (this included Tehri Garhwal Sappers Imperial Service Troops), 2nd Battalion 3rd Queen Alexandra's Own Gurkha Rifles, Dehra Dun Brigade, 2nd Battalion King Edward's Own Gurkha Rifles (the Sirmoor Rifles), 1st Battalion 9th Gurkha Rifles divisional Troops, 3rd and 4th Companies 1st King George's Own Sappers and Miners 107th Pioneers machine gun section, 4th Cavalry 3rd Lahore Division, Jullander Brigade, 47th Sikhs, 59th Scinde Rifles, (frontier force), Sirhind Brigade, 1st Battalion 4th Gurkha Rifles Divisional Troops, 20th and 21st Companies 3rd Sappers and Miners, (these include Maler Kotla Sappers Imperial Service Troops), 34th Sikhs Pioneers machine gun section, 15th Lancers (Curetons Multanis).

The General Officer commanding the Indian Troops especially commends the working of Indian Field Ambulance.

The Begum of Bhopal's gift for Indian Troops.

DELHI, March 27.

In addition to the gifts already made for the comfort of Indian Troops at the front the Begum of Bhopal has offered Rs 25,000 for the same purpose.

The "Gazette of India" Notifications.

DELHI, March 26

The following are published in the current issue of the "Gazette of India":—

RAILWAY DEPARTMENT:—The Railway Board have sanctioned the construction by the S. I. Ry on behalf of the District Board of Salem a branch line of railway on the broad gauge from Suramangalam to Salem a distance of 4 miles.

HOME DEPARTMENT:—The pamphlet entitled "New ideals of the new era" by L. Hardyal published in Urdu and Gurumukhi is proscribed under the Indian press Act.

Sir Harcourt Butler is granted five months leave on medical certificate from 11th April.

Calcutta High Court Appointments.

The following appointments of the Judges of the Calcutta High Court are gazetted:—Mr C. P. Beachcroft, I. C. S., to be Additional Judge in the vacancy of the late Sir Herbert Carnduff, Mr. H. Walmsley to be Temporary additional Judge vice Mr. Beachcroft, and Mr. B. B. Newbould, I. C. S., and Mr. F. R. Roe, I. C. S., to act during the absence on leave of Justices Cox and Teunon respectively.

PUNJAB.

Another Dacoity.

LAHORE, March 26.

The "Tribune" reports a dacoity at Bura Uth in the Raya Tahsil of Sialkot district in the night between 21st and 22nd. Some fifty or sixty dacoits entered the house of Jawala Shaha, one of the biggest sowcars of the district, and took away valuables and cash, it is reported to the value of a lakh of rupees. The dacoits also threw away his account books in the well.

Prof. C. I. Hamilton.

LAHORE, March 25.

Professor C. I. Hamilton has left Calcutta for Japan, where he proposes to investigate the recent industrial developments and more particularly to enquire into the methods adopted by the Japanese Governments for the encouragement of manufacture.

BOMBAY.

Japanese Commercial Expert.

Effect of His Sojourn in Bombay.

BOMBAY, March 26.

The short sojourn of Dr. Shoji, commercial expert sent out by the Japanese Government to Bombay some time ago, is having a very decided effect. Numerous enquiries regarding the commercial possibilities are being made in Japan by the Bombay merchants, while some have thought it better to proceed to Japan personally to secure agencies. A few have already left Bombay for Japan, while others it is understood intend sailing shortly.

TELEGRAMS.

Cotton Market.

BOMBAY, March 26.

Anticipations that March settlement in cotton market would pass off uneventfully have proved incorrect. At the beginning of the month it became evident that Bearish outlook of the market was not to remain undisturbed. Mr. Ramachandra Doongers Idas, Marwari merchant of Fatehpur and Indore, entered the market and began to buy freely. The tightness of the money market, poor demand from mill agents and exporters and good crop were factors tending in favour of Bears, who began to sell freely in anticipation of bringing down the market and thus realising profits on their forward rates. Mr. Ramachandra says he began his purchases on or about March 5 and on the 24th he had purchased in all 110,000 bales, making it clear that he intended to take delivery on the due date. The imports of good Broach cotton up to March generally come to 100,000 or 150,000 bales, but so far this year 70,000 bales have been received in Bombay. Of these a good number has been exported to Japan and England and also supplied to local mills. The average rate paid by Mr. Ramachandra is Rs. 214. On the 24th he is said to have bought some cotton at the rate of Rs. 222 and demanded delivery orders on the 25th instant, which was the date of settlement. He received delivery orders for 48,000 out of 110,000 bales purchased by him. Of these orders for 48,000 the orders for 32,800 were found good, while orders for the remaining 15,200 bales are challenged. Mr. Ramachandra has sent notices through his Solicitors to the contracting parties that he is ready to take delivery of bales purchased by him to pay for the bales already bought by him. He has paid forty lakhs of rupees in cash. In an interview Mr. Ramachandra said he was advised that prices of cotton would rise, and therefore determined to buy as much as he could. It was not with the object of raising the prices and pocketing the difference that he carried on his transactions. He bought with the intention of taking delivery.

The Aga Khan for Europe.

BOMBAY, March 26.

The Aga Khan is among the passengers proceeding Home by the "Salsette" to-morrow.

Progress of Bombay Volunteers.

BOMBAY, March 27.

Reviewing the progress of Bombay Volunteer Rifles at the annual distribution of prizes to corps to-night the Commandant Lieut. Col. Cadell said there were 400 more extra efficient than last year and over 90 percent of the corps were now extra efficient. This did not include New Port Trust Company or Motor Reserve which included 100 cars nor did the numbers include special reserve. The officers and 32 men of the Corps had gone to France as motor cyclists or to East Africa as members of maxim gun section. 2 of the latter had given up their lives in the country's cause and one of the cyclists in France had been the first volunteer soldier in the empire to win the Distinguished Conduct Medal. 3 officers and 3 other members of the Corps had obtained Commission in the New Army headed by the former Commandant Lieut. Col. Dunlop. 2 officers and 10 members of the Corps had been given commissions in the Indian Army Reserve of Officers. Prizes were afterwards presented by Brigadier-General Knight commanding the Bombay Brigade who congratulated the corps on its efficiency.

BURMA.

Rangoon News.

RANGOON, March 26.

By steamer "Edavana" to-day there left for India Mr. and Mrs. M. K. Ghandhi.

Col. Dyson, I. M. S., Assistant Director, Medical Services, arrived to-day from India on a tour of inspection.

CEYLON.

Wreck of the "City of Mysore."

Representations to Government.

COLOMBO, March 25.

The Ceylon Chamber of Commerce and Homeward Conference are making representations to the Government, asking for the better lighting of the Komari Reef, where the "City of Mysore" went ashore. Most of the cargo has been removed. There are some hopes of saving the ship, but the bad gas emanating from the vessel lately killed two coolies and others refuse to continue to work.

SOUTH INDIA.

Arrival of Different British Units of Secunderabad at Wellington.

COONOR, March 26.

Six hundred convalescents from different British units of Secunderabad are expected to arrive at Wellington by special trains on the 28th instant.

The Appeal Case of the Late Municipal Officials.

The Sessions Judge, Coimbatore, will hear the appeals preferred by the late Municipal Overseer and the Manager for the alleged bribery and cheating at Coimbatore on the 27th and 29th instants.

The Missing Currency Notes of the Cordite Factory.

In connection with the cordite Factory missing currency notes the Wellington police have put in a charge sheet against a pay clerk for alleged breach of trust. The case will be heard by the First Class Magistrate of Coonor on the 31st instant.

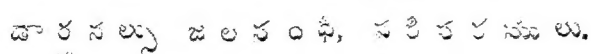
SIND.

Wheat in Karachi. Fall in Price.

KARACHI, March 26.

By restricting the exports of wheat, Government have already caused price to fall substantially. A few weeks ago the price of old crop wheat in Karachi was Rs. 50-8-0 per candy, whereas now current quotations are in the neighbourhood Rs. of 19-8-0 per candy, a fall of nearly 22 cent.

మరికొన్నిసార్లు.

100 కు పోయేది నందా.

ఇది పదిమంది అనుమతిమీద జరుగువలసి యేర్పాటుగాని
విక్రమి యేర్పాటుగాదు. దా సమాఖ్య అవశ్యతవారి
తెలియకపోయినదా. తెలుసుకొని, ఈ ప్రతివాదు వాస్తవమైన
కార్యవర్గిని యేర్పాటుకాలేదని వారికిందాకనుగూడను.
జటలనిందేనా?

గవర్నమెంటు: ప్రెసిడెన్సీ కమిషనరులు.

ఈ మధ్య త్రైనింగు స్కూలులోని విద్యార్థులకు మేష్టరు
మేష్టరుగారికి మనస్సులు పుట్టి:వట విద్యార్థులు మేష్టరు
మేష్టరుగారిమీద అర్పిల వెట్టివారట. త్రైనింగు స్కూలులో
చదువువారు బాలురు గారు. కొంచెమండి బాలరు తండ్రిల
గూడ నుంటారు. పిల్లలనన్నట్లు వీరినిగూడ ఆం పడతారా?
ఎవరికెట్లు చెప్పాలెతో, ఎవరికెట్లు దండించాలెతో మేష్టరు
మేష్టరు గనెట్టాలే. అదెలెవి. దానినె నడవలెంటారు.
పిల్లలు మేష్టరు తండ్రి కొడకులవలె, సోదరసోదరీవలె తల్లికి
తొలిశియగుండాల్. పిల్లవాడికి మేష్టరుదయ్యమాలె కనుక
గూడదు. పూర్వపు మక్కోతాలు, ముతహాలు, ఎక్కువి
ఎడలో నిలచెట్టి బండచెట్టుట ఇది ముష్టిటకంలాకవు.
త్రైనింగుస్కూలులో బాలిగా నుండగలదు. బాలని
చెత్తముతోగూడ కొట్టగూడదు గదా. అదెది సాపకద్యమో
గాని ఈమేష్టరుమేష్టరుగారు విద్యార్థులను ఎక్కువి ఎడలో
గంటలకొలది నిలవచెట్టివారట. ఇంక నేమేమో బండలను
చేయుచున్నారట. ఇది ఏ ఎక్కడమకా సాహస్యంలో
నన్నతో మేష్టరుమేష్టరుగారు చెప్పవలరా? ఉపాధ్యాయునిక
బాలరుల అసౌక్యము లేకపోయిన కరువతో ఆస్కాలు
పోడి. ఇంటిలనె నను మేష్టరుగారు విద్యార్థులతో అసౌక్య
భావముతోనుండి చచ్చి కక్కున వ్యవహరించులను మెలకువతో
నడుంకొని చూయును నుంచినిటికి తెచ్చుచి కొని
చున్నాము.

పరీక్షలు.

మాపునుండి యూనివర్సిటీ వరకును స్కూలు
ఫోటలు, ట్రైనింగువరకును రెండున్నవి. ఐంటర్మీడియట్
వరకును అధికముగావటం. స్కూలుఫోటలువారు కొన్ని
టిల్లా వారుకొట్టినారు. కన్వెంట్ సెమిన్ వారికి అంతయు
ముగిసినవచ్చును. ట్రైనింగు వరకును గా అక్కడ వరకు
మూడు వస్తుముగా నున్నవటం. — నవ్వినాది.

మద్యము హానికరము

స్వీటినిము (క్రీడానిము) సంస్కృతం, ముగ్ధము
స్థూలుకామస్థూలు చంద్రవర్ణం 50. వి. సి శివశివశివశివశివ
శారము, నిజనివలతోడ అమలమున రోమకాంతం ని.
స్వీట్ స్థూలుకామశారము తోడను ముగ్ధము

[illegible]

పా. వే. నానా. ఆచార్యముగడపల్లినింపలదలసినవ్యాజ్యములు.
 ప. పా. వే. నానా. కృష్ణదాసులు ఆశోక్తాశో వివాదాలను,
 పా. వే. నానా. కృష్ణదాసులు 4-5-1881 మొదలు (అ. 1881)
 పా. వే. నానా. కృష్ణదాసులు ఆచార్యముగ పా. వే. నానా. కృష్ణదాసులు
 పా. వే. నానా. కృష్ణదాసులు పా. వే. నానా. కృష్ణదాసులు

[వాడకము : మూల పాఠము, స్త్రీ గారు.]

కొలను సబ్ డివిజన్ మరణశాసనము.

తెనకి సభ బడ్జెటునుండి షేక్ చేతువు ముక్కొనినది. గురి
అయ్యెను నానకు 1918 క నుండి డింబరు నెల వరకు
తెనకినాడు ముగిసిందెను. ఇట్లోయను చాలించుకొని
షేక్ చేతు పొందుటకు ప్రారంభించిపెమ్మట అతడు మైల
కూరునందు వానమేర్పరచుకొని, అమరకాంతము ఆనోరెరి
మేల్చిస్త్రేయక నుండెను. అనోవుటకు ప్రార్థన మాత్రము నాక
(1918) నెలలో మరణశాసనము వ్రాసెను; పెమ్మట అల్లోబరు
లోను, డింబరులోను నెండు అనుబంధములను వ్రాసెను. ఆర్.
వైద్యనాథయ్యకు, నారాయణస్వామిఅయ్యకు, వీరభక్తురను,
మజ్జిములకును కలిపి, ఈ ముగ్గురు నూరి అయ్యగుగారి మరణ
శాసనములను సూచణమునకు నాకు అర్పించెడిది. నూరిఅయ్య
గుగారి పోదగుని కొమార్తెయగు బృహ్మశర్మయ్య అర్పించి ఆ షే
క్ చేతు, ఆ మరణశాసనము వ్రాయబడినట్లు చెప్పుటకు కాలముని
నూరిఅయ్యగుగారు చిత్రస్వాస్థ్యము లేకుండెనను నిత్యాది
కారణములను పేర్కొనుచు వాదించెను. కాని, న్యాయమూర్తి
గాను వాద ప్రతివాదములను విపులముగ విచారింది ప్రతివాది
వాదము న్యాయమైనది కాదని యేర్పడుటకు కనిపించి, వా
గుల పక్షమున మరణశాసన నిరూపణాధికారము నిచ్చుటకు
ఈ కేసు సోదరి.

[పాఠశాల పాఠములు : పేజీ ౨౮, శ్రీమద్విశ్వకర్మ గాథలు.]

ప్రీతి కౌశలమునకు అప్పలుచేసికొనుటకు

అనుకోరు అమ్మ.

గౌరవనీయులగు పి. ఎస్. కెస్సామి అయ్యగారు ఆస్తిని పునరుద్ధరణ నుండినపుడు, వారు, తంజావూరుజిల్లాలో దైనిష్ఠ్యరేఖతోటి ఆరు దేవాలయములొక్క కార్య నిర్వహణకునే యొక స్త్రీయు (పత్ని) ను నిర్ణయించు నియత్రము ప్రవృత్తుల పంపారసన్నగి (ఈమడు ఆదేవాలయ ములకు భోక్తృలు) మీద మాకువరం నుయ్యోర్పులో దావా తెచ్చిరి. ఈదావా విచారణనగుచుండగా, కడదిన నంతన్న రమున ఆ పంపారసన్నగి చనిపోయెను. అందుమీద ఆ పంపారసన్నగి పేరునకు మారుగ నిప్పటి పంపారసన్నగి పేరును దాఖలుచేసి న్యాయమును జరిగించవలయునని ప్రార్థించిరి. సహజజ్ఞగా రంతుల జరిగించుటకు తీర్పు వొసగిరి. అత్యున్నత పంపారసన్నగి హైకోర్టును అప్పీలుజెట్టుకొనెను. హైకోర్టు మా రాయప్పులుక, ఇస్మిలకోడ ప్రోవిడెన్సి. ఈత్యున్నత ప్రభుత్వకోసినను అప్పీలుజెట్టుకొనుటకు అనుజ్ఞ వొసగవలయునని పంపారసన్నగి పీటీయూక్ జెట్టుకొనెనుగాని, న్యాయ మూర్తులు నిరాకరించిరి.

[నాథ్య కుమారులు: ప్రధాన నాథ్య కుమార్తె; ఎదురిండు,

సవాహరణ్యుల గాథలు]

పాఠశాల నిర్మాణము

భ. కడను నాలుకొటపెట్టి యొకడు సకభాగముదా
 నిని తనకు ఉంపుడుకొని నుందునియిండును. వారికి ఒక
 కుమారుడు కలిగెను. ఆ పెట్టినిబోయెను. అందువీధ ఆచార
 పుత్రుడు పెట్టి గది కుటుంబపునాథులలో తనకు భాగము గల
 వని యాతని బోరసపుత్రునివీధ గానువాగపుత్రం నవకోర్పు
 లో వావారెచ్చెను. పిత్తర్వులు స్థింపబడవలెదని యభి
 ప్రాయమునగును నవకోర్పుగారు దావాను త్రొవ్వెనెని. ఈ
 తిత్తువీధ వ్రాసోర్పుకు ఆపేలు చేసికొనుటకు. ప్రధాన
 న్యాయమూర్తిగారును, న్యాయమూర్తి కేసుగిరియ్యగుగారును
 విచారణచరిగించిరి. ఆ పేటెంటు తెల్ల బోగముదిగాన, హుద్ద
 బానిలో చేరినదని చెప్పుటకు వీలులేదనియు, మితాక్షరము
 లోని నియములను సరించి తనలో నవివాహితయునుటకు వీలు
 లేదనియు ఆభిప్రాయమునగును న్యాయమూర్తి కేసుగిరి
 య్యగుగారును, ప్రధానన్యాయమూర్తిగారును పిత్తుప్రాయ
 మను గాని పరియజేయకయే ఈవిషయమును పురోదించి ఆ
 లోచనము పంపుదు, పిత్తర్వులు నిర్మాపించు దిక్షామూలము
 అంగీకరించిరి. పురోదించిచాలణలో వ్రాసేసాగన్న న్యాయ
 మూర్తులు వాదప్రతివాదములను, ఈవల కొనగబడియండు
 తీర్పులను పరిశీలించి, నాగజాతము భాగము కలదని తీర్పుచెప్పిరి.

మయూర గీతము.

ఓ మయూరము! పురివిప్పి పోయితివి గులుక
నాట్యమాడంగ నినుగాంచు నభిమతంబు
నేడుగాడిం; నెలైవ నిర్మలంబు
లైన చల్లనివాయువు లల్లనల్ల
వీచుచుండంగ, భాస్కరరశోమలవరః
గనకపుంబూత పూసిన కరణిదోష,
హర్మ్యురమ్యాపరి తలంబుగండునిల్చి
నకామవృద్ధిస్వనంబుల జనుల కెల్ల
వీనులకు వింద నేయు ననగానగిమః
జెంతనన్న కుద్యంబువై జేరి యుచుట
వాసిపరిపరశాద్వలో పరితలమున
మెల్లగాఁజేరి సంతోషముల్లసిల్లి
చుండమందయాశంబుల నందునించు
దిగుగుచుండి పీఠంబు ను దీర్చలే
విరివిగాఁ జేసి యొక లంబరము వైపు
నిక్కి చూచంగ, నీరెండఁ బెక్కుకనులు
చిల్లవ భాసురములై వెలుపువోప
బాలకులు గుంపుగాఁగూడి హామవైత్తి
'యారలే' యెట్టివింతరా' యనెడివారు,
'మోసలే' పంపిమంజూహ' డనెడువారు;
బడినిపంటలు నెప్పిన పద్యమునకు
నరయ నీయాటవిట్టువ్వు' ననెడివారు,
తిల్లిదండ్రుల హితుల సోదరుల నింపు
కరిగి 'నియాటఁజూప' రచ్చు' నెడివారు;
పలుముదమున పంతులు వైచువారు
గాఁగ, శ్రీ లెల్ల కిరములఁ గడవలమర
నిలిచివైవారలుల నిలిచిమాచి
'యమ్మనో' యెన్నడిగినమైలిగడవ
మునుచు గోదావరికి నిండ్లకుగురుండ;
చేతిపనులెల్లగదలి యా చెంతకున్న
జనులెల్లరు నియాటఁగనుచుండ
పదుగురున్నారటంచు భయములేక
నలుగురునుజూపించియైన నానలేక
వెలచెలివిధాన నీదగు కలుకులెల్ల
తేటవడ చెండు గడియలు తెజమెనగ
రమ్యనాట్యంబొనర్చి బాతులు విస్మయ
పడవడగ లిటాటుమని పురినటెముడిచి
సహజకంఠస్వరంబునలికి హర్మ్యుర
గోపురాగ్రంజనంజేరి కొంతకడికి
చ్చిప్పిపముదాటి తోడ్పడవరం!
సంతసంబయ్య నీనాట్య సరణిజూడ
నెన్నోదినములుగా మది నెన్నోచున్న
నిడునోచ్చెఱుఁగింతుట నీదినంబె
నుదినమనియించుచున్నాడ నూపుంబ
గానుమె కవీంద్రుఁగోసగుమన్నెలనెల్ల
ద్విజకులేంద్రుమ! వెలవిమ్మ ద్విజకులేంద్రు
డెదుగుచున్నాడు ముక్తనివిడువలేక!

మనముపాటి హనుమంతరావు,
విద్యార్థి, రాజమహేంద్రవరము.

గీతము నాపయ్యదేవర.

మ. ముగిసికొన్నాడు నందబాలుఁడయి యా
మోదింప గోపాంగనలే,
భావపామణియొలుకుకొ గజంగ నా
ప్రేమింప మిత్రాకా వా,
దేవు దా వేణువైచేతనంబు వెనచిం
తంగాని యెవ్వారలకా,
గనలేది పసిబాలుచే విసవడెకా
గానం బమోఘంబు గాక.
ఈ పాట డె గానియోగమున నెల్ల
నన పండితులెల్ల త్తెలులకా,
గ్రోలగడ నేనెవలన-పిప్పిరం
యల సభ్యులెల్లకుకా,
దేవు తెదవార్త నెత్తిచేరతః పా
యన బాలునెన్న గో,
పాలుగుగాని నేరయన-బా
యని కొంతటి రైక యెందుకే.

వృత్తాంత లేఖలు

బి. రెడ్డి వార్తలు.

(ఒక విశేషభవని కద్దనండ్ల)

సరసవిశోదనీ సభ.

బి. రెడ్డి వార్తలు 28. — వైసభవాసనల 27 వ తేదీ,
తిరువల్లి నోకరివల్ల రచించబడిన "కృష్ణలీల" యనునాటక
మును ప్రదర్శించి, తమ్మలమున రాబడిన మూల్యమును, ఆంధ్ర
సాహిత్యసభకు నియోగిత్వమిచ్చి యున్నారు.

అధికారులు.

ఈజిప్టువైజరి డిప్టీ కలెక్టరువారు నేటినుంచి 10 దినము
లు సెలవుమీదపోయెదరు. ఆనందరమణ అసీస్ టెంటు గారగు
జి. యస్. గాబర్నల్. వి. సి. యస్ గారావని నిర్వహించు
చుందురు క్రిందియంద్యోగము ఈ దినములలో హాయిగానండ
గలరు.

40 మంది రాజనామా.

డిప్టీ కలెక్టరు మునగలు. కోర్టులో నుమాను 40 మంది జనాన
లు, తమ లెసునలకు రాజనామా యొసంగివట్టు తెలియవచ్చు
చున్నది ఎన్నిచిట్కల్లో పడియుండినగాని, యిటువంటి కష్ట
కాలములో, తెగించివీరు రాజయొసంగి యుండరని నమ్మకలనే
యున్నది. ఈవిషయమును వైయ్యక్తాదులు చక్కగా విచా
రింప వలసిన వారై యుండును.

మార్పు.

బి. రెడ్డి వార్తలు డిప్టీ కలెక్టరు గారగు మ. రా. రా. ఎ.
నారాయణ అయ్యగారు కడపజిల్లాకు మార్చబడి నారని
విన్నవారందరు చింతనందుచున్నారు. వీరు మిక్కిలి దయా
లూరు. కోపమున్న నెట్టిదో యెఱుంగవారు. వీరిని చిరకాలము
దేవుడు రక్షించుగాక!

హామయ్యత్వము.

(విజయ నగరము) హామి రథోత్సవము ఈ వైశాఖ
పౌర్ణమి హామిలో ప్రవిరూపాక్షస్వామి రథోత్సవము జరు
గును. ఉత్సవమునకు మూడునాల్గు దినముల ముందుండి
జనలు విశేషముగా పోవుచుందురు. దినమునకు 4,500 పెన్నలు
వైలుబండ్లు పోవుచుండును. పోయిన సంవత్సరము బండలోని
ఒత్తిడిచేత ఒకరిదరు చనిపోయిరి. ఈతూరి వైశాఖ అధికా
రులు తగిన జాగ్రత్త పుచ్చుకొనవలయును.

బి. రెడ్డి వార్తలు హామి పక్షి కలకు మధ్యనుండు ప్రేమనుల
నుండి మెదరును వై రథోత్సవమునకు పోకూడదనియు, ఆయా
ప్రేమనులలో టిక్కుట నమ్మకూడదనియు సర్కారువా రిది
కక్షలో నుల్లంపు చేసి యున్నారు. అప్పుడు అనేక వాట్ల పే
గుండినందున ఆ యుల్లంపుచేయుట కష్టమండెను. ఇప్పుడా
యాజ్ఞను రద్దుపఱచి యాత్రార్థుల కనుకూలము కలిగించిన
చోగుగనుండును.

కావినాథ వార్తలు.

(స్వర్ణము విశేషభవనియొద్ద నుండి).

ఒక గొప్పభర్తము.

కావినాథ వార్తలు 24. — మల్లాది సుత్తింగమునాయకరు
గారు రంగూనను ప్రత్యేక పూర్వము కోరింగి కాపురములు.
ఆయన యానెడును మృతినొందెను. 1912 సం॥ రము నెలవెంబరు
నెల్లొ వ్రాయబడి యున్నది ప్రకటించబడిన మరణశ సనమును
పట్టి ఆయన పుత్రములకు 8 లక్షల రూప్యములును ఏర్పరిచి
నారు. దానినే ఆయనకిడుకు సుబ్రహ్మణ్యముగారు, గుమాస్తా
పిన వాతు గోవిందరాజులుగారు దివాన్ బహదరు యురేజీ
శేషగిరిరావు పంతులుగారు, కోర్టులో ఆద్యురదే గారు
బ్రహ్మగా నియమించబడిరి. ఈసొమ్ములో నెకులత్తుల రూ
ప్యములు భర్తములకు మూలభరముగ నుండవలెను. దానిలో
రిలత్తుల రూప్యములతో చచ్చుపురాజధానిలో వ్యవసాయపు
భూముల కొనవలెను. మిగత రెండులక్షలతో గవర్న మెంటు
పత్రములు, రయల్స్ వార్డు బ్రహ్మమూనిసిసిటు డి పంచయి, బొం
బాయి కలెక్టర్ రంగూణ్, మద్రాసు పటణములలో భూమి
పన్ను తేనియిండ్లను కొనవచ్చును. వ్యవసాయ భూములకు నిర్ది
శించబడిన 5 లక్షల భరమును వేరొక మూలను వృద్ధిచేయ
యత్నింపరు. బి. రెడ్డి వార్తలు భూములు కొన్నయెడల దరఖా
స్తు గయోభూములు సంపాదించవలెను. వీరివలన వచ్చెడు
వడ్డీయాదాయములతో (1) కాకినాడ (జగన్నాథపురము) లో
నొక ముదిరసారంభ విద్యాలయము సర్వస్వముల వారికి
సాపించబడవలయును. దాని కనుబంధముగ నొకకర్కారాగ
ముండవలయును. అందు పడ్రము, నేత్ర, కుమ్మరి మొదలగు
పనులు నేర్పబడవలయును. (2) ఉన్నతవిద్య, కర్మవిద్యలు
నేర్చుటకు చచ్చుపురి హిందవు నొకనిని నేటిట రు 4000 ల

వ్యయమువైస యూరపు, అమెకా బహాక్ లేక, సతర దేశము
లకు బంపవలెను. అట్టివిద్యార్థి లా (శ్యామవాదిశాస్త్రము)
జనరలు మెడికల్ (సామాన్య వైద్యము) చదువరాడు. అట్టి
వాడు రసవాదశాస్త్రము, పదార్థవిజ్ఞానశాస్త్రము మొదలయిన
వాని నేర్వదలచిన యెడల నాతడు పట్టపరీక్షాసభయొ యుండ
వలెను. సమర్థులగు విద్యార్థులకు దేశాంతరములకు బంపుట
కొరకు ముందుగ రాజధానిలోని ప్రభుమతంగతి కాతేజీప్రిన్సి
పలులపేర వ్రాసి కనుగొనవలెను వార్తాపత్రికా ప్రకటనము
ద్వారా దిఖాస్తులు తెప్పించవలెను. విదేశములందున్న కాల
మున విద్యార్థులు ప్రభుద్రోహసూచకములగు రాజకీయవిష
యములం దాసత్తులుకారారు. వారట్లుగావించిరే వారివేత
నము నిలువబడును. స్వదేశమునకు దిరిగివచ్చుటకు మాత్రము
వారికి ప్రయాణవ్యయము లీయబడును. ఈవేతనముబడిన
ప్రతివిద్యార్థియు దాను హిందూదేశమునకు వచ్చినవెనుక తా
ననుకూలస్థితి యందున్నప్పుడు మరల నొకవిద్యార్థిని విదేశము
లకు బంపుచునని తనస్నేహితులయెదుటను తోడివిద్యార్థుల
యెదుటను ప్రమాణము చేయవలెను. వీలుపట్టి యీరు4000
లను ఎక్కువమంది కొరకును వినియోగించవచ్చును. కాకి
నాడ సూపమున చొల్లంగి గ్రామమునందొక దేవాలయమును
రాతితో కట్టించవలెను. దానికిగావలయు అర్చకులకు, నపు
రిచ్చన, మేళగాండ్రను నియమింపవలెను. (3) జగన్నాథపు
రమునందొక సుత్రిమునకట్టించి నిత్యము 100 మందికి భోజ
నములు పెట్టవలెను. వీరిలో 25 గురు పాఠశాలలోని పేద వి
ద్యార్థులు, 6 గురు వేదాధ్యయనముచేయు బ్రాహ్మణబాలురుండ
వచ్చును. కొందరు పరదేశబ్రాహ్మణులకు భోజనము పెట్ట
వచ్చును. వంటవాండ్లు బ్రాహ్మణులే యుండవలెను. కాక
తరపదార్థములు సుత్రిములోని భోజనపదార్థములలో నెన్నడు
చేరరాదు. ఆదాయము చాలవచ్చును సుత్రిములోని నిత్యభోజ
నములవారి సంఖ్య 40 వరకు తగ్గించవచ్చును. ఇంతవరకు
జగత్తుటకు సొమ్ముచాలనియెడల విదేశవిద్యార్థియను ద్రవ్య
ములో కొంతతగ్గించి మార్చవచ్చునుకాని పాఠశాలదేవాలయ
ములవ్యయము తగ్గింపరాదు. బ్రహ్మణ తమతర్వాత్కావారినియ
మింపకుండ చనిపోయినయెడలను, సుత్రిలింగముగారి వంకికు
లంతరించినప్పుడును, ఈభర్తమును కాకినాడ మూర్తినిసీబలు
వారు వశపరుచుకొని నడుపవలెను. వైసభ్యురేలిని 7 లక్షలు
పోగా మిగిలిన లక్షరూపాయలతో పాఠశాలను, దేవాలయ
మునకు, సుత్రిమునకు స్థలములు కొని యిండ్లుకట్టించవలెను.
పాఠశాలను వ్యాయామస్థలములు విశాలముగ నుండవలెను.
దేవాలయమున కావరణము పెద్దదిగ నుంపవలెను. అందు పెద్ద
నూతిని త్రవ్వించవలెను. తాము బ్రదికియున్నప్పుడు కాని మరణ
శాసనమువలన గాని యంత గొప్పభరము నిట్టి యుచితోపయోగ
మార్గములకొరకు వెచ్చించినట్టియు వెచ్చింప నియమించి
నట్టియు దాతలు కాకినాడలో నింతవర కన్నడుకు లేరు. సుత్రి
లింగముగారు చదువను వ్రాయును నేర్చినవారు కాదు.మరణశాస
నమువై నిశానీవెట్టివారు. తమ వైజభర్తబుద్ధికి తోడు, గౌరవ
నీయులును క్రితశేషులువైన కృత్తివెంటి పేరాజుగారియొక్క
యు, స్వామిభక్తీపరాయణుడను విశ్వాసీయువైన గోవింద
రాజులుగారి యొక్కయు ప్రోత్సాహముచేర కాకినాడ కిట్టి
గొప్పభర్తము లభ్యమయ్యెనని చెప్పుకొనుచున్నారు
విషప్రయోగప్రయత్నము.

శ్రీ పితాపురమురాజా గారిపిల్లలకు చాలలో విషము
కలిపి యిచ్చుటకు కొందరు ద్రోహులగు నవుకులు ప్రయ
త్నించినట్లు కనిపెట్టబడి యప్పుడు విచారణ జరుగుచున్నది.
ఆపాలు త్రాగినట్లుకొ మెట్టనే మృతినొందినవి. ఈవార్త
విని యందరు కడు దుఃఖించిరి. ఈశ్వరకృపవలన పిల్లలు ప్రయా
దములేకుండ తప్పిరి. శ్రీ రాజాగారిభర్తయు పుణ్యచరితము
వారికి తోడయి వారి ముద్దుపిడ్డలను కాపాడెను.

దేశోద్ధారకుడగు
గో కే చ రి త్ర
ఈ స్వార్థత్యాగి పవిత్ర చరిత్ర మిందు విపు
లముగా వర్ణింపబడి యున్నది. భారతీయులకు -
ముఖ్యముగ నాంధ్రులకు ఈ మహానీయు డాదర్శ
నీయుడు. గ్రంథ మచ్చులోనున్నది. చదువదగినది.
పాచ్. వి. కృష్ణలందు కో.
చిత్రాచిహ్నం, మదరాసు.

మదన కామేశ్వరలేఖ్యము.

ఇది మిక్కిలి వీరవృద్ధిని, బలమును, కలిగించును. (2) మేహములు, నిక్కాక, నిస్సత్తువ, శుక్లవర్ణము, అతి మూత్రమును బిండించును. (3) రక్తమును శుభ్రపరిచి వృద్ధిబొందించును. (4) నరములకు సత్తువనిచ్చి యౌవనమును నిండించును 2 డబ్బీలు చాలును. 20 తులముల డబ్బీలు. 1-0-0 పాలముగంధి లేఖ్యము:- సహమేహము, మేహములు, బాడలు, పుండ్లు, బొట్టురాబట్లు, యితి చర్మరోగములు, కీళ్ల నొప్పులు, రసదోషము, మొదలగువాటలను 4 డబ్బీతో నిర్మూలము చేయును. 20 తుల డబ్బీలు 1-4-0 (4 డబ్బీలు 4-8-0) ఘనసారచంద్రి:- ఇది తెలుపు, ఎరుపు, పసుపు, మొదలగు అంట్లు (నెగ) రోగములను, మూత్రపుండును ప్రావమును తక్షణమే మాన్పును. 2 డబ్బీలు చాలును. డబ్బీలు 1-4-0. సుకేశరంజని తలనూనె:- ఇది మిగుల పరిమళము కలిగి పూలవాసనను గుప్పించికొట్టుచుండును. సీసా రు 0-8-0 మాక్కట్లాగు ఉచితము. వి. పి. ఖర్చులు ప్రత్యేకము. 6 రూ. వైబడెన ఆర్డర్లకు రు 1-3 0-2. కమిషన్ చెప్పదము. పి. కె. ఎ అందు కో, ఆయుర్వేదసమాజం, పాండురూ, గుంటూరు జిల్లా.

శ్రీమదాంధ్రబ్రహ్మాండ పురాణము.

[పద్య కావ్యము.] వ్యాసమహర్షి విరచితములగు పదునెనిమిది పురాణములలో నిదియొకటి. ప్రపంచమెట్లు పుట్టింది? ఏయే సమయముల నెట్టి పరిణామములకు బోందింది? మనుజులసీతి మొదలు నెట్లుండే? కులభేదములేకలిగే? ధర్మము లెప్పుడెట్లు మాల్పునోందే? ఆచారవ్యవహారము లెట్లుమాల్పే? ఈ మొదలగు విషయము లెన్నియో యిందు స్పష్టముగ వివరింపబడియున్నవి. పరశురామచరిత్రము, సగరచక్రవర్తి మొదలగువారి చరిత్రము లిందు జక్కగ వర్ణితములు. ఇక్కాలపువారు. బుద్ధిబలముచే బ్రపంచ సృష్టికులు ముందెట్లుండెనని యూహించి సీరపరిచిన విషయము లిందనేకములు వివరింపబడియున్నవి. గొప్పవారి గ్రంథము. ఏమంచినట్టి పాఠము నిచ్చియున్నారు. కైలిమిగుల సులభము. మంచికాగితములపై ముద్రింపబడి నిండు కాగితాలతో బెండురెయ్యించబడియున్నది. 900 పుటలతో నెల 4-0-0 అత్యుత్తమప్రతి 5-0-0 కర్పణలతో. వలయువారి చిరునామాకు వ్రాయవచ్చును. (4-12-14) జనమంచి శేషాద్రిశర్మ, తెలుగుపండితుడు, ముగ్గురిపేట హైస్కూలు, కడప.

హానిలేదు. నిశ్చయము. గుణముకలిగి తీరును. అన్ని విధములగు కష్టవాధులు, మూలకంకలు. మేహ రణములు, పుండ్లున్నగు నవియన్నియును 4 వారములలోనే కుదిరిపోవును. వారముకోజులకు సరిపడుమందు నెల రు 5-0-0 రెండుకోజులకు సరిపడుమందు పుచితముగ పరిక్షనిమిత్తము పంపబడును. వలయువారి టెలు వ్రాయవలెను. డాక్టరు ప్రమాకాంత హజరీ, బ్లడు స్పెషలిస్టు, 164/1 మానిక్టోలాస్ట్రీటు, (బీడన్ స్కేయి) కలకత్తా. Dr. Umakanta Hazari, Blood Specialist, 164-1 Manicktola Street, (Beaton Square) CALCUTTA.

ప్రపంచ చరిత్ర.

ఇదిగదా రెండు సంచికలు వెలువడినవి. ఇం దన్ని దేశముల చరిత్రయు సులభ మగు భాషలో తగినవలుములతో కథలవలె వర్ణితమగును. చందావద్దటి సంపత్తిరమునకు (రిమార్కు 600 పుటలు) 6 సంపత్తిలు, చందా రు. 2-0-0 (హాస్టెజ్తో పహా). ప్రత్యేక యజ్ఞములేదు. సరి స్థిరము చందా ముందు స్వీకరింపబడును. వలయువారు గా. హరినివాస ప్రయత్న, ఎం. పి. చింతానికేట, పడరాసు, అని వ్రాయు.

కలియుగ భీముడు.

ఈ చిరుదము శ్రీయుత బులుసు రామజోగిరావుగారి యందు సార్థకము వహించినది. ఈయన విజయనగర ప్రాంత వాసి; బంగారుపంటిదేహకాంతి కలిగిన సుమా రియవద్దయెడల ప్రాయమువాడు; బ్రహ్మచర్య దీక్షా పరతంత్రుడు. ప్రబల దేశభిమాని. వ్యాయామపరిశ్రమలందు గడు సమర్థుడు. బలవ్ర దర్శనమందు ఇండియన్ కాండో అని సుప్రసిద్ధుడగు శ్రీయుత కోడి రామమూర్తివార్యుడుగారికిగాని, "డక్కన్ కాండో", అను పేరు గాంచి శ్రీయుత వెంకటస్వామివార్యుడుగారికి గాని తీసిపోవువాడు కాదు. ఉత్తరహిందూస్థానమందు సైతము తనబలాతిశయము కాపి కొందరు మహారాజులచే నమూల్యములగుపతకములనందివాడు కాని, ఆపతకములధరించిన యెడల తనను దాంబితుడని యందుకేమాయను భయముచేగా బోలు నీయనవానిని సామాన్యముగ ధరించడు. వాగ్ధాటికల పాడె గాని అబద్ధ మాడుటకు గాని, తనకార్యమును నెరవేర్చుకొనుటకుగాను తన మనస్సాక్షికి విరుద్ధమగు సమయోచిత వాక్యముల నడుపుటకు గాని ప్రయత్నించడు. ఉన్న దున్నట్లు మాట్లాడుటచేత కొందరికి రుచింపదు. కాని యీయన యొక్క దేశభిమానమే జయప్రదమగుచున్నది. అనేక యుగములనుంచి బలశాలులగు వీరులకు జన్మస్థానమగు భక్త ఖండములో నేడు బలహీనక హేచ్చుగుటకు వగచుచు అందుకు ప్రతికారముగ దేశీయవ్యయముకాలలను స్థాపించుటయే యీయనయొక్క మఖ్యోద్దేశ మగుటచేత గుంటూరు, బెజవాడ, బందరు, రాజ్యహేంద్రవరము మొదలగు పట్టణముల నట్టి వ్యాయామశాలలు స్థాపించి యచట కూడ నొక దానిని స్థాపించుటకై వచ్చి ముమ్మందొకయువస్వామి మిచ్చినాడు. ఈ నెల 14 వ తేదీని తనయొక్క బలాతిశయమును ప్రదర్శించెను. అపుడు తన శరీరమందలి అన్ని కండలను వెంపుచేసి స్వప్నముగ వగవచ్చెను; బండి చక్రమునకు చేయు నేరంగుళిపు మందపు యునుపట్టాను అడిచివేసెను. అంగుళిమన్నరవలయుము గల యిసుప ఖడ్గిని అవలీలగ మూడు మడతలుగా వంచెను; 6 1/2 అంగుళముల వలయుమును, 5 గజములపొడవును గల గట్టి ఇనుపఖడ్గిని ధనుస్సునలెవంచెను. ఒకదాని కొకటి గజము ఎడముగనుండుట్లు రెండుకుర్చీలనువేసి అందొక కుర్చీపైన శిరస్సును, రెండోకుర్చీపైన పాదములనుపెట్టి పరుండి నాభివద్ద నుండి తొడలవరకు నొక పెద్ద రాతిని వైస పెట్టించుకొని ఆ రాతిపైన నొక మనుష్యుని యెక్కించుకొని త్రొక్కించుకొనెను! మరియొక నదే విధమున కుర్చీలపైన బోలెడుకొని పిరుదులపై నారాతిని పెట్టించుకొని త్రొక్కించుకొనెను! ఆ రాతిని అయివారుగురు బలాధ్యు లతిప్రయత్నతో ఎత్తి ఆ యనవైక పెట్టిరి. రాయపెట్టబడిన శరీరభాగము కుర్చీలపైన గాని భూమిపైనగాని ఆధారము కలిగి యుండకపోవుటచేత నట్టి బరువును మోయుట ఆయనయొక్క శరీర బలాతిశయమును స్పష్టపర్చుచున్నది. ఓంటరిగాడెనను యిన్ని సాధనల నొక గంటలోపల నొనర్చెను. వీరి అసాధారణ బలాధిక్యతను జూచి గుంటూరుపర్లిట్ స్కూల్ యిన్స్పెక్టరు గారగు మ. రా. రా. శ్రీ రావు బహద్దరు వి. ఆర్. వెంకట్రామయ్యగారు మెచ్చుకొని యానెల 17 వ తేదీ సాయంత్రము తాలూకా హైస్కూలులో బాలురకు బహుమతుల నొసంగుటకు నమావేశమైన సభలోకూడ ముచ్చటించి శ్రీయుత రామజోగిరావుగారి వ్యాయామ పరిశ్రమలందు తమకు గల సాస భూతిని తెలిపిరి.

శ్రీయుత రామజోగిరావుగారు యోగ కాస్త్రానుసారముగ 12 విధములగు సులభమగు వ్యాయామపరిశ్రమలను బోధించుచున్నారు. పాశ్చాత్యుల వ్యాయామములలో విలవగల పరికరములందలయును గనక ద్రవ్యము ప్రధానసాధనమగుచున్నది. కాని వీరి వ్యాయామ పరిశ్రమలలో శరీరముకంటె వేరె పరికరము లవసరములేదు. అంగుళవల ద్రవ్యసహాయముతో పనిలేదు. వీరు బోధించు శరీరపరిశ్రమలు వాలురు వృద్ధులు శ్రీలుపురుషులు అంగుళము సులభముగ చేయ తగినవి. ఇచట విద్యార్థులు వీరియపదేశము నొంది వీరి వ్యాయామములయందభిమాను లగుచేత వీరిచట వ్యాయామశాలను స్థాపించి నారు. హిందూదేశ మందంతటను ఇట్టి వ్యాయామ శాలల స్థాపించి జనలయొక్క శరీరబలమును వెంపుచేయ నుద్యత్తులగు శ్రీయుత రామజోగిరావుగారి ప్రయత్నము నెరవేరుగాక!

గోదావరీమండలసభ.

(గృహీయ విశేషభవని యొద్దనుండి) కాకినాడ మార్చి 23.—గోదావరీమండల సభ నెద్దా పురమున ఏప్రిలునెల 6, 7 తేదీలను జరుగును. గౌరవనీయులగు రావుబహద్దరు బయ్యా స్పింహేళ్ల శర్మగారు అగ్రా సహాధిపత్యము వహించురు. సన్మానసంఘమువారు ఓత్తుతిర్నా నములను నిర్దమ చేసిరి. చర్చించవలసిన విషయములను నిర్ణయించుటకు హాజరేలిలు పోలవరము జమీందారుగారు, దగ్గిరాల మార్యప్రకాశరావుగారు, కొమ్మూరి లక్ష్మీకృష్ణసింహారావుగారు నెద్దాపురము వెల్లి సన్మానసంఘమువారితో సంప్రదించినట్టిరి. రావుబహద్దరు మోహన్ రామచంద్రరావు పంతులుగారి ఇన్విటేషన్ పంచాయితీల్లు, డెల్టానీటిపారుదల యిబ్బందులు, నాలుగయి దంగుళముల కుండతూరలపాధ, పీనాల్లిలు, డెల్టానీటిపయమున రివిన్యూవారికి నిజమయిన బోక్యము లేకపోవుట, క్రొత్తమ్యూనిసిపల తాలూకాబోర్డు ఎలక్షన్ రూల్సు, కలరా మహామికములవలన కలుగుచున్న ప్రజానష్టము, గ్రామములవారికి ద్రవ్యవృష్టిచేతువును నష్టమయోజనకరమునగు జమాబందీ, గ్రామోద్యోగియ గ్రామనపుకర్లకు జీతములవృద్ధియు, బత్తెములులేకపోవుట, ఆయుధకాసన నిర్బంధమువలన దొంగలుహంతకులుచెల రేగిన్దోషులగు జానపదులకు కల్పించుచున్న కష్టనష్టములు, లంకలరయతులపాధలు మొదలగు విషయముల నేకములు సమర్థులగువారితో సుపాదింపబడి తీర్మానింపబడవలెను. దీనికోరకు మండలమండలి యన్ని భాగములనుండి రయతులు వ్యాయామములు, విద్యాధికులు భూస్వాములు వెక్కిరింపు సభకు వచ్చి విషయములను చేకట్టి యొక్తియుక్తముగ వాదించి, అధికారులకు విషయముతో తమకష్టములను విన్నవింపవలెను. యూరపుఖండమున ఘోరసంగ్రామము జరుగుచు, మనదేశ సైన్యము లచటకుపంపబడి ప్రఖ్యాతిపొందుచున్న యీకాలమున మజ్జిప్రజలువిస్తార సంఖ్యలగు మండలసభలో సమావేశమై తమ కృతజ్ఞతా సంతోషములను అధికారులకు ప్రత్యక్షముగావించుట వారికి విధాయక కృత్యము. ప్రతిపట్టణమునందును పల్లెయందును రాజభక్తి నూచుకముగ సభలు జరిగెను. తీర్మానములు గావించబడెను. జిల్లాయం దన్ని భాగములవారికచట చేరి చేయు తీర్మానమునకుగల విలువ, ప్రాశస్త్యముచేరు. ఈయెడలజరుగు చర్యలన్నియు సమర్థులు, నాయకులు, బాధ్యులగువారి కప్పగింపబడవలయును. నెద్దాపురపు సభ సన్మానసంఘమువారు తాలూకాబోర్డు నోటరు, క్యాండిడేటు లిఫ్టులు, లెజిలేటివు కవున్సిలు ల్యాండు హోల్డురు లిఫ్టుల దాఖలాజిల్లాలోని వారి కందరకు వాహ్యాములను తప్పక పంపవలయును. ఆహ్వానములు వచ్చిన సాకున్నను, పొరబాటున పంపబడవచ్చును, పంపబడినవి చేరకున్నను చేరుట యలస్యమయినను ప్రతి గ్రామమునగును, కరణము, వార్తాప్రతికలను చదివి లోకవృత్తము నెరిగియున్న ప్రతిపట్టణాని నివాసియు, తమ గ్రామము నుండి ప్రాత్యానాపరిచి యధము మొక్కొక డెలివేరిషన్ పంపిన యెడల మండలసభ కడుజయప్రదముగ జరుగునుగాన జిల్లా డేమమును గోరువారెల్లరు దీనిని మనియేతురని నమ్ముచున్నాను. జిల్లాసభ కేంతవరకొకసారియైన జిల్లాకలెక్టరుగారుగాని డివిజనలు ఆఫీసర్లుగానివచ్చి యచటనేమి జరుగునో కన్నులూరబాచి యుండలేదు. నెద్దాపుర సన్మానసంఘమువారు స్వయముగ కలెక్టరుగారిని దయచేయుడని కోరుటమంచిది. కర్నూలు మొదలగు జిల్లాలలో కలెక్టరులు మండల సభలకువచ్చి గౌరవించి తాము గౌరవమంది, మన జిల్లాకునూడ యట్టి గౌరవమును మేం ఎల్విక్ గారు కలిగింతురుగాక!

The Kistna District Co-Operative Bank (Ltd.)
Masulipatam.
కృపాడి స్క్రీప్టు కో-ఆపరేటివ్
బ్యాంకు (లిమిటెడ్) బందరు
మూలధనము 1,00,000
భాగము 1-కి రు 100 చొ॥ 1000 భాగములు
ప్రస్తుతము వసూలు చేయబడిన మూలధనము 50,000
వడ్డీకి దాచిఉంచుకొను వారికి (డిపాజిటు చేయువారికి)
6 మాసములు ఉంచుకొనె యెడల నూటికి సం॥కు రు 5 చొ॥
6 మొదలు 12 మాసముల వరకు ... .. 1 1/2 చొ॥
1 సంవత్సరము అంతకువైస ఉంచుకొనె యెడల రు 6 చొ॥
వడ్డీ 6 మాసముల కొకపర్యాయ మివ్వబడును.
మృదాను గవ్వ మెంటువారి నెం 1267 రు
ప్రకారము గవ్వ మెంటు ఉద్యోగస్థులకూడ భాగములు
పుచ్చుకొనవచ్చును. వడ్డీకి దాచిఉంచుకొనవచ్చును.
జంధ్యాల గౌరవాధికారి, ప్రెసిడెంటు ల
చిన్నం రాజున్నార, ఆనంకితెకటం.

ఊరిధ్యదశయాపకము. నెల 0-8-0

తెలుగులో నిద్రవలకు నాటకాదిరూపకములకు లక్షణములేదు. ఇది సంస్కృతమునందు కలిగిఉంపబడినది. ఇందు కథావిధానపద్ధతి, అంకలిప్యంగభాది నిర్ణయము, నాయకానాయకాది లక్షణము, పాత్రుల యాచిత్యము, రసనిర్ణయము, ముక్తింగారాదిర సమలవిభాగము, మొదలగు నెల్లరూపక ధర్మములెల్ల నాలుగుప్రకరణముగలవు. అనేకములయిన ప్రాచీనవీరరూపకములనుండి సరములయిన పద్యములు దాహ్యంపబడినవి. నాటకాదిరచనమునకిది మిక్కిలి యుపయోగము. మల్లాది సూర్యనారాయణ శాస్త్రి, కి సామిప్లివీసి, కిరువల్లి కృష్ణ, మదరాసు.

